Q
405.1

No. G.403.3

THE TRVSTEES OF THE PVBLIC LIBRARY
LVX
OMNIVM CIVIVM
OF THE CITY OF BOSTON
1852 1878

GIVEN BY
Dr. W. N. Bullard.

[illegible] B 14

[illegible]

([illegible] 1490–95)

Balbi (H.) Rhetoris gloriosi Liber per Modum Dialogi exaratus (Interlocutoribus Petro Cohardo, Carolo Phernando et Guillermo Tardivo), *fine copy, very scarce, unknown to Panzer, s.l. & a. sed Paris. circa* 1494

119

Dr. W. N. Bullard, Nov. 18, 1896. *G 403.3

Hieronymi balbi prefatio in dialogum ad virum illuſtrē
et ſumma preditum doctrina guidonem de rupe forti

Nter ea officia/qbus eū qui in virorū honeſtorū ꝯtu Guido vir
bernio nomē ꝓfiteri cupit ſuū: maxime ꝑditū eē de- inſignis cō
cet litteratiſſime guido: Nullum ꝑfecto illius nature magis mendatur
arbitror eſſe cōſentaneū: q̄vt his a qbus ſe bn̄ficii aliqd me-
minerit accepiſſe: pares (ſi poteſt) gr̄as referat: ſin autē negat̄
facultas: q̄tas poteſt ſaltē et agat/et habeat. Hec cū mihi in
aīo firmiſſime ſentētia ſedeat: non eqdē poſſū q̄n eos quorū
me beniuolētiā aliqn̄ exptū memini/ad memoriā ſepenume
ro reuocē. vt dū exhibita mihi humanitatꝭ officia vigilātio-
ri cōtēplor animo: q̄tū ꝙ me obligauerint aptiſſime videam.
quo videlicet de referenda ꝓ nr̄a mediocritate gr̄a ſollicitior
eſſe nō deſiſtā. Itaq̄ dū cūctos qui ꝓ ſuis in me bn̄ficiis ſibi
me fecerāt obnoxios/memoria ſollertius repeto: ſoles tu vi-
rorū ornatiſſime int̄ primos occurrere qui nimirū ampliſſi-
mis tue humanitatꝭ munerib⁹ vſq̄ adeo me ꝓſecut⁹ es: vt nul
la mentē dulcior/nulla gratior/nulla deniq̄ iucūdior ſubire
recordatio poſſit. Ingenue tibi qđ verū ē fateri nō erubeſcā.
Equidē frequent̄ de ꝯdēdo opuſculo aliq̄ qđ tuo rite nomini
dicaret̄/ſollertiſſime cogitaui. Sed dū ſollertē animi tui īdu
ſtriā repeto: dū admirabile īgenii ſcrutor acumen: nihil ꝑfe
cto nr̄a poteſt cogitare tenuitas/qđ tā exculto/tāq̄ limato ī-
genio dignū videat̄. Sed ſi lectiōe ſedula ſtudiis aſſiduis/cre
brioribuſq̄ vigiliis id tādē aſſecut⁹ fuero: vt ea mihi q̄ a mori
bus īgenioq̄ tuo nullo pacto abhorreāt cōſcribere liceat cu-
mulatiſſime tue in me beniuolētie/aliq̄ ſaltē ex pte me quā-
doq̄ polliceor reſpōſurū. Interī opuſculū tenui admodū mi
nerua nup a me cōditū ſereniori frōte pleges: et q̄cūq̄ ī loco
min⁹ aliqd apte/min⁹ ve appoſite dictū iuenies: eū ꝓ ingeni-
ta māſuetudīe libēs emēdabis. Vide quātū mihi de tua pol
licear benignitate doctiſſime guido. etenī quū me nō lateat
tuū illud excellētiſſimū īgeniū: qđ in ſūmis maximiſq̄ reb⁹
ſēp verſari gaudet: quin tn̄ has nr̄as mitterē ineptiolas: nulla
potui ratiōe ꝓhiberi. Potuiſſē ꝑfecto: niſi ſūmo īgenio/ſūmā
etiā cōiūctā eſſe humanitatē cū experimētis crebris/tū lōga
conſuetudine q̄optime didiciſſē. Sed hec hactenus. Vereor

BOSTON PUBLIC LIBRARY

enī nō parū/nedū ī pdicādis q̄b⁹abūde pdit⁹ēs virtutib⁹ nr̄a nec ſine voluptate plurima verſaſ orō: in eā labē quā optimo cuiq; ſūmope fugiēdā ac ꝓinde tue modeſtie ſuſpectiſſimā eē nō ābigo: turpiſſimū inquā aſſētationis viciū tibi (qd omnino noli) videar incidiſſe. Reliquū igiſ ē: vt eas rōnes pmū

causa operis cōdendi.

q̄b⁹ ad vulgādā libelli hui⁹ editionē induct⁹ tādē ē aīm⁹: dein de que de opuſculi titulo dicēda videſ: v̄bis q̄pauciſſimis ab ſoluam⁹. Itaq; te nō pteritvirorū hūaniſſime / q̄incōcinna / q̄ turpi / q̄q; ſpurca ꝯfictorū mēdaciorū cōgerie / hoīe nimirū libero prorſus indigna tardiu⁹ ille toti⁹ ātiquitatꝫ cēſor acerrim⁹: in me citra rōnē oēm ſupiorib⁹ mēſib⁹ ſit inuect⁹. Legiſti nāq; armatos ſtrēnuiſſimi viri codicillos. quā tardiuā dicit eē machinā tonitru q̄dā terrifico balbica fūdit⁹ diruentē. Legiſti inq̄: nō hercle plegiſti: etenī non eā viri boni orō modulatā ſuauitatē pre ſe ferebat: q̄ tā eruditas tāq; delicatas aures demulcere poſſe videreſ. Omitto ſētētiarū inopiā: qd q; toleratu moleſtiſſimū ē: imanē illā v̄borū ad iniurias accōmodatorū atrocitatē: q̄ oīa nec īmerito aīm tuū omni pditū hūanitate a tā iutili lcōe penit⁹ alienabāt. potui tamē fateor (neq; id arrogātie aſſcribas velī: q; ī me tātā animi patientiā ineſſe dicā) potui inquā excogitatas infeſtiſſimi hoīs īiurias equo aīo tolerare / atq; a ſcribendo cohibere manū: ſi nō ſtulte ſimplicitatꝫ poti⁹ q̄ v̄tutis eēt inocētiā ſuā īprobiſſime detractorū petulātie cōuiciis ac maledictis dilacerādā permittere. Potui facili⁹ / q̄cq̄d ī oſtēdēdis epigrāmatū nr̄o rū viciis orōnis (ſi mō orō dicēda ē) vir bon⁹ ꝯſūpſit: nō ſecus ac īane delirātꝫ cuiuſpiā ſōniū aure ſurda pterire. Niſi mecū ipē reputaſſē viri boni officiū eē: ei⁹ iquā q̄ de ſtudioſis bene mereri cupit: vt ſupſticioſas īperitorū hoīꝫ pceptiūculas (ne qs ī illorū errores forte labaſ) ꝓvirili ſua fūditus extirpare coneſ. Q̄ ſi ī epigmatis nr̄is q̄q̄ pacto a nob̄ erratū / ⁊ laudate maiorū nr̄orū eruditiōi repugnatū eēt (deū teſtor īmortalē (tātū ab oī maliuolētia ⁊ īdignatione abeſſē: vt etiā maximas illi grās agerē / q̄ me ſuis ſcriptꝫ recti⁹ ac meli⁹ ſētire docuiſſet. Etenī q̄ recte aut carpit aut rephēdit. Is ꝓfecto nō de

Iniuriis eē reſpōdendū.

tractorꝫ: ſed viri boni poti⁹ / īmovero amici noīe dign⁹ putandus eſt. Canes enī q; ſubtiles ſubdolasq; furū aſtutias ſuis latratibus prodere ſoleant: vſq; adeo hominibus chari ſunt:

quaten⁹ ſit laudāda reprehenſio.

vt tā magnatiū/q̄ plebeiorū domibꝰ/nocturno maxime tp̄e veluti cuſtodes aptiſſimi p̄ficiātur.vbivero in oēs paſſim tā ꝓbos/q̄ īprobos/mordaces abſq; diſcrimīe dētes exacuunt digni ꝓfecto putanť/qbꝰnō modo tectū paſtuſq; negādus ſit ſed qbꝰvita q̄ȝ celerius auferri debere videať. Nō equidē aliť de his q carpēdis ac rep̄hēdēdis aliis ſtudioſiꝰ inuigilāt/ſēti endū arbitror. Quippe q ea dūtaxat q̄ rep̄hēſione digna videnť/cū honeſtate quadā ac modeſtia carpūt:digni ꝓculdubio ſūt qvirorū bonorū noīe cēſeanť.quivero id totis agunt viribꝰ/vt citra modeſtiā oēm aliorū fame ac noī detrahāt:ī eos(nec iniuria quidē)q̄ſeueriſſime aīaduertēdū puto. Igiť cūviderē me ſalua fama tacere nō poſſe(quā q negligit hominē q̄ȝ ſeſe eē oblitꝰcredatur neceſſe eſt)effrenatā indomitāq; petulātiſſimorūvirorū temeritatē nō inſipida moleſtaq; garrulitate:ſed approbata priſcorūvirorū eruditione/ veluti fortiſſimis qbuſdāvīculis cōprimēdā putaui. At dicet aliquis interī:nihil tibi huiꝰmodi reſpōſione opꝰerat. qppe quā de te apud eos q bonarū ſūt artiū ſciētia p̄diti opinionē concitaſti:eā iſta tua defēſione nec augere/ nec illuſtriorē q̄quo pacto reddere potes.Etenī ſic ī te dixit aduerſarius/ vt te illa ſua accuſatione defēdiſſe potiꝰ q̄ accuſaſſevideať: Caſſio nimirū cuiꝰ meminit macrobius haud multū abſimilis qui tāvehemēs erat orator:vt abſolutereť facile/quos ab illo accuſari cōtigiſſet. Adde ꝙ nō tātopevideť elaboraſſe cicero: vt diuina illa q̄ de oratore cōſcripſitvolumia/expolita peitꝰ ac limata redderet:q̄tope curaſſe conſpiciť hō iſte vt inſigne aliqđ impitie ac ineptiarū monumētū toti poſteritati relinq̄re poſſet.Quū igiť hoc tuo opuſculo nec doctis ḡtificari queas:apud quos defēſione nō eges:necvētoſas indoctorū hoīȝ cōmēdationes venari debeas. Quas nimirū pitiſſimi qq; vt pote futiles acviliſſimas cōſtātiꝰaſp̄nāť:nō equidē crediderī iſtas tuasvigilias tibivľlaudivľvtilitati aliqñ futuras.fateor nō pua ducerē rōe qſqs hec obiicis: ſȝ rñdētē q̄ȝ patiētius audi qſo:ſi tātū apud eruditiſſimosviros/ ſapiētiſſimoſq; iudices qbꝰexplorata forēt oīa qq; velut oī v̄tutū ḡne p̄diti ab oī ſibi pturbatōe cauere q̄diligētiſſime ſcirēt:ſi apđ huiꝰmodi hoīes inq̄:necvnq̄ apđ alios oratori dicēdū eēt: relinqreť ꝓculdubio pq̄exiguus eloquētie locꝰ eaq; ī ſola pene mulcē

darū auriū delectatiōe vſari videret. Sed q̄s per deos imorta les id genus hoīes in oī ciuitate q̄pauciſſimos iueniri dubi tat? qđ ſi vere dr̄ bonos admodū raros eē: oratores q̄q̄ (q̄s vi ros bonos eē ꝑueit) nō niſi ꝑpaucos iueniri cōcedat oportet. Neq̄ tñ hac ꝑſerti ratiōe tā ē exiguus oratorū numer⁹ ꝙ eos viros bonos eē oporteat: ſ; etiā ꝙ res q̄dā ē tā digna/ tāq̄ p̄cipua ꝑfecta eloquētia: vt ea nō niſi a ſūmis p̄ſtātiſſimiſq̄ vi ris poſſideri ſoleat. nec eſt ars vlla int̄ eas q̄s liberales vocāt (de ea arte loquor) ꝑ quā p̄clariſſimū eloquētie munus aſſeq̄ mur: que tā paucos ſua familiaritate dignari videat. Cū ſint igit̄ pauciſſimi qui ſe hui⁹ artis peritos merito ꝓfiteri poſſint ſint aūt q̄plurimi q̄ ad eā (q̄m oīm ē ameniſſima) viribus to tis aduolare nitāt: q̄bus vtpote in p̄mo adhuc herētib⁹ limine etiā ab iis qui abſurdiſſima queq̄ p̄cipiūt modo ſua iactare ac magnificare ſciāt/ ꝑſuaderi facile poteſt. Horū me ꝑfecto gratiā beniuolētiāq̄ hac mea q̄licūq̄ lucubratiūcula ꝓmeri- turū nō ābigo: maxime dū ītelligēt niſi illis cauiſſē diligēti us ſe forſitan abſurdas nr̄i rhetoris opiniūculas ꝓveris ſētē tiis āplexaturos fuiſſe. doctis p̄terea gratū fecero: q̄ ꝓculdu bio nō poterūt nō dare laudi/ ꝙ is qui ꝑdiſcēde ſuauiſſime rhetorices modulateq̄ poetices plurimo rapiūt amore/ ita cō ſuluerī ꝓuiderimq̄/ ne ab īperitis temerariis ſeduci quoquo modo poſſint. Quū igit̄ aliorū vtilitatē/ meū q̄ cōmodū ar- bitrer: nihil me pudet (fateor) in hac eē ſētētia nec laudē/ nec vtilitatē huius opuſculi gr̄a mihi defuturā. Ecce habes orna tiſſime guido q̄bus potiſſimū ratiōib⁹ adductus hāc reſpōdē di ꝓuinciā oīno mihi ſuſcipiendā putauerī: ſed adhuc audire mihi videor dicētē quēpiā: ſatis ꝑſuaſiſti litteratiſſimis q̄ vi ris haud īgratū futurū/ tū ꝙ te defēderis/ tū ꝙ eloquētie ſtu dioſis a fugiēdis ieptiſſimorū hoīm errorib⁹ ſollertiſſime ca uiſſe videaris: Sed ītelligere nequeo q̄ frōte tāto viro nō harū artiū modo: verū etiā ciuilis ac pōtificii iuris ceterarūq̄ ſci entiarū exꝑtiſſimo: Iſtud tuū opuſculum dicare audeas. Nō equidē inficias ire poſſū o p̄cipuū litterarū dec⁹ nihil eorū que a me cōſcripta ſūt eximiā tuā eruditionē preterire. ſed nec ego (vt verū fatear) in tātā aliquādo temeritatē incidi: vt ex hui⁹ noſtri libelli lectione aliq̄d te qđ admiratione ꝓſeque reris: nō dicā quo fieres eruditior: inuēturū arbitrarer. Sed

neq̄ ea ratione fuiſſe ductos exiſtimo q̄ ſūmis excellentiſſi
moq̄ ingenio viris opa ſua dicare voluerūt. Itaq̄ potiſſimā cur ſūmis
cauſā vt glo̅ſis ſūmorꝝ virorū noib⁹ ſuas doctiſſim⁹ qſq̄ vigili viris dedi
as inſcribere vellet. Hāc vnā fuiſſe nō ābigo: vt videlicet ma- centur vo-
ior illorū opib⁹ fauor ꝛ glīa quereref. Eādē q̄ʒ ratione mihi lumina
pſuaſiſſe cōfiteor / vt haſce meas quātūlibet abſurdas inepti
unculas eximie tue pſtātie nihil dedicare vererer. Nō enī ſū
dubi⁹ illud tuū celeberrimū nomē qd ī ipa ſtatī libri frōte
viſet lector / plurimū et volumini ꝛ auctori tū beniuolētie tū
honoris cōpaturū eſſe. Verū ſi polliciti memores eſſe volu- vnde ope
mus: tēp⁹ eſt pfecto vt iā de opuſculi titulo / deq̄ tituli ratio- rum tituli
ne pauca diſſeram⁹. Itaq̄ dū nup mecū ipe cogitarē: quiſnā eliciantur
huic nr̄e lucubratiūcule titul⁹ aptari cōmodiſſime poſſet. In
mētē venit maiorū nr̄orū exēplo: vel ab ea quā cōplectimur
materia vel ab ei⁹ de q̄ ſcribim⁹ noie opuſculo nr̄o noīa ſibi
vēdicare oportere. Dū igif ad materiā quā variā multiplicē
q̄ futurā eſſe minime dubitabā / aīm cōuerterē: libellum hūc
nr̄m copie cornu inſcribēdū putaui: q̄ videlicet ex illi⁹ lctōe cornu co-
plīmarꝝ rerū haberi notitia poſſet ꝛ feciſſē pfecto: niſi pſciiſſē pie.
rhetorem noſtrum de q̄ mihi ſcribēdum fuerit / vtpote toti-
us vetuſtatis inexptū / hui⁹ modi v̄borū delectatione minime
capiēdū. Porro: cū ea ſit illi natura vt plurima citra rationē
ſuſpicari ſoleat: dixiſſet pculdubio id a me tituli lōgo ſtudio
excogitatū fuiſſe: vt cornib⁹ illū inſignitū facile demōſtrarē.
qd maledicti gen⁹ oīno a nob̄ ab eſſe volum⁹. Sed qd ſi huic
opi nr̄o farragini fecerim⁹ nomē: ſat̄ ne q̄ſo videbif idoneū? Farrago
Nēpe mea ſētētia ineptū cēſeri nō poteſt Quippe vt farrago quid.
paſt⁹ē q̄ ex plīb⁹ ſatis cōpoſit⁹ iumētis miſtrari ſolet: ſic ī hoc
libello q̄ʒ varias licet pbatiſſimorū auctorū rēpire ſētētias
qb⁹ eloquētie ſtudioſi veſci cupiāt q̄libētiſſime Sed ī hoc q̄ʒ ti
tulo nr̄o nimirū oratori ſuſpicio minime defutura eſt. dicet
enī (ni fallor) me ne iumētū eſſe putas hoīʒ īprobiſſime: cui
farragine opus eſſe videaf? Cūq̄ inf iumēta aſinos quoq̄ nu
merari neſciat nemo: vereor nō parum / ne noſter orator cui
nullo pacto male eſſe velī: ſuſpicione lōge vehemētiſſima tor
queaf. Igif huic quoq̄ titulo ne tāto viro ſim ſuſpectus: renū-
ciare cogor. volui (fateor) aliquādo has nr̄as ineptias prelia
pieridū noīare: quoniā me cū illo certamē initurū videbam

q latinos poetas oms/neq; eos tm̄:verūetiā digniſſimū lati-
ne eloquētie parentē marcū ciceronē barbare fuiſſe locutū/
affirmare minime dubitaſſet. verꝝ exigerevidebat̃ hic. titul⁹
nō ſolutā quidē orōnē:ſ; carmē poti⁹heroū canēdis bellis q̄
aptiſſimū. At qm̄ noſter iſte rhetor(nō auſim hic guido dicē
qd ſentio)niſi me ꝓ tua huānitate tardiuū ꝑus admonere pa
tiaris: ſed ea fret⁹illū audēter admonebo. Si qn̄ hūc locū at
tinges tardiue:fac forti iuictoq; ſis aīo. v̄bū eni de penitiſſi
mis athenarꝝ cauernis deprōptur⁹ſū:q̄ ipē pluto terreri faci-
le poſſe videat̃. Nūc ad te mi guido reuertor: qm̄ inq̄ rhetor
nr̄ adeo ē amuſoteros(dixi qd volui)vt nec poetarꝝ legeſ:nec
ſenſus:nec ipā deniq; v̄ba penetrare velit. Hūc etiā titulū re-
iiciēdū decreui Itaq; cūviderē me nō ab ipā ma̅tia titulū poſ
ſe mutuari/ſ; ab ei⁹poti⁹de q̄ nob̄ ſcribēdū erat morib⁹ ⁊ na
tura idendū eē libello nomē:q̄nā mō id aptiſſie fieri poſſet:
plurima cū maturitate deliberādū iudicaui. Cū igit̃ de hui⁹
mōi negocio mltū diuq; ⁊ qdē g̅uiſſime d̄liberaſſē:nihil ꝓcul
dubio ad tāti viri: nomē ꝑpetua imortalitate donādū a me
excogitari potuit ꝯueniēti⁹:q̄ ſi huic nr̄ovolumi titulū ꝯparē
rhetorꝗ gl̄oſiOptimisq̄(ni fallor)auib⁹auſpiciiſq; fauſtiſſīs/li
hui⁹libelli titul⁹. bell⁹hic nr̄ gl̄oſus rhetor iſcript⁹ē. At tibi fortaſſis ea re co-
micos imitari videor:extat nāq; plauti comedia q̄ miles gl̄o
ſus iſcribit̃. haud abſurde fateor ſētis. ſ; ita faciūdū erat:ne
q; tn̄ ē comedia quā ſcribim⁹. nō eni letū ꝓrſus habet exitū.
Quippe nr̄ rhetor in ipō opuſculi fine letari noluit:nec effice
re vlla rōe potui/vt letari vellet:ſed nō ideo tragedia putan
da eſt:reliqui eni et gaudendum et plaudendū arbitrantur.
Quod ſi forte comedia dici poſſet:non tamen togata dicere
tur. Quid eni toga opus eſt:vbi ſerena ſunt omnia? ea vtan
tur/qui ſibi ab imbribus⁊ niue metuūt. nos in placidiſſimis
muſarū antris alacrius diuerſantes ab omni etiā tempeſta-
te tuti ſumus. Propterea nec palliata poſſet appellari. palliū
nāq; ſponte reiecim⁹:qui omnia manifeſtiſſime dicerevoleba
m⁹. Porro nec planipes recte cenſeret̃:nobis eni non planis
ābulare pedib⁹ꝑmiſſū eſt:q̄ppe qui ſoccis ⁊ quidē fortiſſimis
ad ꝯculcādas ſermōis illi⁹duriſſimi ſpinas idigem⁹ Fatemur
itaq; nō tragediā/nō comediā/nō deniq; tragicocomediā:ſ;
dialogū eſſe tm̄ quē rhetorē gl̄oſū inſcribree libuit: videt̃ tn̄

aliqd habere comedie:neq̄ enī amate comicis facetie deſūt:
nec ī pſonis decorū(qđ ꝓfecto p̄cipuū eſt)mihivideor omiſiſ
ſeInduxi nāq̄ carolū phernādū cui īdiſſolubli amicicie fede pſone q̄
re iūgor:qq̄ nroꝝ epigmatū fidiſſim⁹fuit ītpres/amici ptes in dialo
quoad eqtas patiť oī cū modeſtia defēdētē. q cū ſuapte natu go intro
ra nō recitādis/ſed īueniēdis quoq̄ facetiis aptiſſim⁹eē vide ducūtur
atur:iocātē illū nōnūq̄/acvrbane(qđ plerunq̄ ſolet)ludētē fe-
ci. Tardiuo aūt:qui(vt oratorū oīm facile pncipē maxime
decet)gloriari nō deſinit:ea v̄ba t̄buere ſollertiſſime niſ ⁹ſū
q̄viro magnificētiſſimo/deq̄ virtutib⁹ ꝓpriis q̄liberaliſſime
ſētiēti oīno cōuenirevidereń.Petrū deniq̄ cohardū aduoca
tū regiū/iudiciſq̄ fungētē officiovirūꝓculdubio tum lr̄is op
timis/tum mltiplicivtute decorū toti⁹diſceptatiōis iudicem
haud abſurdevideor elegiſſe:qvt eſt admirabili q̄dā plīmū
q̄venerāda grauitate p̄cipuus: ita ī hoc nr̄o dialogo.g̃uiſſi-
ma q̄q̄ ī mediū affert.qualia nimirū illi⁹ morib⁹admodum
eē cōſētanea facile iudicare poſſis.et qm̄ eā ī te ineſſe mo-
deſtiā certe ſcio:vt q̄cunq̄ citra honeſtatē ſunt ea q̄acerrime
deteſtari ſoleas:cōtinētiſſimis/aurib⁹ tuis ſūmope cauēdū
arbitrat⁹ſum:neqd forte min⁹honeſtū min⁹ve pudicū ī hac
nr̄a diſputatiuncula poſſes īuenire.vt autē luce clari⁹ ītelli-
gi queat:me nec acriori pcitum īdignatōe/necvlciſcēdarum
iniuriarum quas tamē ab hoīe infeſtiſſimo cumulatiſſimas
accepi:libidine raptum huiuſmodi ꝯtexuiſſe libellos: vel ex
hoc argumēto maximo eē poteſt:q̄venuſtiorib⁹ſalib⁹ ad mi
nuenda lectori faſtidia magna ex pte opus cōditum ēAddi
dimus p̄terea pulcherrimas philoſophorum moralium ſētē
tias/ne huic deēt opuſculo/qđ eruditas g̃uiſſimoꝝ q̄zviroꝝ
aures oblectaret Ceterum q̄ ab aduerſario incōſideratiſſime
rep̄hēſa fuerāt(vt equū erat)cōfutauim⁹: nō ſine grauiſſima
maioꝝ nr̄oꝝ auctoritate.ſumq̄ eo pacto orōem moderatus
oēm:vt ī ea nihil maledicti/nihil ꝯuiciorum īmiſcueri.itaq̄
iudicaturū puto neminē(cui ſana erit)inq̄/cēſura:ī his libel
lis a me ſcriptū eē q̄ppiā q̄ merito credēd⁹ſim ab honeſtivi-
ri officio receſſiſſe. Prolixiorē me fuiſſe ac decebat ornatiſ-
ſime guido/ negare nō poſſum.tue tamē erit hūanitatꝭ huic
nr̄e garrulitati clemēti⁹ignoſcere:tuiq̄ balbi non nunq̄(quū
videlicet p ocium licebit)familiari⁹meminiſſe. Vale felix.

Argumentū totius operis

Rgumentum huius diſputatiuncule
Lector habe/paucis expeditū verſibus.
Quū forte nuper/acceſſiſſet carolus
Congratulatū petro:quē muſe ſacre
A puero in antris educauerunt ſuis
Quod aduocatus factus eſſet regius:
Orta inter illos eſt iocunda queſtio:
An ſit priuata preferenda publice
Vita:interꝗ illas vtra ſit laudatior?
Hec abſoluta paucis diſputatio eſt.
Quippe cupiebat petrus reddi certior:
Qua tandē inductus cauſa:a lectionibus
Balbus putarit deſiſtendū publicis.
Gerit roganti morem abunde carolus
Oriturꝗ ſermo maximo de rhetore
Tardiuo:tota quē veneratur gallia:
Cuiuſꝗ laudes non tacebūt itali:
Huncvbi libellum cautius perlegerint.
Inter loquēdū forte aduentantē videt
Tardiuū:adeſſe quē ſtatim petrus iubet.
Recuſat primū.ſed vocatus crebrius
Adeſt:amata ne fraudetur gloria.
Rogatur:nuper in balbū que ſcripſerit:
Spectanda ne an magis exigenda exiſtimet.
Ait in diſcrimen ſeſe nolle adducere
Spectatu cuncti que putent digniſſima.
Coactus tandē vel pudore congredi
Profert que dudum ſcripſerat antibalbica:
Dicens/hunc librū(ſi libebit)perlegā
In quo limata ſūt/politaꝗ omnia
Et cui reſiſti poſſe credo a nemine.
Hunc ergo legit iuſſus.reſpondet carolus.
Petruſꝗ ambobus obnixe petentibus
Vtriſꝗ prudens atꝗ equus iudex adeſt.
Ergo qui balbi lectitabis codices/
Quanq̄ diuerſum comperies caracterem

Inuitus ne lege:et mirari deſine.
Si neſcis:iſtec pannoſa eſt comedia
Comedia dici ſi quoquo modo poteſt.
Sed ne pannoſã glorioſi rhetoris
Togam rideri crede:quiſquis habes ſalem
Procul ab hoc libro eſt quicquid eſt cõmicii.
Pannoſam potius hãc ſtili diuerſitas
Facit.verborũ plus ſatis cõſumpſimus.
Opus(ſi ſcirevis que reſtant)perlege:

Interlocutores.petrus cohardus
carolus phernãdus.guillerm⁹tardiu⁹.

Arolus.Gratulor ſapiẽtiſſimevir te cũ ſũmo oĩm fauore oĩmꝗ ſuffragiis ad hũc ampliſſimũ dignitatis gradũ eſſe deuectũ:gratulor iterũ incredibilem illã expectationẽ:quã de te primũ apud optimũ queꝗ cõcitaueras nõ modo defenſã ſuſtẽtatãꝗ fuiſſe:verũ etiã animi cõſtantia/fide/integritate/ceteriſꝗvirtutibus lõge ſupatã.Vt ꝙ ſempiterno tibi ſit honori iſte magiſtratus exopto.Petrus Magnus optatiſſime carolevoluptatũ cumul⁹ ad hanc meam felicitatẽ acceſſit:ꝙ nr̃os ſucceſſus tibi iucunditati eſſe cognoſcã.Nec quidẽ tãtus eſſet fruct⁹in ſecundis reb⁹: niſi haberem⁹qui illis eque ac nos gauderẽt.Nãvt res aduerſas leuiores minuſꝗ moleſtas:ſic proſperes certe chariores facit amicicia.Ca.Recte mea quidẽ ſentẽtia iudicas.Nã tales inter viros amicicia tãtaſꝗ cõmoditates habet: vt merito reb⁹ oĩbus humanis anteponẽdavideatur.Nihil eſt profecto amicorũ copulatione aptius: nihil nature cõueniẽtius:nihil deniꝗ homine libero dignius.Cunꝗ plurimas ac maximas oportuuitates gignat amicicia:hec maxime preſtat oĩbus: ꝙ recordatione amicorũ ſic oblectamur:vt quum eos intuemur: tanꝗ̃ exemplar aliquod intueamur noſtri.qđ equidẽ magis experiendo:ꝗ̃ diſcendo cognoui.Nã cũ ab ineunte etate bonis artib⁹deditus in ocio etvmbra ſimverſatus:vitãꝗ omnibus ornamentis et dignitatib⁹:que hominẽ beatũ reddunt ſpoliatam duxerim:tamẽ noſtre amicicie memoria ita fruor:vt benevixiſſevidear:quia tecumvixerim.Petrus.Caue

De amicitia.

de vite publice ꝛ p̄uate ꝯpatiōe

ne populari aura: vanoq; fulgore deluſus honores/magiſtratus/tecta marmorea/tabulas corinthias/ ceteraq; diuitiarū mēbra ad bene beateq; viuēdū facere arbitreris. Hec enī caduca et incerta ſūt poſita nō tā in hoīꝫ rōne/q̄ in fortune temeritate. Preclare itaq; illi ſēſerūt/q in v̓tute ſūmū bonū ponētes hec ludibria fortune/ ne noīe qdē bona appellauere: honeſtoq; ocio cōtēti hos abiciosos honores(q multorū tamē patrociniis defēdūtur)lōgis ſtipatos laborib⁹/aſſiduis cōcitatos moleſtiis/vario ꝓcellarū īpetu obrutos: prudētes ſciēteſq; ſpreuerūt. Ca. Nō ibo inficias optime vir cōmēdādos eſſe: q animū ſingulari doctrina excolētes: talia poſteris monumēta reliq̄runt: vt eorū glām nulla vnq̄ obſcuratura ſit obliuio. Oīa nāq; maiorū nrorū p̄clara facinora ī tenebris abdita laterēt/niſi lrārū ſplēdor accederet. Sed tamē q gymnaſiis et ocio cōtēti neq; rēpublicā attigūt/ neq; cōmuniū rerū curā gerūt/ſibi ſolis viuūt/ſibi ſolis nati vidētur/ī ſeipos oīa cōferūt. Qui aūt certa moderatiōe ad rēpu. capeſſēdā aīm adiciūt: q ſuā induſtriā oēſq; ingenii aculeos ad p̄imorū ſalutē cōiūgūt: q incertos rerū exit⁹: flexibileſq; hoīm voluntates cōſilio moderātur: q ſeueris legib⁹ libidines cōprimūt/iudicia cōſtituūt/flagiciosorū hoīm quotidianos īpet⁹ ꝓpellūt/bonos ab iniuriis vīdicāt/oīaq; ſūma prudētia/iuſtitia/et fide gubernāt: eos nō ſolū maximis viris cōpādos/ſed etiā(ſi fas ē)īmortali deo ſimillimos iudico. Nihil enī mai⁹ neq; melius a mūdi opifice hoīb⁹ cōceſſū ē: q̄ et velle/ꝛ poſſe ꝯſuare q̄ plīmos. Pe. Que memoras vera eē ſcio/nec temere diuinus ille plato beatas fore res pu. dixit: ſi eas vel ſtudioſi ſapiētie regerēt: vel earū rectores ſtudere ſapiētie contigiſſet. Que nā eſt tā ſtabilis ciuitas: tā ſolida ac firma regio: que nō ſtultitia atq; temeritate gubernātiū fundit⁹ poſſit euerti? Quare. P. Maro extra oēm ingenii aleā poſitus Auguſto ꝑcōtāti quid ad rē pu. felicit̓ gerēdā aptiſſimū eēt: ſi prudētiores inquit temonē tenuerīt: et malis boni p̄ponātur. vt aūt dicā qd ſētio: nihil eſt illi p̄ncipi deo q oēm mūdū regit (qd qdē ī terris fiat) accepti⁹ q̄ cōſilia cetuſq; hoīm regē ꝛ ꝯſuare quare ſuo iure aphrican⁹ cōtēdit oīb⁹ q patriā cōſeruauerīt/adiuuerīt/auxerīt/certū eē in celo definitū locū: vbi beati ſēpit̓no euo fruāt̓. Sed aīo tuo iā reputa: q̄t picula/q̄t rerū diſ-

crimīa/ q̄t calamitates/expulſiones/fuge ciuitatū guberna-
toribꝰ īmineāt:q̄ ſit īcōſtās q̄ īcerta vulgi opinio/q̄ leui aura
fauor fideſq; ppl'i i cōtraria rapiatur:q̄ ſint mutabl'es fortu-
ne vices:q̄ vt magna gaudia ex malis ſic mala īmēſa ex īgē
tibꝰ gaudiis ſepe facit. pone āte ocl'os maiorū exēpla. Athe-
nas themiſtocli/alcibiadiq; de repu. optime meritis īgtiſſi-
mas fuiſſe videbis. Cogita q̄ fuerit cruētꝰ Manlii exitꝰ. Illiꝰ
inq̄ Manlii q patriā labātē/ imo vero ſenonū furore pcuſſā
ac pſtratā īcredibili q̄dā animi magnitudie cōfirmauit. Vi
de qd Scipioni Naſice deuicta aphrica attulerit:q̄ calamitas.
Marcellū virū p̄clariſſimū iuaſerit:q̄ caſus cicerone eloquē
tie pētē rapuerit. cū Catiline gladios a ppl'i romani ↄuicibꝰ
paulo āte ſūmouiſſet. Omitto reliq̄s:q poſt āpliſſima i rēpu.
bñficia collocata a ſuis ciuibꝰ et a ſe conſuat' exilio vel nece
mulctati fuere. Que ſi tecū diligēter euolues:ſole clariꝰ ap-
parebit huic qeto atq; ocioſo vite curriculo ab ābitiōis fuco/
populariq; pcella ſemoto:⁊ plꝰ trāqllitat' ⁊ minꝰ diſcriminis ī
eē. Neq; Cicero ab hac ſētētia lōge receſſit:q faciliorē ⁊ tutio
rē ⁊ minꝰ aliis gnē aut moleſtā vitā eē ocioſorū putat. S; hec
tota diſceptatio(q̄ magna eſt egetq; exercitatione nō medio-
cri)ī aliud tēpꝰ cōmodiꝰ differet'. Nūc aūt qm̄ pauloāte ami-
cicie mētionē fecimꝰ/⁊ ſumꝰ ocioſi: dic q̄ſo:ſūt ne iſta vera:q̄
de balbo nr̄o paſſim ferūt': q̄ cū familiariſſime cōiūctiſſime
q; ſp vixiſti? Aiūt ei eū q̄rūdā maliuoloꝝ ↄtumeliis laceſſitū
p̄ſtinū dicēdi morē reliqſſe:diuturnoq; ſilētio pt̄i dolore/p-
ti verecūdia fuiſſe vſū. C. Quū p̄mū huc ſe nr̄ appulit balbꝰ:
ego expectatōe illiꝰ ī doct'ille viciſſī exiſtīatōe fortaſſe n̄nulla
q̄ de nr̄is moribꝰ ⁊ doctrina habuit:me dilexit:ſtudio dein pſpe
cto ⁊ cōſuetudie ↄiūcta:beīuolētiā ↄfirmauimꝰ:Nā vtriq; rerū
familiariū ↄiūcta cura fuit:domꝰ eadē: cōis ſupellex: et(qd̄ ē
firmiſſimū amicicie vīculū)diſciplīarū/voluntatū/oīmq; ſtu
diorū ſūma pſēſio. Quibꝰ rebꝰ ad p̄mā illā dilcōis charitatē
adiunctis:incredibilis q̄dā int' nos accreuit beniuolētie ma-
gnitudo. S;(vt in viā redeamꝰ)liqdo deierare poſſē: balbum
nec dolore fractum/ neq; ira/aliquo ve motu perterritū ora
torias exercitationes pretermiſiſſe. Floccifacit ille imperito
rū latratus:maliuolorūq; ↄtumelias. Hoc ego noui ppt' oēs
neceſſitudies:q̄ mihi cū eo ſūt. S; alia ē ī re occupatꝰ Ad eā
nāq; philoſophie ptē q̄ reꝝ cauſas pſcrutat' ſe totū ↄtulit Siqd

aūt ei⁹fame aut doctrine nōnulloꝝ pfidia detraxerit:id ma
iori illis dedecori q̄ balbo futurū eſt.Pe.Quis fuit tā pꝺit⁹
tā oī ſpoliat⁹ huānitate:q huic adoleſcētulo ad bn̄ d mr̄tis ꝑ
meredū ſtudioſiſſio oībuſq; obſequētiſſio detrahere auſ⁹ſit?
Cauſa opuſculi cōdendi. Ca.Vet⁹ille rhetor tardiu⁹(de cui⁹vita ac morib⁹ꝯſulti⁹ eſt
tacere q̄ pauca loqui)nuꝑ balbi libellos nec ſale vacuos/ne
q; lepore/ad pauca ꝑſpiciēs corripe vel (vt recti⁹loquar)cor
rūpere tentauit. Pe.Quid noſter fecit balbus:qd peccauit/
q̄d cōmeruit/vt tantā in ſeſe conflarit iuidiā?Carolus . Ro
gas ne huiuſce maliuolētie cauſam? An heſiodi non memi
Contra inuidiam. niſti : vbi ait architectum architecto inuidere: ⁊ poetam po
ete?Satis apparet cūctoꝝmaloꝝfontē eē liuorē.Pe.Dii bo
ni:Quid hoc morbi ē: q̄ cōtagio hoīm animis illabit̄?Nihil
eſt tā ꝑſpicuū:nihil tam illuſtre ⁊ ab omni labe penit⁹remo
tum:vt rapaciſſimos liuoris morſus poſſit euadere.O ma
lorū oīm ſemē atq; origo īuidia?O ꝯctis mortalib⁹venenū ꝑ
niciosiſſimū ? Nūq̄ ne ab hac lethifera atq; prophana peſte
genus humanū abſoluet̄? Ca. Acrius exclamares:ſi intelli
gas q̄ fedo/q̄ illoto ſermōe bonusvir ille vtatur.Non enī ar
gumentis ſed opprobriis:nō ratōib⁹ſedꝯtumeliis agit:in ma
ledictis cōuitiiſq; totus verſat̄:⁊ tanq̄ ei ſola detrahendi fa
cultas ſit nata.Impetu quodā veſano in preceps rapitur:no
ſter tamē balbus honeſtioris eſſe officii iudicās ꝑ nihilo du
cere inanes oblocutiōes/taciturnitate vti ꝑ reſponſione ꝯſti
tuit. Pe. Recte ille quidē nā licet omniū ꝯſēſu ſit ꝑmiſſū in
an ſit maledictis reſpondēdū iuriā propulſare:tamē quādoq; tacere ſatius eſt:preſertī ad
uerſus furioſos et mēte captos Iſti nanq; detractores ꝓpria
inſania et demētia(qua nihil deterius hōi poteſt euenire)a
liorū vicem ſeſe vlciſcūtur.Ca.Magna eſt profecto rabies
inuidie.Siculi (vt ait oratius) non inuenere tyranni maius
tormentū. Hec mentem aufert/humanitatē exuit/ diſcrimē
rerum tollit/furorem ingerit. homines deniq; omni ratione
ſpoliatos beluis perſimiles redditPrudentis tamen viri eſſe
reor:vbi eius exiſtimationis laus a maliuolis in diſcrimen
adduci videtur:contumeliam totis viribus propulſareQn̄
quidem ſecūdū ſaluſtii ſententiam malus fieret improbior
vbi negligas. Ceterū re ipſa cōpertū eſt neceſſe eſſe ꝑditoꝝ
inſult⁹refrenaē:q̄ ceťi ſint ad iīuriā tardiores Sȝ q̄q̄ mō iſtd

ſe habeat:dicā qđ certe ſcio.Tardiuꝰ noſter aliorū impitiam
dū refellere et coarguere nititur:ſuā prodit.Immovero cōtē
tioſiſſimi rhetoris cōtumelias etiā exiſtimo ad aliquā balbi
gloriā redundare.Petrꝰ.Eccū in ſmone lupū.Carolꝰ.Quid
ſpectas?Petrꝰ Eccevideo tardiuū pleniori gradu aduētare. Iniciū di-
certū eſt(niſi quid aliud ſtatuas)hoīem alloqui. ſolertiuſq; p alogi.
cōtari:quibꝰ pſidiis ſeptus ad doctos oppugnādos pſiluerit.
Ca.Idipm ego cupio:qđ ſi mihi cōgrediendi facultas detur:
Ita hoīem contuſū reddā:vt eū huiꝰloci/et tēporis/atq; mei
ſēp peniteat.Pe.Heus heus tardiue.Tar.Quis mevult?pe-
rii:phernādū video Pe.Nil mihi reſpōdes?Tar.Quid iubes
Pe.Propius accede.Tar.Hodie mihi eſt iudiciū:ad forū p
pero.Ca.Vis elabi?veni bonevir veni:et qđ te pudet? Tar.
malis auibus huc me cōtuli.P.veni inquā. Tar.nō eſt mihi
ociū.Pe.adeſdū:ni mauis.Tar.Nullū video diuerticulū.P.
Caue niſi adſis..Tar.cōſiliū ex tēpore capere oportet: en ad
ſum:quid mevis?. Pe.Aiunt tibi cū balbo cōtētiones eſſe.
Tar.cōtētiones?Eius audaciā ita repreſſi:cōminui:fregi:vt
nullꝰ defēſionis locꝰ relinquatur P.Quis te ad hoc cōſiliū cō
pulit?Ta.litterarū zelus.ne ars pclariſſime p me qdē cōſti
tuta illiꝰ erroribꝰ dilabereť.Ca.vide hoīm vanitatē.Tar.Or-
be nāq; eloquētie quaſi tutor relictus ſū:eāq; a barbarie(qtū
poſſū)phibere ꝯtēdo.P.Iuſtā cauſā agis.Ca.litterarū ne ze
lus ad inferendā iniuriā te quoq; propēſiorē fecit?Tar. Exi Iniuriis ad
ſtimaui ſūmā gloriā aſſequi poſſe ſi me ad iniurias contu- gloriā ꝯpa
liſſē.Ca.Igiť maledicētia gloriā cōſectaris.Pe.male ſe res randā nō
habet:ſi id qđ doctrina efficere debemꝰ ſcelere tētať.Tar.Ni eē agendū
hil refert iure ān īiuria qđ agas:modo laudē aſſeqris.P.Ex
ſola virtute laus vera pficiſcitur.Tar.vſq;quaq; falſā aucupa
bor:quatenꝰ mihi deerit vera.P.Omnia falſa labunť:et tanq̄
floſculi decidūt.Tar.omitte que ira accēſus temerarie pegi
Ca.temeritatis comes ē penitētia.Tar.Et vide potiꝰ qua li-
ma ſingulos balbi errores fuerim pſecutus.Ca. te prius ex
poliēdū limādūq; pmitte:alios dein limabis Tar.Balbus ta
men dare manꝰ eſt coactꝰ.Ca.Humanitatis fuit aliqđ de ſuo
iure tibi cōcedere.Tar.Immo turpe et ſordidū:ſe nō potuiſ
ſe tueri.P.miſſa iſtec faciaꝯ:potiuſq; ad aliquā doctrine ſpe-
ciē veſtra traducatur oratio.Ca.res eſt obuia et expoſita:de

qua ſermones conferre liceat. Tar. Ad oīa preſto adſū. Ca. Mecū igitur recognoſce que ſcriptis aduerſus balbū mandaſti: ſpectanda an exigenda videanť. Tar. Iubes me in diſcrimen adducere: que ſpectatu digna oms̄ arbitrantur, maximiſq; laudibus efferūtur? Non faciā. Ca. Non eſt qđ timeas laus enī ſi ex merito venit: indies radices altius agit, latius ꝗ propagatur. Pe. Adde ꝗ hoc diſceptandi gen⁹ non eſt omnino repudiādū: modo abſit maliuolētie fraudiſq; ſuſpicio. Limatur enī ꝛ acuitur in diſputatiōe hoīm cogitatio. Tardi. Quis me ad diſputandū coget? Ca. Honeſtas: q̄ ſapientibus pro neceſſitate eſt. Tar. Aduerſario nō mihi eſt opus. Caro. Virtus tamen nulla eſt: ſi aduerſari⁹ deſit. Pet. Si latiſſime (vt ais) tua manat induſtria: cur aliena tibi virtus tā formidulosa eſt? Tar. Quia quo altiori faſtigio collocat⁹ quis eſt: eo impenſius īminentē caſum cauere debet. Pe. Nullo caſu deiici poteſt virtus. Tar. Me demū hac ſollicitudine exſolue. Pe. Si negotiū infectū relinquas: deſpicient te omnes. et nihil virtutis, nihil animi, nihil neruorū ineſſe tibi putabūt Tar. Apage apage: dii vertēt omen ī meli⁹. P. ꝓin etiā atq; etiā delibera: et cauſas expende. Tar. Liberare me nequeo. Ita duris laqueis ſū inuolutus. Pe. Forti animo eſto: audendum eſt. Tar. Hec tēporis ſpaciū deſiderāt. Italoꝝ eſt cōſuetudo, vt eis aliquid ꝑponať de q̄ diſputent, q̄uis ſubito. nō facile mihi ſuccurrūt, nec ad votū verba ſuppetunt. Car. En in cui⁹ cuſtodiā ſe tradidit eloquētia. Ta. Sȝ q̄ paulo accuratius conſcribo, ſic ab oībus ꝓbantur vt ad veterū ſcriptoꝝ gloriā facile pueniāt. P. ꝓpe laudi nimiū īſeruire videris. T. oīm ad ꝓpriā laudē anim⁹ eſt ꝓpenſior. Pe. Quod tamē (vt pliniano verbo vtar) magnificū referēte alio fuiſſet: ipſo qui geſſerat recognoſcēte vaneſcit. Tar. Meo iure quodāmō gloriari mihi licet: eloquētie benedicēdiq; ſcīe preclariſſimū cōpendiū ſtruxiſſe. Ca. Vide ne hoc tuo ꝯpēdio medicos imiteris: quoꝝ tituli remedia: pixides hn̄t venena. Tar. Nulla venena hēo. Pe. Hoc nihil ad rē. Tar. Reſpōdendi aſtringor officio. Ca. Ego attēti⁹, ꝛ pendēs ſiqđ de lr̄is ꝓferas expecto P. Audis tu illū? T. vt ꝑus dixerā: meo voto nō v̄ba rn̄dēt. P. qđ reliq̄ ē? Tar. Reliqui? nihil: tn̄ exēplar hēo: īmo v̄o archetypim illi⁹ īuectiue quā lōgis vigiliis lōgaq; lucubratione

ad acuēdū ingeniūd iſputatiōnē ꝯferre

Iactātiā eſſe vitādam.

vrban⁹ iocus

aduerſus hūc infeſtiſſimū hoſtē cōdidi.hoc(ſi libet) in medi
um ꝑducā.Pe.vbi eſt hoc exemplar? Tar.Eccū.Pe. parat⁹
aduenisti.Tar.hocvelut alicui⁹triūphi monumētū⁊ deuicti
hoſtis exuuias mecū defero. Ca.caue ne poti⁹ ſempitnū ig
nominie monumētū tecū deferas.Tar.pergis me laceſſere?
Ca.te tātū laceſſā:q̄tū equitas humanitasq̄ patief.Pe.Quī
ita agatis:vtuterq̄ cōſtituta cōcordia diſcedat.Tar.eſt ne ca
role hic mihi legēd⁹liber?Ca.petrū roga.Illū eē hui⁹ rei du
cē:me comitē decet. Pe. Ego iure humanitatis hoc idē po
ſtulo:ea tamē lege/ne qd obſcenū/ flagicioſum/ aut quouis
modo turpe nr̄as aures offēdat.qd enī ē tā inhūanū: q̄ doct
nā ad laudē et ſalutē hoīm datā/in alteri⁹cōtumeliā atq̄ ꝑni
tiē cōuertere?Tar. Tibi obtēperatū dices.Pe. Tuū erit ca
role ꝑtes tui balbi quouſq̄ patiē equitas tueri. Car. Addis vtriuſq̄
calcaria currenti ſpōte.Pe.Egovelut ꝓthatica pſona ſmonē conſēſu
cohibebo. C.Immovt nr̄e diſceptationi te q̄i arbitrū p̄beas: iudex e
oro.Tar.Id q̄ȝ mihi cordi eſt.oēq̄ nōs mei dec⁹ tue cōmē ligitur.
do et cōmitto fidei Pe.ſivtriq̄veſtrū(vt dicitis)gratū futurū
eſt:on⁹nō recuſo.Ca.nihil eſt qd grati⁹/aut acceptius(vt pro
tardiuo etiā loquar)nobis euenire poſſit.Pe.Rē igiē aggre
dere tardiue.Tar [balb⁹nobilēvenetū ſe p̄dicat] Ca.q aīo⁊
vita cōſtitutus ē/vt rō poſtulat:nobilis merito eſt cēſēd⁹. Il Que ſit
la eni ē ſtabilis/ac ſolidis radicib⁹ fundata fixaq̄ nobilitas: vera no
que nō parentū imaginib⁹ſed ꝓpria v̄tute niteſcit.Nā q gen⁹ bilitas.
iactat ſuum(vt ait ſeneca)aliena laudat.Tutiuſq̄ nobilitatis
ſplēdor in cōſciētia:q̄ i fama reponiē.Ille etenīvere appellaē
nobilis(vt inquit plato) cui nō aliena/ſed ſuavirt⁹ad nobili
tatē opitulaē.Sivero de illa loq̄ris nobilitate q̄ hereditaria ē
et ex maiorū memoria depēdet:p quaſdāq̄ ſucceſſiones tra
diē:prudētis qppeviri nō erat obiicere/ id alteri deeſſe: q̄ ſe
oīno ſpoliatū videt.Et ſi erat aliq̄rū:illorū certe nō erat:q nō
ſolū q̄cūq̄ nobilitatē idicio:verꝫetiā patrimonio/reliq̄ſq̄ for
tunis nudati i ſūma iopia oēm etatē agūt.Pe.Ad rixas iā
delati eſtis.Ca.neceſſe ē cōuiciatorib⁹obuiā ire.P.nulla v̄t⁹ cōuicia
hoīȝ magis ē nccīa/ q̄ patīa ipā.Ca.ſepe nimia patīa i ſtulti torib⁹eē
tiā mutaē. T.nimiū acriē hūc balbū defēſitas.Ca.boniviri ē rn̄dēdū.
ei ſbueire/q alteri⁹iſolētia ccūuenirivſariq̄videē.P.iā ſit ho
rū ſmonū tmin⁹deīcepſq̄ i lr̄isvr̄av̄ſeē orō.T.ad rliq̄ pgā C.
pgas T. [adā edidiſſe ḡmaticā fide digniſſimis dixit balb⁹]

2

Adā iuētor grammatices.

Ca. Idē vniuerſi vno ore vnaq; voce dixerūt auctores. Plato eni idone⁹ veritatis aſſertor in eo qui cratillus inſcribitur libro: copioſe ſapiēterq; idipm latius exequit: cui in euāgelica prepatione aſtipulatur euſebius. Tar. ratione q̄ auctoritate cōtēdere malo. Ca. iſtorū auctoritas pro ratiōe ſufficit. Tar Nihil eſt qd eque me delectet q̄ ratio ipſa. Ca. Hui⁹ tamē rei in ꝑpatulo et in prōptu ratio eſt. Tar. quenā? Ca. hec. gram-

Officium grāmatici

matici propriū peculiareq; eſt munus cuncta q̄ ſunt idoneis aptisq; vocib⁹ ſignaē. p̄m⁹ vero adā noībus ſuis appellauit cūcta animalia et vniuerſa volatilia celi et oēs beſtias terre: vt ha bet geneſis. vnde facile colligit grāmaticā ab eodē p̄ncipium ortūq; traxiſſe. Tar. nihil eſt qd tuis argutiis nō ꝓſequaris. Hoc tamē animo meo penit⁹ heret: ea tēpeſtate nullū latini eloquii veſtigiū apparuiſſe. Ca. Hoc opiliones et ſalariorū pueri nō neſciūt. Tar. Iſta tamē cū tuis dictis pugnare īter ſe videtur. Ca. arbitraris ne ex oī populorū ac gentiū copia latinis tantum cure fuiſſe diſciplinas? Tar. Ego id certe ſcio. Ca. Ecce qui magnam ſibi gloriā ex arte oratoria queſierit. Tar. Nō aliūde mutuat⁹ ſū: ſed alios īſtituendo hanc mihi peperi gloriā. Ca. qui alios inſtituit ipm p̄mo inſtitutū eſſe oportet. vt tamē ad ꝓpoſitū reuertamur: a ſūmis hoīb⁹ et ſapiētiſſimis accepim⁹ litteras apud hebreos ortū et initium habuiſſe: que lōgo interuallo ad egyptios magos effluxerūt. Inde vberrimos virtutis et ſcientie fōtes greci ſcriptores

Qui fuerint ſcïetiarū inuentores

hauſerūt nouiſſime Archas Euāder (vt meminit liuius) latinis litteris auſpicatiſſimū p̄buit exordiū que pariter cum romano īperio creuerūt. Tar. Mea nihil intereſt ſcire qui primi q vel vltimi in ſtudiis fuerint verſati. Ca. Hec paruipendūt qui (vt aiūt) nec ſibi nec alteri ꝓſūt. Tar. Spectata ſatis mea eſt īduſtria. dū memoria rerū gallicarū manebit: notus ero. Ca. dū troiani belli ſuperit fama therſites quoq; noſcet. Pe. Clepſydria ad indicēdū vobis ſilētiū op⁹ eſſet. Tar. Ad inſtitutum reuertor. Pe. Equū facis. Tar. Ego ſua auctores glīa nō fruſtrabo actiuo ꝓ dōponēti balbice abutēs balbus dixit. Ca. ab omni equitate animū detorques: o facin⁹ aīaduertendū? P. cohibe iracūdiā que cōſilii hoſtis eſt infeſtiſſima ⁊ potius cogita qd te dignū ſit q̄ qd in alterū iure dici poſſit. ca. tā immane mēdaciū cōfingere? cōfricauit frōtē. Tar. Quid?

Car.Quid?qſi neſcias balb⁹. Ego ſua gl̃ia auctores nõ frau dabo frequẽti cetu audiente protulit. Tar. Alit̃ ego audierã Ca. Mide habebas aures/vel poti⁹inceſſendi libido te falſa loqui ſubegit. Maledicoꝝ iſtec mos eſt:q nil dictu aut factu turpe ducũt/nihilꝗ penſi hñt. dum ſue mordacitati obtẽperent. Pe. Nulla tam deteſtabilis peſtis eſt:q̃ non a viro ĩperito ꝓficiſcatur. Tar. Pergã. Cetera [Ingenioli riuuli elegãtiſſimi adoleſcẽtulo deuchaliõe eloquii ll gemĩo ĩpitiſſime ſcp̃ſiſti orthograhpie pueriliter inſciũ vt ſemel dicã te paſſim ꝓ dis] Pe. Apud quẽ tardiue hec loq̃ris? Nempe apud eũ qui in huius libelli lectiõe multũ tp̃is et opere poſuit. et eas voces que in cõtentionẽ ſunt adducte: vt ratio orthographie poſtulat cõſcriptas eſſe meminit. Retinacula ne verecũdie abrupiſti? Tar. Scis quare hec cõſcripſeri? Ca. Scio q̃a doctrina te ĩparem videbas: fraude tentata res eſt. Tar. Ira me ad cõ fingenda hec inflãmauit. Ca. Nihil ꝯfutũ põt diuturnũ eſſe. Pe. Ita eſt ĩgeniũ hoĩꝫ vt cũ bone artes deſint. dolis ac fallaciis cõtendere õnes q̃ ſuccũbere malint. Ca. Vide ĩterea ne teip̃m orthographie inſcium ꝓdas: qui nichil nichilũ michi (ut alia omittã)c lr̃am exigere cõfirmaſti. Tar. tu id negas? Ca. Quidni? Tar. Haud tecũ ſentio. Ca. Erras. Tar. Me igitur q̃primũ hoc libera errore. Ca. Faciã: licet nõ meritus ſis Imp̃mis fabii verba repetenda videntur q̃ ſunt hec: apud noſ poteſt queri an in ſcripto ſit viciũ ſi h lr̃a eſt nõ nota: cui⁹ ratio mutata cũ temporibus eſt ſepius: parciſſime ea veteres vſi etiã in vocalibus: cũ edos ircoſꝗ dicebãt. Deinde reſeruatum ne in conſonãtib⁹aſpiraretur vt in graccis ⁊ triũpis. Erupit breui tp̃e nimi⁹vſus: vt chorone chenturiões p̃chones adhuc q̃buſdã inſcriptiõib⁹ maneãt. q̃ de re catulli nobile epigrãma eſt. Inde durat ad nos vſꝗ vehemẽter et cõprehendere ⁊ mihi: nã mehe ꝓ me apud antiquos tragediaꝝ precipue ſcriptores in veterib⁹libris inuenim⁹. T. nihil intelligo quorſũ hec afferas. Ca. Apertius vis me loqui? T. Etiã. Ca. ꝓſequar g̃ pingui(vt aiũt)minerua. Apud veteres mi dãdi caſu enũciabatur. vt catulli carmẽ teſtimonio eſt. Leſbia mi dicit male ſemper maro et mi genus a Ioue ſũmo eſt Et ꝓpertius mi natura aliq̃d ſemper amare dedit. Deinde cũ erũperet nimius aſpirationis vſus h addiderunt alterũ. i. poſtponentes

Nihil nihilũ mihi ſñ c cõſcribẽda

qm̄ in latinis dictōibus raro ſubiicitur aſpiratio. Intellextin
an nondū? Tar. Satis. Ca. Igitur ad inſtituta pgamus. Tar.
[tuo noīe dedicarē incōgruū ꝑ tuo nōi ſerui⁹ ſupra illud pri
mi eneidos propriāq; dicabo ait: in vſu eſt vt dicam⁹ ſacerdoſ
dicatus eſt numini] Pe. his verbis omnē ꝓbitatis opinionē
exuis. quādoquidē tuo noī dedicarē in exemplarib⁹ cōſcrip-
tum eſſe cōplures norūt. quod tibi quidē nō fuit negare inte
grum: ſapientis enī nō eſt mentiri. Tar. Ledere īimicos qua
uis ratiōe ſapiētis eſt. Pe. Immo ſapiens habendus eſt nō q̄
facit, ſed qui ꝓpulſat iniuriā. nec eſt q̄cq̄ tam anguſti animi
tāq; praui q̄ iniuriarū remiſci. Tar. De v̄tute nobis certamē
eſt pro qua doctis viris omīs debet eſſe ꝯtentio. Ca An virt⁹
ad mentiēdū ꝯpulit? T. Non ſ; vlciſcendi cupiditas. Ca. fla
gicioſi hoīes (inq̄t cyrus apud xenophontē) cupiditatibus ſe
preſtant inferiores. Tar. Trita eſt iam ſententia. Cōfugien-
dum eſſe ad iniurias ſi vti non licet iure. Pet. Hec ſententia
non in pectore ſapientū ſed in linguis ſtultoꝝ nata eſt. His
vero pretermiſſis res videtur exigere vt curſim et breuiter
Dicare quid ſit — iſtius verbi dicare vim ac naturā carole attingas. Ca. A ve
teribus qui ꝓprie⁊ ſignate ſunt locuti multiplex ac varia ver
bi hui⁹ ſignificatio ꝯſeruata eſt. modo cōſtituere et cōſecrare
deſignat. vt apud maronē vrbe velit poſita templis ſibi fer-
re dicatis. modo tradere. Cicero ad ceſarē balbū q̄ti faciā q̄
q; ei me totū dicauerī, ex ipſo ſcies. Quādoq; denotat nūcia
re: lucilius: fama vbi ad aurē pugnā tua clara dicaſſet Serui
us cui⁹ mutilate verba tardiu⁹ retulit: Sic inq̄t: dicare eſt in
obſequiū dare vt ſacerdos dicatus numini. virgili⁹ cōnubio
iungā ſtabili propriāq; dicabo. Pe. De hiis ſatis vnde eſt ag
greſſa iam v̄ra referatur oro. Ta. ꝓſequor [In mentē venit
nō illđ catullianū cui dono etcetera Catullianū illud ſcribēs Si
illius (vt ais) tibi in mētē non veniebat: dabas (vt virgili⁹ ait)
ſine mente ſonum.] Caro. Tu ipſe (vt virgiliano vtar verſu)
das inania verba das ſine mente ſonū. Balbus enim condite
ac facete ad illud catulli alluſit: cui dono lepidū nouū libellū
exculto modo pumice expolitū. Ta. Quid me obtundis iſto
rum poetarū auctoribus qui nec minimum apud me locum
habent? Ca. Improbe ergo ad poeticas imitationes demor-
dendas te contuliſti. Nā vt de pictura et ſtatuis niſi artifex:

ſic de carmine niſi poeta iudicare nequit. Pe. Nimiū euaga mini illuc redi quo cepiſti tardiue. T. ⌊paucis elementis ad ditis Elemētū pro littera vtrūqꝫ ignorās abuſiue poſuiſti Pri ſcian⁹ in primo titulo de littera hoc inſeſt inter litteras ⁊ ele menta ꝙ elemēta proprie dicūt ipſe pronūciationes note ha rū littere abuſiue elementa ꝓ litteris⌋ Car. pfice pſciani qd̄ reſtat. Tar. ſatis dixi. Ca. ego pficiā. tamē et elemēta ꝓ litte ris et lr̄e pro elementis vocant. cū enī dicimus nō poſſe con ſtare in eadē ſillaba r. ante p. nō de litteris dicimus ſed de ꝓ nūciatione litterarū. Nā quātū ad ſcripturā poſſūt coniūgi nō tamē etiā enūciari. Tu vero bone vir que tuo negocio cō uenerunt ex pſciano tranſcribēs: reliqua cōpreſſiſti: mira ce leritate ſuſpēſis (vt aiūt) gradib⁹ que te offenderāt euadens En aſtutias. Pe. vera eſt illa vetus probataqꝫ ſententia nihil homini indocto iniuſti⁹ eē poſſe. Caro. reſipiſce/ reſipiſce/ noli amplius fallere: tibi luditur fatere aliquādo eē id qd̄ es: litte ras pro elementis et elemēta pro litteris accipi/ preter te dū taxat qs ignorat? Diomedes ſollertiſſim⁹ vocabulorꝝ idaga tor ſic īquit. lr̄as etiam veteres elemēta dixerūt: ꝙ orationē velut quedā ſemina conſtruāt atqꝫ diſſoluāt: hec eadē eſt p̄ ſciani auctoritas. littere aūt eorꝝ elemēti vocabulo nūcupāt ad ſilitudinē mūdi elemētorū: ſicut enī illa coeuntia oē cor pus pficiūt: ſic etiā hec cōiūcta lr̄alē vocē qſi corp⁹ aliqd̄ cōpo nūt. Qua de re extat inſigne auſonii epigrāma Trūcatis cō uulſa iacēt elemēta figuris Signaqꝫ confuſis interiere notis fabi⁹ꝙ ſic de litteris exorditur. Ne qs igit tāq̄ pua faſtidiat grāmatices elemēta. Tar. Iuro me nihil harū rerū curare. Pe. incōſulte agis nā vt qſqꝫ rē ſuā curat ſic ei ꝓcedit. T. Igit mutāda eſt mihi ratio: iuro me harū rerū multū curare. P. quotiēs iuras memēto te diuinū teſtē adhibere ideſt aīꝫ tuū quo nihil homini dedit ipſe deus diuinius. Ca. Ille forte (vt inquit euripides) Iurauit lingua mētem iniuratā gerit. Tar diuus. Iſta eſt veritas. Petrus. Aſt hoc iuſiurandum homi nis eſt fallacis callidi veteratoris et vafri. Tardiuus. Vtile eſt ſic eſſe. Petrus. Vtilitatis ſpetie ſepiſſime peccatur. Sed eo iam vnde digreſſi ſumus reuertamur. Tardiuus ⌊Rhino ceronteos. r. minime aſpiratur qd̄ aſpirādū ē ꝑperā ſcripſiſti

elemētū ꝓ lr̄a ac cipitur.

Pe.hã tardiue innocentē in iudicium acceſſis. Hiſce oculis
hãc de qua ē ſermovoculãvidi r aſpirato fuiſſe a balbo nota
tã. Ca.ſatis tamen ſatis nos cicero docuerat nihil eē fedius
vanitate atq; mendacio. Tar. Aliud qd ſcribere nō habebã.
Ca. At tacuiſſes. Pet. Id arbitror fuiſſet grauitatis. T. Vel
lem. Ca. Sed ſero: Acta enī agereveteri prouerbio prohibe
rhinoceros quid ſit. mur. Tar. Cui⁹nã rei hecvocula rhinoceros eſt index. C. Nū
q̄ puto in litterarū ludū pedē attuliſti. diſce tamē. Rhinoce
ros ex rhene ideſt naſo et ceras ideſt cornu cōſtituit. et q̄dru
pes eſtvt tradit plini⁹hoſtis elephāto vnū in nare cornu ha
bens: quo ad ſaxa limato preparant ſe pugne. Solinus illud
cornu eē repandū et recuruū narrat q; attritū cãtib⁹ī mucro
nē exacuit par ipſi lōgitudine. Tar. Hec mihi nō ſūtvolupta
ti. Ca. quid aſinus ad lirã? P. Ne ceſſes legere. T. [Iſtud tri
uiale carmē: hoc quia tuū nō iſtud q̄ſi alienū cōtēnēdūq; di
cendū ē.] Ca. Si balbi laudes pditū ire geſtitabas vigilanti
us elaborãdū fuit. Tar. Immo illi acri⁹euitēdū fuit ne inua
dendi locū mihi relinqret. C. Fecit: aſt īprobos inuidie mor
ſus euitare qs poteſt? Tar. doctrina q̄ iniuriis certare malo
Ca. Hec tua dicta tantū abſūt a doctrinavt nihil magis do
ctrine poſſit eē contrariū. Tar. nōnevalla q̄rto elegãtiarum
ſic inquit de me loquēs dicere debeo hoc caput hec man⁹hec
ciuitas de tevero iſtud caput iſta man⁹ iſta ciuitas. De tītia
aūt perſona illud caput illa man⁹illa ciuitas. Ca. Hacten⁹le
hic et iſte cōfūdūt giſti. Audi etiã que ſequūtur. Aliquãdo iſte accipit p hic vt
cicero in antoniū. Cū iſto corpe ſtent cū gladiis armati. Et
quītil⁹. Iuuenis iſte de quo ſūma in rebus humanis mōſtra
finguntur. Tar. iſta nō pſpexerã. Car. Id quidē etiã ſi tu neges
certe ſcio. Pe. Nō temere fabius aſſerit nihil eē pei⁹ iis qui
paululum aliquidvltra primas litteras progreſſi: falſam ſibi
qn ſſ geminetur ſcientie pſuaſionē induerūt. T. [Caſſur⁹gemino ſſ impitiſ
ſime ſcpſiſti cū ſimplū poſtulet et a pductã habeat.] C. qm
per inextricabiles errorū tenebrasvagaris. Accipe quītilia
niverba. Quid q; ciceronis tēporib⁹ pauloq; infra. Quotiēs
.ſ. littera mediavocaliū lōgarūvt ſubiecta lōgis eſſet gemīa
batvt cauſſe caſſus diuiſiōes quo modo et ipm etvirgilium
quoq; ſcripſiſſe man⁹eorū docet: hec ille. Cui⁹ auctoritas fre
quenti dictorūvſu corroboratur. Tar. Cedo ſatis exploratum

non tamen habeo an leges ſint orthographie quadam velu-
ti immutabili neceſſitate conſtitute. Ca. Non ſemp ratione
nititur orthographia:ſed plerūq; exemplo nec lex eſt ſcriben
di ſed potius obſeruatio et ſi ꝯſuetudo voluerit vetus ſcribē-
di lex facillime abolebitur. Quē enī potius q̄ fabiū qntilia-
num ſequar?qui in oratoriis inſtitutiōibus hec inquit. Verū
orthographia quoq; ſepe conſuetudini ſeruit Ideoq; ſepe īmu
tata eſt. Et ſubdit. Ego niſi quod conſuetudo tenuerit ſic ſcri
bendū cuiq; iudico quo mō ſonat Hic enī eſt vſus litterarꝝ/vt
cuſtodiant voces et velut depoſitū reddāt legentibus. Tar.
Hec iādudū ſciui:credis ne?Ca.credo vt equū ē credere. T.
Si fallor infortuniū opto.Car. Amicus ſū eueniat volo tibi
quod optas. Tar. Nihil opto preter famā et gloriā. Ca.mag
nifica vox et megno viro ac ſapienti digna. Tard. Qui exi-
ſtūt q fuerūt q; futuri ſūt oēs ſapietia antecedo C.Bone de
us vt expetis gloriā vt ad eā raperis. Tar. Miraris?Gloria
mihi mater fuit:honos pater. ſoror aūt fama. Ca.Parentes
habuiſti probos caue ne degeneres. Tar. Iſtec mea eſt cura
tio nunc exequar. [Stigiis i p̄ma latina y greca eſſe debet]
Ca. q̄ iniquus es q balbo fraudi vortis quod librariorꝝ incu
ria eueniſſe nomo neſcit. Tar. Hec euadendi via relicta eſt.
Ca. Quaſi hoc non ſit frequens eorum vicium. qui modo pre
poſteras et inuerſas:modo alias pro aliis litteras collocant.
Prius autem maronem tulliū alioſq; delectos auctores:cor
ripias neceſſe eſt. q̄ balbi vllam culpam reprehendas. Tar.
De aliis id non ſentio. Ca. Turpe quidē eſt vt eadem de cau
ſa balbns plectatur. alii ne appellentur quidem. Tar. Quic-
quid dicas in hoc propoſito ſuſceptoq; conſilio permanebo.
vt iure vel iniuria vltum iri fas putem. Ca. Digna quippe vi
ro eſt ſententia. Tar. Inuenti etiam ſunt qui non modo ver
ba/ſed vitā quoq; fuderint vt inimicos animaduerterent.
Pe. Immane quidem illud eſt: q̄ prudentius alexander ma-
cedo regiū eſſe dicebat/vt a quibus male audias eis magis
ſis munificus. Tar. Mihi vero eſt conſiliū mortem oppete-
re potius q̄ deſerere vltionem. Petrus. Vt libet Tu interea
carole quid compertum habeas de ſtygia palude nobis lati⁹
explica. Nam(vt inquit M. varro)donec iſta muſſitam⁹ plu
ribus horis viuimus. Carolus A nonnullis accepi qui colen

Orthographia ſola conſuetudine niti.

librariorum incuria.

equitatē etiā inimicis eſſe ſuadā

Multiplex de ſtyge opinio.

di igenii gratia balbi edes frequenter viſitent: eū nouiſſime de vi ⁊ origine iſti⁹ vocule ī hūc fere modū diſſeruiſſe. Styx a ſtygo deducit / quod quidē errorem miſeriā𝈍 deſignat: eſt 𝈍 inferorū palus verſibus poetarū celebratiſſima De q̄ hanc heſiodus retulit fabulam. Victoriā ſtygis filiā gyganteo bello ioui fauiſſe ob quod munus illi tribuit iupiter vt ſiquis deorū per ſtygē paludē deieraret. a reliquo cetu ſemoueretur: ob quod cecinit maro cochiti. Stagna alta vides ſtygiā𝈍 paludem. Dii cuius iurare timēt ⁊ fallere numen. Naſo in trāſformatis promiſſi teſtis adeſto Diis iuranda palus oculis īcognita noſtris Et auſoni⁹ Que𝈍 piat diuū periuria noctico lor ſtyx. Hoc figmentū multiplici velatū enygmate ridet lactanti⁹ Idem. Per ſtigiā inquit ſanctiſſime iurat Vna ſuper ſtitio ſuperis que reddita diuis. que eſt iſta ſuperſtitio? aut a quo reddita qua peierantes deos puniat: que tanta formido eſt paludis inferne ſi ſunt īmortales. Hec ille. Anuens ſeneca ſtygiā apud eos eſſe qui in ſuperiori ſunt hemiſperio ī moralibus queſtionibus contendit Diodorus ſiculus circa extremam egypti partem locū eſſe docet et paludem ingentē que cū tranſitu ſit difficillima limoſa nimis ⁊ papiris plena ſtyx eſt appellata quaſi triſtitia. laborem. ſ. tranſeūtibus afferens Idem ſeruius honoratus exiſtimat. Sed herodotus ſeptimo hyſtoriaꝝ ſtygem paruam eſſe aquā ſcribit in archadie ciuitate / que nacris dicitur ex quadam petra profluentē. Hec eadem aqua (vt meminit plini⁹) licet ne𝈍 odore ne𝈍 colore ſit abhorrenda. Illico tamen pota quaſi venenū necat et de eadē alibi dicit. piſciculos quoſdā generat qui comeſti / repente perimunt comedentes. Macrobius vero cui magis (vt opinor) eſt amica veritas: docet qui per diuerſas gentes auctores in conſtituendis cerimoniarū ſacris fuerunt p ſtygem deſignaſſe qcqd inter ſe humanos aīos in gurgite mergit odioꝝ. Pe. Eblandiūtur ne aures tue tardiue his compte orationis modulis rerū𝈍 multiplici eruditione: que nos profecto eximie / ac vnice delectat. Tar. Hec recondita at𝈍 obſtruſa de penitiſſimis (ut aiunt) muſarū antris eruenda relinquā. Ineptum eē at𝈍 abſurdum arbitror: me iam ſenio confectū: ab aliis demum erudiri. Ca. Tota erras via. tandiu diſcendū eſt inquit ſeneca q̄diu neſcias (ſi ꝓuerbio credis) q̄diu viuas. Ideo𝈍 per

contanti ſilenio quoad diſcipulus eſſe vellet/ reſpondit plato quoad meliorẽ atq peritiorẽ eſſe non penitebit. Tar. Surdo fabulã narras. Ca Perge igitur hyulco ſermone vt cepiſti: mihi iam aures occaluerunt. T. [Qui credit fieri rhetora hic ſcripſiſti balbe et pſianũ illud exponens repẽte poeta prodirem euaſerim poetam audiente etiã venetorũ oratore protuliſti Cocũ interpretans cotta volebat videri ſeuerum hominẽ dixiſti En balbum ſoloeciſtã ꝛ quidẽ inſignem.] Ca. licet amarulẽta dicacitate linguaq mordaci balbũ inſecteris: parem me tibi gratiã relaturũ ne ſperes Non enĩ moris ẽ mei iniuriarũ reminiſci/quas et ſi vlciſci poſſem obliuiſci malo. Pe. Recte quidẽ hec perfecto incõparabilis eſt inuicti animi ſublimitas non proſequi iniurias. Ca. Omni in re curandum eſt equidẽ ne de quopiã detrahendi cauſa obloquamur: quãdo nihil maledicentia deteri⁹ eſſe poteſt: ſed aduerſus tamẽ improbos alterna quadam viciſſitudine vtendum eſt. Nam et qui alium ledit et qui leſus defenſionem ſuã relinquit nullo mõ rephenſiõe vacat. In altero ĩprobitas ĩ alt̃o aĩ ĩbecillitas culpat̃ vtrũq a ſapiẽti viro alieniſſimũ. P. Eſt ita ut ais Nũc ãt tue fidei ꝑuenit. Quid balbus in medium protulerit integre et ſimpliciter enarrare. Ca. Balbus cum obſcurorum ſenſuum queſtionũq exquiſitiõem explicaret ac vniuſcuiuſq rei qualitatem poeticis gloſulis abſoluens ſic illud perſii elucidauit Repente poeta ꝓdirem: id eſt tempeſtiue: In poetam euaderem. Et enarrans argumentũ Illius diſtichi quo marcialis in cottam Iocatur bellus homo et magnus vis idem. cotta videri. Sed qui bellus homo eſt Cotta: puſill⁹ homo ẽ. Cotta volebat inquit ſe magnũ ac ſeuerũ hoĩe ʒ oſtẽtare. q̃ v̉ba licet a plurib⁹ ſtudioſis/quãtũ notando cõſequi poterant/ intercepta forent: noſter tamẽ cenſor callidus nimiꝶ et verſu t⁹ea corrũpe ac dilacerare nihil ẽ verit⁹. T. Feci q̃ꝺ vſui meo fore credidi. Pe. perfidie pellẽda etiã mĩma ẽ ſuſpicio. Tar. pfidia ſollertie ac pbitatꝭ vel etiã ſapiẽtie qñq nomẽ accipit Ca. Erubeſce tardiue erubeſce. Os iſtud aliqñ cõprime. hoĩs ſaltẽ v̉ecũdi faciẽ ſume. ſilẽcio res tuas p̃t̃mitto Nolo ei aliiſ redarguẽdi ridẽdiq mat̃iaʒ oẽʒ p̃ripe. T. aliis? Si neſcias: ex remotiſſimis locis ꝛ ſeceſſib⁹ ad lcões meas om̃s accurrũt. P. ſapiũt. legim⁹ ꝛ gaditanũ quẽdã titi liuii noĩe ꝛ gl̃a pmotũ

Eciã ſenibus eſſe diſcendum

nõ ſpv̉tutis ẽ pferre ĩiuriã

perfidia pellenda

Iocoſe dicta.

adviſitandū cum abvltimo terrarū orbeveniſſe. Tar. Cum loquor:muſas ipſas latine loqui credūt. Pe. Scio quaſi alterum plautū natū putant. Tar. Inſigne atq; memorabile ſpectaculū oibus exhibeo. Ca. Leopardū/autvrſū putant. Tar Leopardū autvrſum:qui ſūmū faſtigiū artis oratorie exhibuit? Ca. Vna erras littera. Sūmū faſtidium artis oratorie exhibuiſti. Tar. Dum longius me ꝑuexit dulcedo quedā loquēdi:ſum oblitus qd minime obliuiſcēdū fuit. Heus tu. potin negare balbū [qui credit fieri rhetora littus arat ꝯſcripſiſſe?] Ca. Cur negarē? Pe. A prima fronte epigrāma repete. Ta. Immovt audias te obſecro. Recognoſces mearū laudum nōvana ꝑconia. Ca. Ita ne raperis glorie cupiditate. T Quidni raperer? Oēs ſtudio laudis trahimur: et optimus qſq; maxime fame cupiditate incēdit. Pe. Recte. Themiſtoclē quoq; dixiſſe aiūt:cum ex eo quereret cuiusvocē libentiſſime audiret:eius a quo ſuavirtus optime predicaretur. Tar. Audi epygramma.

Glſie cupiditas.

Tardior attee creſcit quia trūcus oliue:
Arboribus reliquis ſecula pluravidet.
Tardior immenſū creſcit tibi fama per orbem:
Caſſurus nullo tempe ſurgit honor.
Nam remeet ſtigiis ſeu quintilianus abvndis:
Gloria ſeu priſci tullius eloquii.
Cedetvterq; tibi/nomē laudabitvterq;:
Egregiū poſcet alter et alter opus.
Te ſine pernaſi ſacros qui ſcandere colles.
Aut credit fieri rhetora.littus arat.

[Tardiuo quītilianū ac tulliū ceſſuros: illius nomē laudaturos:illius egregiū opus poſtulaturos hoc epygrāmate teſtaē balb⁹. Iſtud tuū liberūverūq; ē de tardiuo iudiciū] Ca liberū ergo etverū balbi fuiſſe iudiciū ꝑdicas: q̄ te ciceroni et quītil. ꝑtulerit? nō eqdē te puifacis. T. ꝑtulit me qppe. Ca Eſto humanitatis gr̄a tibi aliqd cōceſſerit:etiā ne aures noſtras hac iactātia onerabis? ſēp ne imitaberis militē glorioſū? Neſcis q̄ ſit turpe/q̄ ſordidū de ſeipſo falſa ꝑdicare? Neſcisvulgatū illud:laudes ī ꝓprio ore ſordeſcere? quisvnq̄ fuit adulator tā īprobus:vt ea alteri tribueret q̄ de teipſo aſſiduę ꝓfers? Pe. Ita porro natura cōparatū eſt. Nemo eſt tam

turpis ē iactātia

ſtultus tam oi prudētia vacuus qui ſapiētiā ſibi deeſſe putet
Ca. Sed vide ne v̄borū inuolucro ſub laudis pretextu lateāt
aculei. q̄ ratio poſtulat epygrāmatis. cuius lex eſt: vt iocan
di/cauillādi/deridēdi/licētia laſciuiat. Tar. etiā leges de cō ratio e-
dendis epygrāmatis late fuerūt. Ca. et de epulis cōdiendis pygram
quoq̄. P. Niſi me animus fallit: priores verſiculi tuo tardiue maton.
noī alludūt. Oliue nāq̄ cōpararis: que arbor tam lente pube
ſcit vt heſiodꝰ negauerit olee ſatorē fructū ex ea pcepiſſe quē Oliua
q̄. Reliqua ironiā habēt: aut certe hypbolen figurā poetꝫ ami
ciſſimā. totus autē iocus et venuſtas vltima effūdit phiodo.
Cuius hec eſt ſētētia. Qui credit ſine tardiui ſuffragiis queq̄
poeticā ſeu oratoriā facultatē aſſequi poſſe: falſa ꝓveris ca-
ptat: et longe lateq̄ decipit. Ca. Rem tenes. Tar. Hoc igitur
epygrāma magnū ornamētū mihi attulit. C. Quis dubitat?
Tar. Et tāq̄ ſupremus cumulus mee felicitatis acceſſit. Ca.
Ita eſt. Tua virtus ſemp in memoria hoīm atq̄ ſermone v̄ſa ioci nō-
bit. Tar. hoc nō dicis ex animo. Car. ludere me putas? ſerio nulli.
ago. Tar. ꝓcedā vlterius. Ca. ꝓcedas. eo tū omine quo am-
phiaraū dicūt ꝓceſſiſſe ad arma. Tar. Arma mihi minaris
in ocio atq̄ vmbra vitā agenti? Ca. perge bono animo. nil ti-
meas. Tar. [diſſociare barbarū in hac ſignificatiōe/ꝛ nuſq̄
lectū ē] Pet. carmē repetas. Tar. Sic erimus iūcti fraterno
more ſodales. Nullaq̄ nos poterit diſſociare dies. Ca. doce-
as nos magiſter: an latinorū quiſpiā hāc voculā vſurpauerit
Tar. Nuſq̄ gentiū diſſociare lectū eſt. Ca. Si quis bonus ra-
tiocinator tui ſermonis ſit: qui quaſi calculis addendo detra
hendoq̄ videat que reliqua ſūma fiat. tandē nihil pter meras
nugas adinueniet. Ta. Ira te ſubigit hec euomere. Ca. certo
ſcio me animi pturbatiōe vacuū eſſe. verum tum arctiſſima
amicitia: tum virtutis amor me allicit vt balbo adſim. Tar.
Nō eſt cōſentaneū qui ciues cōtemnit eum externis admini
culari. Ca. licet (vt cyrꝰ apud xenophontē ait) Ciues alienige patria ē
nis ſint pferendi. Sapiētiores tamē oēm terrarū ambitū vnā caris oi-
ciuitatē eſſe ducūt. terminoſq̄ ſue patrie cū ſole metiūt. Im- bus.
periti vo ad angulū hūc aſpiciētes aut ad illū in exiguū an-
guſtūq̄ cōcludūt quibꝰ et quaſi circūſcriptus eſt habitādi lo-
cus. Tar. Quid eſt cauſe que ad hūc balbū diligēdū te cōpu
it? Ca. Arcta vtutū colligatio/morūq̄ ſimilitudo effecit/vt

eque eo delector ac meipſo.non enim muneribus vltro citro
que ſit ve datis et acceptis:ſed bonitatis/ſtudiorūq; vinculis hoīes fir-
ra amici ma deuinciūt ſocietate.In qua efficit id qđ pythagoras vult:
tia. vt vnus fiat ex pluribꝰ. Pe. Iucūdiſſima ꝓfecto eſt amicitia:
quā ſimilitudo morū coniūgit:natureq; apprime cōſētanea.
Nam(vt inquit ſeneca)beneficiis humana vita conſtat et cō
cordia.nec terrore:ſed mutuo amore in fructū auxiliūq; cō-
mune conſtringit. Hinc ꝑclarū illud ambroſii plerūq; amici
ſe beniuolētie quiſq̄ cōmittit q̄ fratris neceſſitudini.quoniā
vero ab hac diſceptatiōe ad aliā te materiā trāſtuliſti: equū
eſt vt iam redeas.Ca.In propatulo et ore oīm hec vocula diſ
ſociare agitat quo minus ferēda eſt illorū īperitia/qui vocē
notiſſimā abiiciunt.ſed ne longius exēpla repetamꝰ: Ouidi
diſſocia- us in transformatis inquit.Que poſtq̄ exoluit cecoq; exemit
re dicit. aceruo:Diſſociata locis cōcordi pace ligauit.Martial. Tu ſi
culos fratres et maius nomē atridas.Et lede poteras diſſo
ciare genꝰ.Cicero de amicitia diſceptās.diſpares inquit mo
res diſparia ſtudia ſequūt:q̄rū diſſimilitudo diſſociat amici
tias.Ta.miſſas auctoritates facias:q̄ parui apud me ſūt mo
mēti.et rationē dic quā nō habes.Pe.Proh iuppiter:qd au-
dio?Si ex coqui mei ore vͤba hec exciderēt:ſtatim eū coquina
ſocio. abdicarē.Ca.Audi mi magiſter.vͤbū ſocio frequēter a pri
ſcis vſurpat.nobis vero vna vͤgilii auctoritas ſufficiet:qui ait.
vrbe domo ſocias:ex ꝑpoſitiōe aūt dis q̄ grāmaticis aſſeren
tibus ſepatiua eſt:et ſocio cōſtitutū eſt diſſocio.cuiꝰ vis na-
turaq; eſt vt ſegrego diuidoq; deſignet.ſicut cōſocio pro cōiū-
cōſocio. go cōponoq; vſurpat.vͤba Ciceronis de amicitia ſūt hec.Qui
videt domi tue parit accuſatorū atq; iudicū conſociatos gre
conſocia ges.vnde cōſociatio nomē traductū et inclinatū eſt.Cicero
tio. de officiis.Sequit quoq; et id qđ acutū et ꝑſpicax natura eſt:
et id qđ ad hoīm cōſociationē accōmodatū.Tar.oēm operā
ꝑdis.Ca.q tādē?T.qa doctū doces.cūcta noui.P.alius alio
plura noſcit:nemo tn̄ oīa.T.vͤitatis ſū auctor.veritas q̄quo
Iactātia. vado q̄ſi vmbra me ꝓſequit.Ca.naturā viciſti:que in ꝓfundo
(vt ait democritus)veritatē abſtruxit.T.cūcta vinco.tanta
eſt eloquētie mee vis.Pe.ne plura.modus oībus in rebꝰ opti
mū eſt habitu.Tar. Ex animo quidē exire nō poteſt/gloriā.

mihi ſempiternā fore. Pe. Iactātie labes que penitꝰ in oī ſen
ſu implicata inſidet: malorū mater eſt oīm. Nūc tñ ſermoni
reliquo operā demus. Tar. [Interptare in infinitiuo ſchedu
la tua manu ſcripta te Perſiū expoſiturū indicāte. qua ſi diſ
fiteris: te vincā et publice et frequēter balbica (vt amare) do
ctrina dicendū aſtruxiſti] Ca. Opinaris mi magiſter certas
eē ad hec vba inclināda cōſtitutiōes indiſſolubili neceſſitate
ordinatas tanq̄ leges aut plebiſcita. Tar. hoc cōpertū habeo
Ca. hic error tibi eripiēdꝰ ē. Tar. Error? vtinā tibi ſatis mea Iccoſa.
ſcientia cognita eēt. Car. Obſecro nobis aliqd de hac tua ſci
entia īparti. Tar. In hoc ipſo vis magna eſt. nequeo enī qđ ī
pectore eſt abditū / vbis exequi. Ca. ſcio. q̄ſi telū reconditum
in vagina habes / qđ extrahere nequis. Tar. Ita ē: nihilominꝰ
ars et doctrina mihi abūde ſuppeditāt. Solū nature vis īmi
nuta eſt. Pe. Oīs ars et p̄ceptio nature adiumēta deſiderat.
Ca. Nō equidē (redeūdū eſt enī ad ꝓpoſitū) analogie quā la analogi
tini ꝓportionē vocāt ratiōe ꝑ oīa duci poſſūmꝰ. vera q; ſenten a.
tia quā rhetor ille admodū īſignis fabius dicere cōſueuit: cō
ſuetudinem eſſe certiſſimam loquendi magiſtram. vtēdum
q; plane ſermone vt nummo: cui publica forma eſt. Marci
varronis quoq; liber de lingua latina nullam eſſe obſeruati
onem ſimilium docet. totoq; nixu anomaliam: id eſt inequa
litatem defenſitat et in omnibus pene verbis conſuetudinem
dominari docet. verba eius ſunt hec. Cum in veſtitu / edifici
is: ſic in ſupellectile / cibo / ceteriſq; omnibus que vſu ad vitam
ſunt aſſumpta dominetur inequalitas. In ſermone quoq; qui
eſt vſus cauſa conſtitutus ea nō repudianda eſt. Tardiuꝰ Ar
ctioribus nodis ita me vrges et implicas: vt nihil qđ loquar
ex ſententia ſuccedat. Petrus. Enarra carole mi (ne hic fru
ſtra labatur dies) quid in diuerſis ſiue grece / ſiue romane lin de anci
gue voluminibus de ancipiti vſu verborum annotaueris: vt piti vbo
quaſi de quodam litterarum penu: hec in certum corpus di rum vſu.
geſta et deprompta videantur. Carolus. vt boni conſulaui
mus quicquid hac de re in multiplici lectione queſiuimus ad
memorie ſubſidium nec īdigeſte / nec promiſcue tāq̄ in acer
uū ꝯgeremꝰ Pluſcula ſūt vba o / finita: que vim naturāq; paſſi
uorū aſſumūt: vt lauo tōdo. virgil. Incanaq; menta cyniphei

tondēt hyrci. Et in eneide. Nox humida celo p̄cipitat. Alibi Accingūt oēs operi. Rurſus verba quedā in or exeūtia acti uorū fūgunt officio. horaꝰ in poeticis inſtitutiōibus. dū verſus ructat et errat. Et virgil. bellant amazones armis. Sic in georgicis. placidā pacis nutritor oliuā. Vt aūt caper littera tor eximius docet: priſci ſcriptores gemino inclinatu v̓ba nō pauca figurabant: vt adiuto et adiutor: diſpolio et diſpolior dilapido et dilapidor: diſpenſo et diſpenſor: et alia pleraq; q̄ altero ductu iam abolita, et abvſu exploſa ſunt. Meminerimus etiā verba contra cōmunes et vſitatas grāmaticorū fini tiōes vtroq; v̓ſus inclinamēta frequēt ſibi vēdicare. vt texto, opino, cōuiuo, cōtemplo, conſolo, cōmoro, auxilio, interp̄to, Auſonius Signaui aūt nō (vt plautus ait) per cerā et lignum litteras qđ in interp̄tes auguro, auſpico, cōmento, termino, morio, digno, execro, epulo, luxurio, ludifico, miſereo. Nec mihi vicio vortas: ſi breuitati ſtudēs harū vſū vocularum ab auctoritatibus obſeruatū nō recenſeo. Id eni curioſis inuētu atq; deprōptu facile eſt. eadē licentia ſtabulo protulit maro. Centauri in foribus ſtabulāt. populo. et lucto frequēter lectū eſt: ſicut et aucupo, et alterco. Hinc terentianū illud cū patre altercaſti dudū. Et lachrimo paſſim legit. vt medico: virgil. Semina vidi equidē multos medicare ſerentes. et āplexo dici ciceronis pro cluētio teſtatur oratio: auctoritatē cēſorū amplexato. Siſenna in ſenatu aſſentio primus dictitauit. licet autem verba hec omnia ex altera finitione inuſitata ſint: et velut abrogata. tamen (vt fabius quintiꝰ latius exequitur) que a veſtutate repetita ſunt, non ſolū magnos aſſertores habēt: ſed etiam afferūt orationi maieſtatē aliquā nō ſine delectatione. Nam et auctoritatē antiquitatis habēt: et quia intermiſſa ſunt: gratiā nouitatis ſimilē parant. Sed hec ſatis. Iā ē tempus vt receptui canam. Tar. Tempus eſt vt recipias canem. apage apage. Pe. Sentis ne hec tardiue? aut animo illabuntur tuo? Tar. quid ſentiam? hec minima puerorum auribus ſunt danda. Ca. Illa vero maxima. diſſociare barbarū ē et nuſq̄ lectum: et elementum pro littera non ponitur tue ſapientie ſunt danda. Tardiuus. Illarum rerum nihil amplius memini. Petrus. Mytridatem non emulaberis. Carolus Meſſalam potius emulabitur qui ſui nominis fuit oblitus.

parua n̄ eſſe ſpernenda.

Pe. res parue magnas ſepe trahunt. ſciaſq; illū ſūma doctri-
na abundare/qui nihil reiciendū putat. Sapienſ itaq; pliniꝰ
dicere ſolebat/nullū eē librū tā malū vt nō aliqua pte ꝓdeſ-
ſet. Ca. Adde ꝙ per hec parua ad maiora ſepe aditus patet
Tar. Niſi aditus mihi pateret: clauſtra ſtatim abrūperē. Ca
Domū meā nō ingredieris. Pe. Deinceps reliqua ꝓſequamī
T. [grāmatices poeticeſq; precepta in altera cōpitis affixa
ſchedula ſcripſiſti: cū grāmatice et poetice dicendū ſit] Car.
cōclamatū eſt. oēm doctrine opinionē exuiſti. Tar. Siniſtro irriſio ia
me ſermone carpis. ad aſſem impēdium reddā. Ca. tue ſciē ctantie.
tie ſplendor eſt deletus. Tar. capitaliter me laceſſis. Ca. tuā
glaꝫ fūditꝰ ſuſtuliſti. Tar. Ego gloriā fūditꝰ ſuſtuli q ꝓ vtili
tate cōmuni ſolus tot curas vigiliaſq; ſuſcepi. Pe. Probe cō-
munibus magis cōmodis q̄ priuate iactātie ſtudendum eſt.
Tar. feci: et ſtabilē gloriā ſum aſſecutus. C. Mala eſt cuſtos
glorie ignorātia. Ta. mea gloria in aliorū exiſtimatione at-
q; arbitrio poſita eſt. Pe. ad cōſcientiā potius q̄ ad gloriā ſūt iocus vr-
omnia referenda. Tar. cōſcientiā pauci: gloriā multi ſectanť banus.
Ca. Quid adhuc ſectaris? ad demoſthenis gloriā perueniſti.
Tar. Ad hoc ſemꝑ ſtudui. Car. Ille primā ſue artis litterā
nequiuit exꝑmere. Tu vero artis tue nomē inclinare nō po- noīa pri
tes: ſi modo grāmatici ſuo te noīe dignētur. Tar. quā incep- mi incli-
tas fabulā? Ca. Nō te pudet (illuc enī reuertor vnde cepi) mi- namenti
nutiſſimas ꝗ̊ vocabuloꝝ finitiones ignorare? Scutica ē agē- greca
dū. Tar. dic rectius ſi potes. Ca. rectius? Quis litterariū lu-
dū vel ſemel ingreſſus ignoret vtraq; finitione. grāmatica ce
poetica ce. in recto caſu enūciari: pariq; ratione grāmatice.
ces. caſu patrio repiri? friuola ſūt hec: et ꝑmū grāmatices li
men adeuntibꝰ explorata. Tar. Nullū igitur erit vtriuſq; fi-
nitionis diſcrimen? Ca. nullū ꝓfecto altera nāq; latine/alte-
ra grece ꝓportionis eſt deductio. Nec pauca ſunt vocabula
duplici vel etiā triplici variatione inclinata. Nam vt delphin
delphinis/titā titanis: ſic delphinꝰ delphini/titanꝰ titani varia
mus. Et qua ſerie elephas elephantis/arabs bis: eadē quoq;
elephātus ti. arabus bi. inclinať et mille talia in caſu etiam
generādi. delphinos/titanos/elephātos/arobos/ſecundū gre
cā ꝓportionē figuramꝰ. Tar. Nūc ꝑmū attice lingue elemē-
ta prelibare incepto. Ca. Catonē imitaberis: quē cōſtat in ſe

nectute grecarū litterarū admodū ſtudioſū fuiſſe. Pe. ali-
orſū veſtra flectatur oratio. Tar [neqꝫ vero tua iſta poetica
excuſabit licentia: vndecimo p̄mi diuinarū inſtitutionū li-
bri capite lactātio ſcribente. Neſciūt quis ſit poetice licentie
modus. quouſqꝫ fingēdo ꝓgredi liceat. cū officiū poete in eo
ſit: vt q̄ geſta vere cū decore aliquo traducat. totū autē qȯ re
feras fingere idest ineptum eē et mēdacē poti⁹ q̄ poetā] C.
Ha he. de poeſi verba facis? iūgenꝭ iā gryphes equis. Tar. mi
raris? Eſt mihi ingeniū variū flexile/et multiplex. oīa tento.
quādoqꝫ ab inceptis deſiſto. Ca. horū vtrūqꝫ ex incōſtātia naſ
vulgi o- citur. Tar. tamen p ora omniū feror. Ca. freqūes hoc quidē
pinio vt improbi eſtimētur: ꝓbi exterminētur. Pe. Immo tūc ma-
xime improbitas dn̄atur: cū ſub aliqua ꝓbitatis ſpecie deli-
teſcit. Tar. maxima eſt de me admiratio. prioris eloquētie.
Iocus ſum oībus exēplar. Car. ſcio: veluti ex altiſſima ſpecula: lu-
men qȯ oēs ſequātur oſtendis. Tar. ludis. te lōge deſidie in-
dormitantē excitabo. Heus: de lactātii auctoritate v̄bū nul-
lum ſ te victū fateris. Ca. diſce mi magiſter recōdita pri⁹ lac-
tantii ſenſa penetrare. cui⁹ ex ore dulcior melle ꝓfluit oratio
Pe. te igitur ſuauiſſime carole quē ꝓprietas tenorqꝫ ſermonū
copia ſentētiarū/vis explicādi nō fugiūt: hec lactātii v̄ba ſol
lertius penſitare decet. Ca. vis me agros fertiles emulari: q
plus reddūt/ q̄ acceperint. Pe. diomedis ſollertiam in p̄mu-
De poe- tando munere imitaberis. Ca. faciā vt iubes. lactātius vi co-
tica licē piaqꝫ dicendi ſūma/et quodā veluti lacteo ingenii flumīe po
tia. eticas laudes recēſuit: veſtigia platonis (vt arbitror) inſecut⁹
a quo poeticus furor quaſi religioſus et diuin⁹ in phedro lau
datur. nec aliter ſenſit democritus. Ennius quoqꝫ ſanctos ap-
pellat poetas: qꝫ quaſi deoꝝ aliquo dono atqꝫ munere nobis
commendati eē videnꝭ. quare cecinit Naſo. Eſt deus in no-
bis agitante caleſcimus illo. Sed ad lactantiū redeo: qui poe
ticos inquit viros q̄ vtilia monitu et ſuaſu erāt nō ſeuere nec
impioſe precepiſſe: vt philoſophis mos ē S3 feſtiuas/delecta
bileſqꝫ fabulas cōmenti res ſalubriter aīaduerſas in aīos ho
minū cū audiendi quadā illecebra imp̄ſſiſſe Et veriſſimā re
rum geſtarū ſeriem ſub fabulatorio pretextu cooperuiſſe.
Verba eius ſunt hec. At enim poete iſta finxerunt errat qſ
quis hoc putat. Illi enī de hominib⁹ loquebantur. ſed vt eos

ornarent quorum memoriam laudibus celebrabant/deos eſſe dixerunt. Non igitur res ipſas geſtas finxerūt poete. qđ ſi facerent: eſſent vaniſſimi. ſed rebus geſtis addiderunt quēdam colorem. Hec ille. Quātū aūt poetis permittatur/verba hec (ne a firmiano diſcedam) teſtantur. ſed poetis licet quicqd volunt. Et horatianū illud pictoribus atqȝ poetis. Quidlibet audendi ſemp fuit equa poteſtas. vt aūt dicā qđ ſentio: licet non omnia ſint a poetis ficta: plura tamē ſunt traducta ⁊ obliqua figuratione obſcurata quibus veritas inuoluta tegeret. Pe. Tuū auidiſſime ſermonē exhauſi. Tar. At mihi hebeſcit animus harū rerū inſolens. Ca. reſpōſū verum audio. T. Reſponſa mea non homini cuiq̄: ſed delphico deo tribui poſſunt. Pe. deus delphicus quū res multas tum (qđ eſt difficillimū) docuit: vt noſmetipſos noſceremus. Tar. Dimittamus hec L balbū leſe maieſtatis crimine hic conuincere poſſē: q regem chriſtianiſſimū nō ſecus ac regulū/ducem/aut baronem vocauit. P. Quid iſte garrit? qd vult? heus tu: ius ne aliquando prelibaſti? Tar. Immo frequenter abſorpſi. Petrus. Vbi? Tardiuus. In culina ſepe. Petrus. De ciuico loquor iure. Tardius. De coquinario credidi. Ca. O capitulū lepidū. Tardius. Quid aliud crederē: qui ne prima quidē iuris ciuilis elementa noui? Pe. aſt ea dicere (vt cyrus apud xenophōtem docet) que minoris/extreme dementie eſt. Tar. ſit dementia ſane. modo hanc dementiā in iugulū hoſtis/tanq̄ telum aliquod intendā. Petrus. hec nō hominis: nec ad hoīem vox eſt. Tardiuus. vis dicā? per fas aut nefas advlctionē hoſtis properandum eſt. Petrus. Immo ſenſim ⁊ pedetētim procedere ad iniurias oportet: nec niſi coacte. Qđ ſi ſenece ſtoico/et quidā rigidiſſimo credis: nunq̄ iudicabis tibi contumeliam fieri. De inimico dices: non nocuit mihi: ſed animū nocendi habuit. et cum illum in poteſtatem videas: vindictam putabis vindicare potuiſſe. Sed quid ſit ledere maieſtatem (ad hunc enim ſermonem te prius contuliſti) hec digeſtorum verba declarant. Maieſtatis autem crimen eſt illud/qđ aduerſus populum romanum/vel aduerſus ſecuritatem eius committitur. et in inſtitutionibus. Lex iulia maieſtatis: que in eos qui contra īpator ē/vel rē pu. moliti ſūt vigorē extēdi

Tar. Sit ſane vt loqueris. vſui tamē eſt a veritate quandoꝗ recedere. Pe. fac nihil iſto eē vtilius. Quid cogitari poteſt turpius: aut quis eſt morbus turpitudine maior? Tar. qd mihi morbos narres: quaſi egrot⁹ ſiem. P. Egrotus eſt qui mētē viciis inquinatā gerit: labes enī et fetiditas inqnati animi nō facile ablui poteſt. Ta. poſſū oīa: fortis ſū. P. licet ſis fortior hercule quē fama in cōſilio celeſtiū collocauit detracta ꝓbitate ad virtutem peruenire nō poteris. Tar. hec nihil ad rē attinēt nūc agā qd cepim⁹ [Iohāni guillart guillardo latine ſcribendū ē]. Ca. hic qppe locus nihil habet dubitationis hoīm eēt impitiſſime loquētiū et in aptiſſimis reb⁹ aberrantiū ſecus exiſtimare balbus tamen in rē ſuam fore credidit gallico potius verbo vti. Tar. cur id egit? Ca. vt ſui familiariſſimi nomē qd ab oībus notū eē cupiebat in ore et linguis etiā populariū verſaretur et tanꝗ in clara luce fulgeret vulgaribus aūt verbis eſt agēdū et vſitatiſ cū ad vulgi cognitionē nrā cōmodatur orō. Tar. rē teneo. Ca. nō ergo ē pcōtandū. Ta. [enī in parua epiſtola variare neſciēs occies repetiuiſti.] Ca. vtinā ꝓceſſiſſet eloquētia q̄ cepat gradu nec pariter cū romano cecidiſſet impio. eā nāꝗ (qd nō ſine animi cruciatu refero) ſenſim gradatimꝗ īmutatā: tandē poſt lōgū intuallū penit⁹ amiſim⁹ eiuſꝗ munerib⁹ ſumus orbati in hac vero intmiſſione litterarū ne dicā interitū cū noſter balb⁹ multū tēporis ſtudiis tribuiſſet ciceronem preſertim ſibi delegit imitandū ille inꝗ cicero ad quē tāta puenit eloquētia vt deſit arti quicqd ab eo deſideres ad vſū ſuū crebro idē verbū ⁊ in eodē ābitu adiūgit qd balbo in epiſtola et quidē ꝓlixiſſima obſeruaſſe vicio ducis. Sed proh deorū fidē quis cōferri cū cicerone potuit aut vbi facundiā queras cū ab eo diſceſſeris? Abdita quidē penit⁹ eēt eloquētia niſi ars illius et ingeniū acceſſiſſet cui⁹ eſt tanta dicendi vis vt oēs ad ſe cōuertat oīm mentes elicere atꝗ excitare poſſit. Sed longior ī hoc loco ſum q̄ neceſſe eſt ſi modo eloquētie pentē cōmēdando qs longus eſſe poteſt. Tar. Hunc ciceronem ſupra q̄ res patitur ſuſtuliſti. Pe. Nemo ſatis digne eū cōmēdare poteſt. T. alienas laudes parū equis aurib⁹ accipio. Pe. eſt benignū vt arbitror et plenū ingenui pudoris aliorū laudes ſēp in maius extollere. Tar. Malo laudāda facere q̄ alios laudare. Caro

De eloquētia.

cicero laudatur

Tam eſt turpe(vt inquit ſeneca)laudari a turpibus: q̃ ſi lau deris ob turpia. Pe.nõ eſt ampli⁹ ꝓcontãdũ. T. [Hoĩes eni nulla alia ratiõe ad deos ꝓpius accedũt q̃ ſapiẽtia ipſa qua ⁊ digni celeſtib⁹ſedib⁹ videmur.et aſtris quodam modo domi namur.hereticũ iſtud eſt balbe chriſtianũ v̾o de fide.]Ca. ſi homĩes ad deos ipſa ſapiẽtia ꝓpius accedere non iudicas. iter longe a veritate deuiũ ingrederis:tuuſq; anim⁹in maxi mis verſaẽ erroꝛib⁹:de quib⁹dicere incipiã:ſi prius pauca ex ſacris litteris deprompta de ſapiẽtia ipſa dixero. Cui⁹(aucto re lactantio)tãta eſt vis:vt hoĩm pectus infuſa matrẽ delicto rũ ſtultitiã vno ſimul impetu expellat. Doctrina enĩ celeſtis (vt idẽ aſſerit)ſapiẽtia eſt.qui aptiſſime quoq; demõſtrat ſa pientiã cum religiõe ſic coherere: vt diuelli vtrũq; non poſſit ait enĩ: vbi ſapiẽtia cũ religiõe inſeꝑabili nexu coheret:vtrũ q; eſſe verũ neceſſe ẽ.fons aũt ſapiẽtie et religiõis de⁹ eſt.vir tuſq; cũ doctrina cõiuncta ſapiẽtia diciẽ.Ideo ſalomõ rex ſa pientiſſimus diuinoq; plenus ſpũ infit. Sapiẽtia amicos dei et ꝓphetas cõſtituit.Neminẽ enĩ diligit deus:niſi eũ qui cum ſapiẽtia inhabitat. Et alibi. Sapiẽtia eſt candor lucis eterne ſpeculũ ſine macula dei maieſtatis:et imago bonitatis illi⁹. Cicero mater(inquit)oĩm bonarũ rerũ ſapientia qua nihil a diis ĩmortalibus vberius aut florẽtius:nihil p̃ſtabiliuſ hoĩm vite datũ eſt. Nobis aũt cum deo et aĩalibus eſt aliq̃ cõmu nitas ſapiẽtia deo:ignoratiõe beluis aſſimilamur:ipſo mun di opifice ſic loquẽte: Faciam⁹hoĩem ad imaginẽ et ſimilitu dinẽ noſtrã. Nã verũ dei ſimulachrũ et imago(lactãtiano v̾ bo vtar)nõ illud eſt qd digitis hoĩm/et lapide/aut ere/alia ve materia fabricaẽ.ſed ipſe homo: qm̃ et ſentit ⁊ moueẽ/⁊ mul tas magnaſq; actiões habet.libet itaq; velut in eminenti ſpe cula ſim collocat⁹ quãtũ potero exclamare. O rerũ ſapientia dux:o certa viuẽdi diſciplina.tu in vnaquaq; re quid verum/ ſynceruq; ſit latiſſime aperis tuo munere qcqd natura deſide rat explete cumulateq; habem⁹. Qui abs te recedit(qua nul la ꝑnicies maior hoĩm vite põt afferri)nõ ratiõe a pecudibus ſ; tãtũ lingua diſcerniẽ. In oĩ itaq; genere vite colẽda et reti nẽda ẽ ſapia.ad eã rectis ſtudiis debem⁹cõtẽdere:multumq; ope et tpis ponere.nihil ẽ enĩ qd hoĩes duce ſapiẽtia aſſequi nequeãt.ſi celeſtia q̃ris regna : aut ſapiẽtia eſt aut nulla alia

de ſapia non inuti le caput

res omnino/per quã ea aſſequaris.Si iperiũ affectas: nulla
eſt vis tanta/que ſapiẽtia remota poſſit eſſe diuturna.Si lau
dis amore caperis:profecto veriſſimã laudẽ et ab ipſo deo ⁊
ab oĩ angeloꝝ cetu ſapientie ſtudioſus cõſequeris. ad ſũmã
(ne in ſingulis morer)nulla felicitas/nulla vita deniq;/ſubla
ta ſapientia eſſe poteſt.Tar.nugas ais. Sapiẽs habetur q qd
voluptati eſt/id exequitur.Pet.Immo vt quiſq; maxime ad
ſuã voluptatẽ refert quodcũq; agit:ita minime eſt vir ſapiẽs

qs ſapiens ſit.

Tar.Garris.Sapiens eſt qui ſibiipſi ꝓdeſt.P. Licet Ennius
dicat nequicq̃ ſapere ſapientẽ qui ſibi prodeſſe nequiret. Ille
tamen(vt arbitror)equitatẽ ſolũ huãne vite prodeſſe exiſti
mauit.Ta.quod eſt equitatis premiũ:aut qd ſuppliciũ: ſi eã
deſeras?P.Equitas p ſe optimũ eſt premiũ. Id aũt iniquiſſi
mũ eſt equitatis mercedẽ querere.Nã qui virtutẽ precio me

nõ eẽ bñ agendũ ſpe premii.

tiũtur:nullã eſſe virtutẽ niſi maliciã ducũt.Turpis etiã ha
betur quẽ non virtutis amor:ſed diuini ſupplicii metus a ſce
lere retardat.Tar. Ego iſtius ſũ adiutor auctorq; ſententie.
P.credo vt me dignũ eſt credere.Sed iã ad alia tua ꝑgat oro
T. [q dĩciaꝝ fulgore eminẽt:ii fortune grãs habeãt:hẽticũ
iſtd ẽ balbe:q̃ fortuna res mortaliũ q̃i ſuo iure ſibi vẽdicat et
eas ſolo nutu miſtrat:hẽticũ iſtd ẽ balbe⁊ alibi:huãnaꝝ reꝝ
dña fortuna:hereticũ iſtd ẽ balbe:⁊ ĩ ieſũ celeſtiũ humanoꝝ
ĩfernoꝝq; dñ3 blaſphemiũ] C.Lati9 tue fame ꝯſultũ foret.ſi
ĩ hec v̓ba nũq̃ icidiſſes T.hec cur dicas ſcio.dolorẽ tuũ v̓ba h̃
exulcerãt.C.maculã ne vet̃is ignominie his v̓bis ablui poſſe
putas?Neſcis q̃ ſit turpe nõ ĩ pectore/ſ3 ĩ lingua bõitatẽ h̃re.
nolo in meõriã ḡuiſſimi luct9 te reducẽ.T.Sphyngide ad hec
ĩtelligẽda op9 eẽt A pte loq̃re q̃ reſtãt.C.nota vulgata ſũt oĩa
P. res ipſa carole poſtulat vt de fortuna qd v̓m ⁊ ꝑſpicuũ ſit

qd ſit fortuna.

idoneis teſtib9 aſſeras.C.vberior eqdẽ hec ẽ mat̃ia:et q̃ lati9
eẽt exequẽda.paucis tñ q̃ in rẽ nrã3 faciũt abſoluem9.Certũ
igit̃ ſit/⁊ h̃ ꝑmũ/ ⁊ maxĩe nccm fortunã eẽ tãq̃ ianẽ vmbrã/
⁊ ſñ re/aut hõre nomẽ.Cũcta eteni diuina ꝓuidẽtia miſtran
tur:apud quã nihil fortuitũ:nihil ſubitũ:nihil deniq; ĩproui
ſũ eẽ põt.Nobis ãt̃ qb9 abdita ſũt archana ſũmi opificis/tãq̃
fortuite videt̃ eẽ reꝝ viciſſitudĩes.Preclare itaq; cicero igno
ratõe3 reꝝ atq; cauſaꝝ fortune nomẽ ĩduxiſſe tradit q̃ a phi
loſopho ĩ auſcultatoriis libris ſic definit̃: fortuna ẽ cauſa per

accidēs in his q̄ electionē hn̄t. Ab hac ſētētia nō lōge receſſit lactātiꝰ inquiēs: fortuna ē accidētiū rerū ſubitꝰ atq̄ īopinatꝰ euentus Idē tn̄ videt̄ aſſerere fortunā eſſe prauū ac ſubdolū ſpm̄ qui cū ſit iimicꝰ bonis cōtraria facit q̄ deꝰ: ⁊ vniuerſis in ſidiat̄. Verba q̄ȝ aurelii auguſtini ſūt hec. Nos enī eas cau-ſas q̄ dicūtur fortuite nō eſſe dicimꝰ nullas: ſed latētes: eaſq̄ tribuimꝰ vel dei veri/vel quorūlibet ſpiritui volūtati Amicꝰ ſeneca quē diuꝰ hieronymꝰ in ſcōꝝ aſſcripſit numerū inqt For tuna viris īuida fortibꝰ: q̄ nō eque bonis p̄mia tribuis. apud boetiū eandē ſe ꝑpetuā vexatricē huāni generis his v̄bis oſ tendit. hec mea vis ē. hunc ludū ludimꝰ. rotam volubili or-be v̄ſamꝰ. ſūma īfimis: īfima ſūmis mutare gaudemꝰ. Aſcē de ſi placet: ſed ea lege/vt cum ludicri mei ratio poſcet. deſ-cēdere nō iiuriā putes. Plautus Gentū doctū hoīm ꝯſilia hec dea vincit fortuna ꝓin vt qſq̄ fortuna vtit̄ ita p̄cellit atq̄ ex in ſapere eū om̄s dicimꝰ Saluſtiꝰ ī catilina Sȝ ꝓfecto inqt for tuna in omī re dn̄atur ea Res cūctas ex libidine magis q̄ ex vero celebrat obſcuratq̄ Idē tn̄ in altero ope rectiꝰ ſenſiſſe vi det̄. fortuna inqt ꝓbitatē induſtriā aliaſq̄ artes bonas neq̄ dare nec eripe cuiq̄ pōt. Cicero ī eo ope vbi precepta vite de prōpta ex philoſophia filio dabat. Magnā inqt vi eē ī fortu-na: in vtrāq̄ ptē vel ſcd'as ad res vl' adūſas qs ignorat? Nam ⁊ cū ꝓſpo flatu eiꝰ vtimur ad optatos exitꝰ ꝓuehimur et cū re-flauit affligimur. Eſt aūt vis q̄dā v̄tuti repugnans: cuiꝰ cū no mē p̄ſci ignorarēt fortune vocabulū ſibi iane finxerūt: qđ q̄ lōge a ſapiētia ſit remotū declarat inuet̄. his v̄ſibꝰ. Nullū nu mē abeſt ſi ſit prudētia: ſȝ nos te facimꝰ fortuna deā celoq̄ lo-camus: Et alibi victrix fortune ſapiētia. Hinc illud hierony mi: q vtet̄ ſapīa raro īcuſabit fortunā. vet̄es āt fortunā puta bāt eē deā: q̄ hoībꝰ t̄bueret bona nā ſimulachꝝ eiꝰ (vt lactāti us docet) cū copia ⁊ gubernaculo finxerūt: tāq̄ hec ⁊ opes tri buat ⁊ huānaꝝ reꝝ regnū obtineat Cui opiniōi ⁊ virgl' aſſēſit q̄ fortunā oīpotētē vocat. Et naſo fortuna arbitrio tps diſpē ſat vbiq̄ Poſſē ābroſii/cypriani/alioꝝq̄ enūerare ſn̄ias: ni ea res nos lōgiꝰ ab īcepto deducēt: ⁊ iā ſatis qd fortuna ſit expli catū arbitrer. T. hec eadē ꝯpta hēo. C. cur ſecꝰ igit̄ p̄ſcripſiſti T. vt aliq̄n q̄ cupiebā ꝑuenire In balbū eī toto īpetu ferebar C. hic īpetꝰ ꝯprimēdꝰ ⁊ ſedādꝰ fuit Nā ſequi turpiſſimū ē quod aſſequi nequeas. T. conſeq ſperabā vt cēs eiꝰ conatꝰ ꝯp̄merē.

ſimula-
chrum
fortune.

Car. tuū noſſe ingeniū debuiſti:⁊ acrem de teipſo iudicē pre
adulato bere. Tar. plurimorū blandicie ad hec me detruſerūt. Petr⁹
rib⁹ n̄ eē Enixe cauendū eſt ne adulatoribus patefaciamus aures. Eſ
credēdū ca enī omniū maloꝝ eſt aſſentatio: ex q̄ naſcūtur inumerabi
lia peccata: blandicie aūt nemini nocere poſſunt niſi qui eis
delectātur. Ideo diuus auguſtus pellēdas eſſe indecoras aſ
ſentationes dictitabat. Tar. Optima quidē ſed ꝓfutura parū
documenta audio. nihil enī iuuat (vt in prouerbio eſt) amiſ-
ſis iumentis pabulū claudere. Pe. Hic licet ſermo in honeſta
te verſetur non eſt tamen rei noſtre conſentaneū tandiu im-
morari. T. trāſfero me ad alia [hi maleꝑ ii ſcripſiſti hic nā
q̄ preſētiū demonſtratiuū is vero abſentiū relatiuū eſt] Ca
Facile qualis ſis talis eſſe videris. P. Socrates viā ad gloriā
proximā et quaſi compendiariā dicebat: ſi quis id ageret. vt
qualis haberi vellet talis eſſet. Ta. Sunt hec laudāda / ſed in
alio: in me vero abiicienda: ſi ceteris virtutibus cōpares. P.
Nimiū te iactas: aliis ſinas hunc locū. Tar. Stultū eſt ſpera
re ex aliis: quod tibiipſi non preſtes. P. Sapis. perge. Ta. Nō
egeo ſtimulis: incitas currentē. Ca. Tamen eges ſtimulis: vt
hoꝝ pronominū hic⁊ is vim ac naturā ediſcas ⁊ ne vtar in re
non dubia teſtibus non neceſſariis. hac vna valle auctorita-
his et is te contenti erimus. cui⁹ verba ſunt hec. Hic potius ⁊ is habet
illā de qua modo meminit priſcianus differentiā: vt hic ſpa
cio ꝓpinquiori Is vero longiori intelligatur Multis tamē in
locis vtrunq̄ locū habet. vt qui prefert virtutē diuitiis hic ſa
ne fortis ē. vel per ꝯpoſitionē / vt quecūq̄ mulier adultera / ea
dem venefica eſt: et ferme per hec duo ꝓnoīa licet ſic loqui /
nec per vlla alia. hec ille. Tar. Da mihi ſpaciū vt hunc erro-
rem diluam. Ca. Oceano ad hos errores diluendos opus eſ
ſet. Tar. grauioribus negotiis īplicabar. vallā non fuit ociū
perlegere. Car Optime crimen diluiſti? Ad reliqua. Tar: [q
plurimarū atq̄ optimaꝝ artiū eruditione pollent: artiū eru
ditionē indocte ſcriptū ē: Non enī artes ſed hoīes artib⁹ eru
diūf. eſſetq̄ ſic dicendū. Qui plurimis atq̄ optimis artibus
eruditi pollēt] Ca. Nullū puto p̄ter tympanoꝝ ſonum noſti
Tar. Cāpanaꝝ q̄ȝ. C. Neſcis q̄ntū intereſt in eo qđ dicit bal
ſermōis bus q plurimaꝝ atq̄ optīaꝝ artiū eruditiōe. an ita q pluris
venuſtaſ atq̄ optimis artib⁹ eruditi pollēt. Sic enī ⁊ ſon⁹ debilior. eſſet
ē ꝑuāda

et cōpoſitio min⁹decoris acvenuſtatis obtineret. T.nihil inť
ē q̄li vtamur ſermōe:res enī n̄ v̄ba q̄rūť.P.neſcis q̄tū facltas
vbertas/copiaq; ſermoīs/ad aīos deliniēdos faciat v̄baq; ter
ſa ac gracilia/q̄ alti⁹in aīo ſedeāt: q̄ta ſit admiratio copioſe
ſapiēterq; loquētꝭ. T.licet ſim in eloquēdo parū facilis: ⁊ mi
nus cōpt⁹/mł̄tū etiā obſcur⁹:ſūmū tn̄ gradū dignitatꝭ ſū ade
ptus. P.dicere ſermōe facili/copioſo/ſuaui/et q̄ in eloquēdo
maxīa ēv̄tus:apto niſi eruditis negatū ē. C.vt negociū nr̄m
exeq̄mur.rudis vel raudis cū dr̄ feſto auctore res īpfecta ſig rudis q̄d
nificať.hoīe3 q̄3 īpitū rudē vocam⁹.Inde erudit⁹ diſertū doc
tūq; deſignat.Ouiđ.In patrias artes erudiēd⁹erat.hinc eru'
ditio ꝓ docťna ⁊ ſciētia vſurpať.Artiū aūt eruditiōe3 ⁊ artiū
ſcientiā/apud ciceronē alioſq; delectos auctores īuētu facile
ēvt in oratore. At mea q̄dē ſētētia/nemo potīt eē oī3 laude
cumulat⁹orator:niſi erit oīm rerū magnarūq; artiū ſcientiā
ꝯſecut⁹. T.putas me ciceronis auctoritate coercere. C.poti⁹
nexib⁹coercēd⁹eſſes T.q̄ſi nō ſit eq̄ īgeniū mihi excūſſū/ſub
lime dulce/atq; illi. P.vt video ciceronis laudib⁹enixe emu-
laris:⁊ ex hac re magnā gl̄iā cape ſtudes. T.me tātꝭ laudib⁹
cumulas:gr̄as ago.plus auctoritatꝭ mihi ťbui nō potuit. Pe.
Igiť ſeq̄re. T. ⌊Neceſſarias fatoꝝ vices hēticū ē balbevtpo
te volūtatē tollēs liberūq; arbitriū etiā ꝯ phōs mīme chriſtia
nos ⌋ C.ſimulatꝭ v̄bis veťes ſordes ellui nō poſſūt.turpe ē vul ꝯ ſimu-
tū ⁊ ſmonē magis q̄ īgeniū bonū habē.Turpe ē virū male- lationē.
dicū/fraudulētū/corruptꝭ morib⁹/ac deprauatꝭ ſimulatōe tn̄
atq; iani oſtētatiōe/ſpeciē p̄ ſe boni viri ferre. T.hec ſimula-
tio magnā vī ſepe h3 ad gl̄iā.P.firma gl̄ia ſola v̄tute p̄parať
T.difficile ē dictu quātope ābitio ac ſimulatio:hoī3 aīos cō
ciliet ad beniuolētiāq; alliciat.P.ſimulatio acres ⁊ vehemen
tes p̄mos īpet⁹h3:paulatī v̄o q̄ſi v̄itate cōpreſſa relāgueſcit.C
Inťea q̄ſtio mihi de fato explicāda ē: quā marc⁹cicero cū di
ceret obſcuriſſimā ⁊ īplicatiſſimā.chryſippū q̄3 ph̄m nō ex-
pediſſe ſe refert hiſce v̄bis.Chryſipp⁹eſtuās laborāſq; quonā q̄d ſit fa-
pacto explicet ⁊ fato oīa fieri ⁊ eſſe aliq̄d in noƀ ītricat.Ca tum.
put aūt ī hac re ēvt ſiml̄ cū aurelio auguſtino ipſā dei ſūmi
volūtatē cui⁹ptās īſupabil̄r p cūcta porrigiť:fatum appelle
mus q vel hi v̄ſus homerici q̄s cicero ex greco trāſtulit aper
tiſſime oſtēdūt. Tales ſūt hoīm mores/q̄li pr̄ ipſe.Iupiť au-
ctiferas luſtrauit luīe ťras.Cauſa nāq; q̄ facit nec ſit de⁹ē:ac

ſati noie vocitaſ. ꝺ q̃ iuuenal. Occulti mirãda potẽtia ſati. ⁊ alibi/ ſata regũt hoĩes Et v̓gilianũ illꝺ. Nate dea q̃ ſata trahũt retrahũtq; ſeq̃mur. Fieri igiſ oĩa ex ſato (inqt cicero) ratio cogit ſateri. Fatũ ãt id appello qꝺ greci hymarmenẽ id ẽ ordinẽ ſerieq; cauſaꝝ cũ cã cauſã ex ſe gignit. Ea ẽ ex oĩ etꝰnitate fluẽs vitas ſẽpitꝰna. Idẽ (vt fuit in phĩa variꝰ ⁊ ſibiipſi paꝝ ꝯſtãs) ĩ dĩnatõe anile ⁊ plenũ ſupſtitõis ſati nomẽ oñdit chryſippꝰ ſtoyce ꝑnceps phĩe. Fatũ ẽ iqt ſẽpitꝰna q̃dã ⁊ ĩdeclinabilꝰ ſeries reꝝ. ⁊ catena voluẽs ſemetipa ſeſe ⁊ ĩplicãs p etꝰ nos ꝯſequẽtie ordines: ex qbꝰ apta ꝯnexaq; ẽ. Heſiodꝰ ãt poetaꝝ ſapiẽtiſſimꝰ ⁊ antiq̃ſſimꝰ negat oportere ferri audiriq; homines: q̃ cũ ĩ culpa ⁊ maleficio cõuicti ſũt ꝑfugiũt ad ſati neceſſitatẽ tãq̃ in aliqꝺ aſyllũ. ⁊ q̃ peſſime fecerũt ea nõ ſue temeritati/ ſꝫ ſato eſſe attꝰbuẽda dicũt. Hei mihi qꝺ dãnãt mortales numina celi Eſſe aiũt etni p nos mala: cũ tñ ipſis vecordi ꝑter ſatũ ſint mẽte dolores Sic aũt ratio (vt ſtoyci volũt) ⁊ ordo: et ĩſepabilis q̃dã neceſſitas ſati ꝯſtituiſ vt oĩa ĩtra ſatũ claudẽda ſint: qꝺ opinatꝰ ẽ homerꝰ ingens. Neue obſtãte donum ſato penetrabis auerni. Demoſthenes aũt vir prudẽtia pari atq; facũdia. vt ẽ apud geliũ ſic inqt. Nã q̃ parẽtibꝰ tm̃ ſe natũ putãt: ſatalẽ atq; ſpõtis ſue mortẽ manẽt Qui v̓o etiã ꝑrie. ob id ne in ſeruitutẽ redactã illã videãt. occũbere ꝑoptabunt Seneca ſatalẽ neceſſitatẽ hiſce v̓bis aſſerit: ſata volẽtes ducũt nolẽtes trahũt Sed nimiũ lõgũ loquor. P. facile te paterer hũc diẽ vel totũ in iſto ſermõe ꝯſumere. Ta. qꝺ nec ẽ neq; fuit neq; futuꝝ eſt mihi ꝑdicas. C. ſatis admonui te vt ſatũ eſſe credas. Tar. Satis admonuiſti me vt ſatuũ eſſe credam? Ca. tu dixiſti ego taceo. T. quis me alter eſt prudẽtior homo: aut quis ſapiẽtior? P. iſtis iã glorioliſ aliquẽ facẽ modum debes Oĩa enĩ nimia ſatietatẽ gignũt. Ta. lupo agnam eripere poſtulas: nugas ais. Pe. beati q̃ ſuis libidinibꝰ moderari queũt. T. beati qui ſunt honorati. Pe. Ambitio id iudicat: que cũ manifeſta ſit turpitudĩs illecebra: tñ omniũ ferme mentes ꝑuagatur. T. velis nolis ea eſt mihi ꝯſuetudo. P. ſcio q̃nta ſit corruptela male cõſuetudĩs: a quo extinguũtur tanq̃ virtutis igniculi. Ca. Nil miꝝ: natura edepol propenſi ſumꝰ ad libidines exequẽdas: qꝺ caput et fundamẽtũ eſt exitiorũ oĩm. Tar. apologos agere inceptas. Ca. in hunc quidẽ locũ

nos ipſa deduxit oratio. T. pſeuerabo in lectiōe [S3 qm̄ me laus in o
ꝯſultore quidē et fortaſſe nō impitiſſimo ſed te annuēte ipe' re ꝓprio
rito et impitiore et fortaſſe nō impitiſſimo iſtud tute ſolᵘdu ſordeſcit
bitas] Ca. Dictū quidē ē procliuevulgo etiā loquēte: vt quo
maiores ſumᵘeo nos ſūmiſſius geramᵘ. hoc cicero vnicū elo
quentie lumē intelligens. in hūc modū ꝓ archia eſt exorſus.
Siqd ē ī me īgenii iudices: qđ ſētio ꝙ ſit exiguū: ⁊ maro Spes
altera rome ait: me ꝗ dicūt vatē paſtores. ſ3 nō ego credulᵘ
illis Deniꝗ v̄ba cicerōis ad lentulū ſūt: ⁊ tu me ꝯſiliario for
taſſe nō impitiſſīo. fideli qdē ⁊ beniuolo certevſus eēs. P. in
genii ruboris ē de ſeipo pce ac modeſte loq. T. mihi ruboris de pudo-
nihil ē palloris v̄o multū. Ca. dyogenes cū vidiſſet adoleſcen re.
tulū rubore pfuſū. Cōfide inqt fili: hᵘmōi ē v̄tutꝭ color. P. rcē
qdē: nā adoleſcētulū pudorē gerere magis decet ꝙ purpurā.
T. cur mihi erubeſcēdū ſit nō video/ꝗ eloquētie fui director
⁊ expolitor. ⁊ q tm̄ ꝓ re. pu. laboris exhauſi. P. memēto nihil
magis eēvitādū īani gl'a ⁊ iactātia. T. ⁊ tu memēto nihil ma
gis eē appetēdū gl'a ⁊ iactātia. P. Ita ne es gl'e auidᵘ. T. mor
tis īſtar puto nō gl'ari Domos ābio/ſtatiōes cirūeo/tabernaſ gl'ie aui-
etiā viſito/honoris grā. hic mihi ē labor: hec quies: ī h̄ vigilie: ditas.
in hoc etiā ſomni ponūtur. Deniꝗ totus animᵘin hacvna cō
templatione fixus eſt Quid plura? Eloquētie mihi p̄ncipatᵘ
eſt datus. P. Eum ne eripiatur cuſtodi. Ca: vt argus ionē cuſ
todiſſe fer̄. T. Nugas blactis: inuenies infortuniū. Pe. peto
ſaltē precario vt ꝓcedas. T. [et ꝓ ſ3 adūſatiuave ꝯiūctione
īelegāter ponī] Pe. relege totiᵘ ābitus v̄ba. T. qm̄ me ꝯſul-
tore quidē ⁊ fortaſſe nō impitiſſīō ſ3 certe fideli tuiꝗ amātiſ
ſimovteris. Ca. qs ē tā ſaxeus tam plūbeᵘ/ꝗ in hac ꝑpſſione
copulatiua pticula nō videat opᵘeſſe? Cōiūctio āt q̄vt a pale ꝯiunctio
mone finī. ē ps orōis īnectēs ordināſꝗ ſniam. vi ac naturā quid.
multiplicē vno eodēꝗ ductu ſepe retinet. cuius rei in exēplo
eſt hec vocula ſed: ꝙ non modo aduerſatiua (vt grāmaticorū ſ3 qd'de-
verbisvtar) v̄m etiā ſepe ratiotinatiua dyomede auctore re notat.
perī. Cuiv̄giliana accedit auctoritas: ſed qui teviuo caſus a
ge fare viciſſim. ⁊ alibi. Ipſa ſed in ſōnis īhumata venit ima
go. Frequēter ꝗ eſt (vt ait p̄ſcianᵘ) copulatiua. veteres aūt ſe
dum pro ſed ponebant: ſicut ſat pro ſatis: donatus et ſeruius
auctores. Tar. rem nimiū extēdis. Carolus. Hec minima for
te non ſunt tibi cure. Tar. mihi hec eſſent cure: qui comitate

affabilitateqꝫ ſermõis:oĩm aĩos ad beniuolẽtiã allciio.C.cre do/tibi enĩ loquẽti illa homerici ſenis mella defluũt.Ta.cur

Locus mella mihi defluũt?q apib⁹ſp carui.C.fuccis tñ nũq̃ caruiſti P.hac vr̃a intcapedĩe mihi anim⁹ relãgueſcit.T. [hortari o rare admonere nõ deſiſtã:ꝑpoſtere ſcribũt:nã ſic auxeſi ordi nandũ Admonere/orare/hortari/vt titulo de ꝯpõne ars do- cet rhetorica Admonem⁹ꝯſilio:oram⁹ꝑcib⁹/hortamur ĩpul- ſu.donato ſup ꝑmã ecyre ſcenã notãte] C.maior equidẽ ſer uatur o꜆r̃onisvis:acvalidi⁹amicicie ratio exꝑmitur:ſi admo- neovltimo loco apponatur.Hortamur eteni eos quib⁹ cũ nul

hortor. la familiaritatevixim⁹.Admonem⁹ ſolũ nobis arcto fami li

Admo- aritatisvĩculo aſtrictosNeqꝫ donat⁹(uti iactas)huiuſceverbi

neo. oro in ecyra mẽtionẽ fecit.tãtũ aitMonem⁹ꝯſilio:hortamur ĩpulſu.qꝫ quidẽ ꝑceptũ ſuppetias tibi nullas affert.Et ne ĩſiſ tam in pluriũ teſtiũ ꝓductiõe q multi ſũt:vn⁹ꝓ oĩbus erit ci- cero.q lentulũ hiſcev̄bis alloqtur.Pompeiũ et hortari et ora re et admonere ⁊ iã liberius accuſare: vt magnã infamiã fu giat nõ deſiſtimus.Ta.tã ego homo ſũ q̃ cicero:eũ q̃ꝫ cenſu- re mee ſubactũ redegi.C.hoccine ẽ ſciẽtias colere:parẽti elo quentie refragari:ſi pudoris eges/eũ ſumas mutuo.Ta.De

Iocus liramẽta loq̄ris in oratorẽ gallorꝝ?Ca.gallinarꝝcredidi.Ta. veh capiti tuo.Ca.veh pedibus tuis.P.neqꝫ caput neqꝫ pedes vr̃a hec habet oratio.T.hic me delirantẽ facere dictis poſtu lat.Ca.Acta non ago.Pe.equũ eſt iam in viã reuerti.Ta. Hodie non ſũ de via deflexus.Pe.Durũ ſaxũvoluo.equũ eſt vt iam legas.Tar.libet [vt vetuſtate cõſpicuos artiũ ſcrip- tores tibi eligas.deligas ſcribendũ fuit laurẽtio valla ꝑcipi- ente] Ca.clamabo voce magna quoad viresvalẽt/vallã tibi eſſe ignotum.Tar.caue ne ſic clames/niſi ſis ſtultior ſtultiſſi mo.Ca.clamabo te atra bili eſſe percitum.Tar.cũ tuo mag no mala iſta verba funditas.Ca.clamabo te inter auritũ po pulum eſſe locandũ.Pe.mitte hos clamores et blande ac be niuole.quid de hiſce verbis habeas/eloquere.Ca.vt eũ pro- prio telo perfodiã:verba ipſius valle altius et quaſi a fonte/

deligere repetenda ſunt.Deligere et eligere ſic differunt:qꝫ deligere ẽ

⁊ eligere quod magis ẽ idoneũ ad rem agendã decernere.Eligere ve ro eſt vel ad noſtrũ emolumentũ vel ad illi⁹ qui eligitur dig nitatẽ.hec ille.Cũ aũt ad ſuũ emolumentũ veteres auctores

hic eligere debeat: optima enī queqꝫ imitāda pponere decet. Eligere ſignate et appoſite cōſcptū ē. Sic cicero q̄s ceſar ī ſenatū elegerat: Et de officiis: nō optīas ſꝫ accōmodatiſſimas fabulas elegerūt. Et naſo elige cui dicas tu mihi ſola places T. Sic ne balbū defēdis? C. facile etiā vitas ſeipſā defendit T. Scio. C. Scis etiā ꝙ digitos in manu habeas? T. vis millies repetā: oīa ſcio. C. vaniſſimū ē hꝯ hoīm genꝰ: oīa ſe ſimulāt ſcire nec qcq̄ ſciūt. T. Lōga etas oēs artes docet. Car. nō etate ſꝫ īgenio adipiſcūť bone artes. T. me obtūdis: nūc ſolarer: ſi balbū aliq̄ cruciatu angi ꝯſpicerē. Pe. flagitioſiſſimū eſt ex dolore alieno ſolatiū ſibi q̄rere. T. Si qd hoſti meo eſt egri: voluptas ea multū mihi maxīa ē. Sed pſequar [Sic enī ſūmū ac altiſſimū doctrīne gradū obtinere potis. Altiſſimū cū ſit ſūmū et ꝯ̄riovt a ſūmo celo egreſſus: pſalmo decimo octauo. alterū (vt tua īpitia) redūdat.] C. ignoras plures vo culas eiuſdē rei indices aggeratiōis gr̄a ꝯiūgi ſepe ac copulari. Cicero ad lētulū (eadē v̄ba q̄ balbꝰ) ꝯſcpſit. nō dubito qn adeptus ītelligas: te facile poſſe obtinere ſummū atqꝫ altiſſimū ciuitatꝭ gradū. Vt igiť ciceronē dicas redūdare neceſſe eſt. T. q̄ties tibi dicēdū ē: ciceronē ipſū quātum ratio exigebat reſecaui. C. bene actū eēt cū ſtudiis ſi pus reſecātis fauces reſecaſſes. T. mihi dāno dedecori ac moleſtie ſēp fuiſti. C. qd me accuſas ſi facio officiū tuū. Pe. Siq̄d diciť p iocū nō equū ē te id ſerio accipe. T. hic iocus mihi dolorē excutit C. vis te letiorē faciā q̄ letitia ſit? T. pcupio. Ca. tuas laudes p̄dicabo. Tar. oīa ferā ac pferā vſqꝫ aīo forti ⁊ obdurato: id mō ſi mercedis deť mihi. C. latinum eloquiū te optīe callere dicā. T. nō mediuſfidiꝰ ipſū latiū/tā latinū dixeris. Ca. p̄conevt video nō opus ē. te ſatis ſupqꝫ laudas. P. mitte hec ridicularia: et de m̄tiplici v̄boꝝ exaggeratiōe (qn̄ pauci ſunt eq̄ docti: nō ſinit enī tua verecūdia dicere nemo) aliq̄ nob̄ recondita atqꝫ abdita pſcrutare. C. Quītilianꝰ ac gellius hāc v̄beri us materiā pſequūť: ad q̄s te remittēdū/cenſeo. Pe. tu potiꝰ ipſe loq̄re: nā multo magis vt vulgo dr̄ viua vox afficit. C. Eloquar ſꝫ ita vt ſūmā tātū rei attingā nōvo ordinē. Pe. vt tibi gratū erit. Ca. A poetis ⁊ oratoribꝰ grecis nr̄iſqꝫ celebrāde ⁊ ornāde rei gr̄a duobꝰ eadē pluribꝰ ve noibus frequētāť Quid igiť valet hec repetitio inſtauratioqꝫ eiuſdē rei ſub alio noīe?

ꝯiunctio p̄imarū vocularū

de exaggeratiōe

Nū ornatvt aliqs ſolet orōnē?Nū eā modulatiorē aptiorēq̄ reddit?Nū onerādivel exprobrādi criminis cauſa exaggerationē aliquā ſpecioſā facit?Cuius rei īnumeris poſſē exēplisvti:tum ciceronis tum doctiſſimi cuiuſq̄. Sed apḋ homerūvt recenſet gelius eiuſdē rei atq̄ ſētentie luculēta exaggeratio eſt:Hectora de iaculis/de puluere/iupit̄:et de Cedevirū abduxit/de ſāguīe deq̄ tumultu.Itidē in alio v̓ſu.Prelia ꝯflictus/cedes/hoīmq̄ necat⁹.Nā cum oīa iſta vtrobiq̄ multa et ꝯtinua noīa:nil plus āpliusve demōſtrēt q̄ plīū.Huius tñ reivaria facies delectabilit̄ ac decore multisvariiſq̄ v̓bis depicta eſt.Idē poeta.Neu dulces pueri pugnate/neu cernite ferro.Pe.Siquādo alias nūc maxīe tuū ſermonē auidiſſime exhauſi. T.Aſt inſidet aīo meo maioꝝ rerū cura.P.audiſtin hec?T.Ego aures meas ad hec audiēda cōmodarē.C potius os tuū ad illa dicēda cōmodares.Hortari/ orare/admonere/ꝑpoſtere ſcribūt̄.Sūmū ac altiſſimū doctrine gradum alterū redūdat.T.vera dixi.ſed nequaq̄.qm̄ mihi non vis credere.P.hec nullius frugis miſſa faciatis. T.[lingue romane eruditiōe quā grāmaticā appellāt:nō grāmaticā latine ſed grāmaticen grece appellāt]C.q̄ hoc ſit a v̓itate diſſidens magis eē ꝑſpicuū puto q̄ cui debeat admonitio accommodari:licet ſatis ſupq̄ꝓxime id idē a nobis fuerit diſputatum.T.ridiculū:neſcis q̄ꝓſit alios fallere.P.nihil eſt fedius nihil a boniviri rōe ſemoti⁹q̄ quēpiā decipē.T.neſcis q̄tum

De fallaciis. ſit roboris deceptorib⁹q̄ efficiūt in q̄ incūbunt.C. Sepe maiorvis prauis q̄ bonis ineſt:fortuna eteñi frequēter bene merenti mala:male merēti bona ē.P.adde q̄ recta ingenia cōminuitverecūdia:praua cōfirmat audacia.T. [vni⁹eſtimem⁹aſſis.Teꝓculdubio hieronyme barbare.Nāvni⁹aſſis eſtimem⁹nuſq̄ latine in genitīo ſ3 in ablatīo legit̄.]C.Opilio q alienas ducit oues:nouit exiſtimo generandi caſu copulari. T.eſtimo cū genitīo nuſq̄ lectū ē.C.Inuenies apud gymna

Eſtimo genitiuū regit. ſia/myrropolia/emporiū/macellū/foꝝ/q ſciat eſtimo patrium ſibi caſum aſciſcere.Tar.me igit̄ doceas.Ca.minori labore in aere piſcarer/et in medio maris iaculovenarer.Tar exnue hūc mihi ſcrupulū. C.nō faciā.T.ī me bñficiū collocatum dicā.Ca(vt ait ennius)bñfacta male locata malefacta arbitror.accipe tamē catulli poetevetuſtiſſimi et eruditiſſimi carmen.Viuamus mea leſbia atq̄ amemus.Rumoreſ

ꝙ ſenum ſeueriorum oēs vnius eſtimemns aſſis. Pet. teſtem ꝓbatū habes. Tar. qſqs ſit iſte catullus iniurato ſcio plus credere mihi oēs q̄ iurato illi. Ca. mirū qui facile oīa exoptata attingas. T. facio qcquid aīo collibitū eſt meo. C. quia forte hoīm aures blandiori ſono demulces. T. facile oīm animos irretire poſſū/ſuauitate ſermōis ⁊ verboꝝ dulci modulatu. C. Syrenū ſuperas voces. T. ita dii me ament vt tuū ſermonem attentiſſime accipio. C. derīdiculi cauſa loquor. T. ī q̄n tam ſpem fruſtra me induxiſti. Pe. vix vnū aut alterū inuenies: qui non laudis cupidie ducat̄. T. verba blāda melle ſūt ſuauiora. Pe. verba blanda felle ſūt amariora ſepe. iam procedatur. T. [omitto quorūdā barbaroꝝ noīa quocūꝙ enī noīe indigni ſunt falſū eſt Nā ſi barbari ſūt barbaroꝝ noīe ſunt digni] C. Ne ſis meticuloſus: nemo te noīe quo dignus es fraudabit. T. balb⁹ me q̄cūꝙ noīe indignū exiſtimauit. C In balbi noſtri ſcriptis nomen pro dignitate accipiendū eſt. quod auctore marcello veteres ſepe factitarūt. maro Auulſumꝙ humeris caput et ſine noīe corpus Et ſinō infortuniū ſuū deplorans ait. Et nos aliquod nomēꝙ decusꝙ geſſimus vbi ꝓ honore nomē vſurpatur. T. Aſt ego qui ſū fide prope ſingulari et honeſtatis exemplū quo honore decorabor. Ca. Quo victus marſyas ab appolline decorat⁹ eſt. T. maiori q̄ꝫ Ca. Nūq̄ te quidē explere poteris. Ta. inſatiabilis eſt animi cupiditas. Pe. ſed iſta cupiditas ad certū tēperamentū redigenda eſt. ⁊ quadā mediocritate moderāda. Ta. iſtec tua eſt curatio. Ca. ſemper tu hoc cogites optimū eſſe tute vt ſis optim⁹ ſi id nō poteſt: vt optimoꝝ ſaltē conſilia audias. T. ſine me ſequi. C. incaſſum verba fundimus. T. [me ſumma neceſſitudo effecit vt tibi non deeſſē. Incōgrue et me redūdante ſcriptum eſt] Ca. reſarcitꝭ mēdaciis ſemper aduenis. Ta. Immo reſarcitis tunicis ſemꝑ aduenis: qđ me pudet pigetꝙ Ca. Et hoc quoꝙ mendaciū eſt. Non enī tunicis ſed pedibus aduenis. Ta. pergin argutari? C. pergin delirare? mea ſūma neceſſitudo conſcriptū eſt. mentiri non decet. T. mendacii ſepe vſus eſt. Pe. veritas (vt docet ariſtotiles) oībus eſt rebus ꝑponēda. T. ſepe mēdaciis verum vincit̄. P. apđ īꝓbos forte T. ſint ſane īprobi mō nō punianꝫ. P: nō met⁹ ſupplicii ſꝫ ipa turpitudo terrere nos debet ab īiurioſa facinoroſaꝙ vita. T. h̄ me ꝑturbat ſmo. P. lege igit̄. T. [ſollertiſſio gemino ll fre

nomē q̄d ſigt.

Iocus

quēter ſcripſiſti:cū ſimplū poſtulet ꝓbāte donato ſup illō in eunucho.adoleſcentē ſolertē dabo ait inquā ſollers q̄ſi ſolus in arte]Ca.lōgius ꝓgrederis in corrūpendis trūcādiſq auctoꝝ dictis.Q ō qdē vanitatꝭ crimē coarguere videṫ. Ait enī donatus ipſe ſollertē adoleſcētē id eſt diſertū:et paulo īfra: ſollers q̄ſi totus arte cōſiſtēs.dr̄ nāq vſutus et callidus:Naſo nō ego natura nec ſū tā callid⁹ vſu.Sollertē tu me ſola puella facis.Sollers aūt geīato.ll.ꝯſcribi vſus magiſter egregius et in oī re dn̄ator oſtēdit.T.nō malo aīo abſciſſa atq āputata auctoꝝ vba trāſcribo. Pe(vt ait ſeneca)nihil inṫeſt quo aīo feceris:qō feciſſe viciosū eſt.qa acta cernūṫ:anim⁹ nō videṫ.T.Sed qa hec res mihi voluptati fuit.Ca.voluptati meror comes ꝯſeq̄ṫ.T. [Ex diomede oīm grāmaticorū facile p̄ncipe:falſū eſt teſte valla ſcđi libri p̄fatiōe cū ait. Tres illi tāq̄ triūviri de q̄rū p̄ncipatu inṫ eruditos querit donat⁹/ſeruius/p̄ſcianus/qbus ego tātū tribuo vt qcūq aliqd de latinitate ſcp̄ſerūt balbutire videāṫ.]C.tot ne mēdacia vno velut faſce cōplecteris:valle ſiqdē vba ſūt hec.Quib⁹ ego tātū tribuo:vt qcūq poſt eos aliqd de latinitate ſcripſerūt:balbutire videāṫ.Nōne hec duo vbula.poſt eos adhibēda fuerūt. T. vin erroris ⁊ demētie me cōplere :vt q̄ ſūt mihi nocitura cō ſcribā.id ne cōſilii eē capiēdū cēſes?P.oīa p̄us incommoda ſubire ſapiētē decet:q̄ a vtute diſcedē.T.oīa p̄us violare iura ſapiētē decet q̄ laudē famāq relinq̄re.P.ſat laudis habet q recte facit.Virtus eteni(vt nr̄ ait plautus)p̄miū eſt optimū:oīaq adſūt bona quē peneſt vtus.C.quoniā(ad rē enī reuertar)vt alia p̄cioſa et egregia:ita et grāmatice ſplēdor noſtra tēpeſtate exoleuit.tribus vbis q̄ in ea quondā p̄celluerit recēſebo. A marco varrone oīm grecoꝝ et latinoꝝ(ſiqdē ciceroni et lactātio crediṫ)eruditiſſimo exordiens.is nāq minutiſſimas ethimologie queſtiūculas lōgo voluīe ꝯtractauit: meſſalla orator nitidiſſim⁹:totos libellos ſingulꝭ etiā lr̄is dedit.C.ceſar de q̄ ad corneliū nepotē ſcribit cicero.qd oratorū quē huic āteponas:eoꝝ q nihil aliud egerint:qs ſētentiis aut acutior/aut crebrior?quis vbis aut ornatior/aut elegātior.Idē tamen de ethimologia duos edidit libellos:Publius nigidius quē gellius iuxta varronem collocat : ſuarum licet commentationum obſcuritas et ſubtilitas tanq̄ parum vtilis relicta fuerit.Baſſus dux nobiliſſimus de origine voca-

Sollers.

noīa preclariſſiorum grāmaticoꝝ

bulorũ ſũma cum glia diſſeruit. Antoniꝰ empho cuiꝰ ſcolam cicero poſt labores fori frequẽtabat. dyndimꝰ quẽ macrobius oĩbus grãmaticis quicũꝗ ſint aut fuerint ꝑponere non dubitat. Palemon qui ſecũ natas et ſecũ interituras litteras iactabat. Hyginus multi noĩs litterator: pliniꝰ ſua etate doctiſſimus in naturali hyſtoria grãmatice libros ſcripſiſſe gloriat Apollinaris vir clariſſimꝰ qui de grãmatica gellio referente multa eruditiõe ſepe diſſerebat. fuit et valerius/probus/cornutus caſſellius/terentiꝰ/ſcaurus/adriani tpibus/Caper/papyrianus/pompeiꝰ/feſtus/marcellꝰ/vocabulorũ ĩdagatores Omitto recẽtiores/donatũ/ſeruiũ/porphirionẽ/victorinũ/priſcianũ/dyomedes fax huiꝰ diſceptatiõis et origo. quẽ data opa hũc in locũ ſeruaui. tãti apud nouitios litteratores exiſtimat. vt eiꝰ opinioni ſeruiꝰ et priſcianꝰ frequẽter acquieſcãt Tar. Ego tamẽ oĩbus iſtis glia ante eo. Ca. hoc ꝓiectura nõ eget. Tar. meo ductu/imperio/auſpicatu/ars oratoria floret Ca. larue ſollicitãt virũ. T. eam rego. Ca. tũ rege. cũ primũ didiceris regi. Tar. Iudicio meo plurimũ oẽs tribuunt. Ca. oĩa tibi arridẽt: et nutu ac renutu reſpõdẽt tuo: Ecqd te beo? Tar. venis vltro irriſũ me. Ca. Merito id facio tuo. Tar. nũꝗ tu poteris ad eãdẽ gloriã niti. Pe. quod equũ eſt peto. Ca. equa ab iniquis petere demẽtia eſt. P. vt iã ad inſtituta pergas. Ca. Si ad eum ſpectes eãdẽ cãtilenã a mane ad veſperũ audies. Tar. pergã te inuito [Docte maroneo guillerme canẽde cothurno Maroneo ꝓ maroniano ponis: eus ꝓ'auus terminatiõe frequẽt abutes. qrũ in ſcdo libro capite de poſſeſſiuis differẽtiã priſcianꝰ ponit Eus materiã ſignificat] Ca. delirãt qui te ſterilẽ et aridũ vocãt: vt tua declarat oratio: fecũdiſſimꝰ es. Tar. ð. tãdẽ cognoſti qui vir ſiem. Ca. ꝓbe: tota hec tua diſceptatio lernea fecũditate redũdat: vno enĩ errore ſopito plures emergũt. T. quãta de ſpe decidi. iocularibꝰ dict mecũ fabularis? Ca. id qd res eſt fabulor. Pe. vos oro ꝗtũ vobis aſſequi poſſũ: vt has rixas in trãquillitatẽ cõferatis. Ca. Si vis inducie parũp fiẽt. Tar. ſyngraphã ergo facito. C. punica fide tibi ẽ credẽdũ. T. greca fide credere malo. P. Ipſe harũ ĩduciarũ ſpõſor ero atꝗ obſes. Ca. qm ictũ ẽ fedꝰ amicabilr iã loquar. P. facis vt te decet. C. denoĩatiua eus finitiõe termĩata materiã ſignificare cõtẽdis: et qð vaniſſimũ ẽ

Iocus

poſſeſſiua ĩ eus

priſcianū hui⁹ īeptiole veluti auctorē obiicis. T. mentior ne?
C. id tute ſol⁹ dubitas: hec enī pſciani vba ſūt: diminutiua fe
re oīa ad materiā ptinētia e breuē anvs habēt: vt plūbe⁹ ſta
gneus hec illec: iſta duo vo nō adūſa frōte repugnāt. denoīati
ua fere oīa ad materiā ptinētia e breue anvs habere: ⁊ tamē
pluſcula vt ſylle⁹/ phaetonte⁹/ ſophocleus/ tibulle⁹/ adraſte⁹/
marone⁹/ et mille talia materiā nuſq̄ denotare. Ta. vt reliq̄
tibi cōcedā/ marone⁹ dici validiſſime negabo. C. ſtatius te ab
marone us dicit. hoc eximet errore: q̄ ait in ſiluis. Tenues ignauo police cor
das pulſo: marōeiq; ſedēs ī magie tēpli: ſumo animū. T [aſt
cothurn⁹ coriace⁹ dicēdū fuit n̄ marone⁹: q̄ ex marōis matia
ſit] C. vt piṫ maronē arguas neceſſe ē: q̄ in bucolicis ſcpſit.
Sola ſophocleo tua carmīa digna cothurno. Et pperci⁹ ait de
ſine et eſchileo cōponere vba cothurno. T. Ego nec virgi. nec
ppcio puto credēdū: ābo potuerūt errare q̄a et hi hoīes fue
rūt. cū pcipue ratio oī validior auctoritate me ī ꝯria ſeducat
C. Ergo maronē eadē ignorātie nebula cōprēdis? T. vis me
decies dicere? Supfluētē q̄ ciceronē taxaui. C. eleboro op⁹ ē:
collige tn̄ hāc tuā rationē. T. Cothurn⁹ ē calciamētū. Calcia
cothurn⁹ quid ſit. mēta ex corio fieri cerdonib⁹ etiā notū ē: reliquū ē igiṫ vt co
thurn⁹ coriace⁹ nō marone⁹ aut ſophocle⁹ dicēdū ſit. C. minuti
⁊ triuiales pedagogi ſciūt tragicos poemata ī theatro modu
lātes cothurnis fuiſſe vſos: dicēte oratio. Poſt hūc pſone pal
leq; reptor honeſte Eſchil⁹: ⁊ modicis inſtrauit pulpita tignis
et docuit magnūq; loq nitiq; cothurno. Quāobrē tragediaꝝ
q̄ artifices cothurnati noīabāṫ. In q̄ vbo lapſa ꝯſuetudo de
flexit ⁊ eo deducta ē vt cothurn⁹ p tragico caractere accipiaṫ
Orati⁹ hūc ſocci cepe pedē grādeſq; cothurni. Martial. trāſtu
liṫ ad tgicos ſe nr̄a thalia cothurnos. Quicūq; demū altior
ſtil⁹ hꝭ explicaṫ vocabulo. Ideo maronē ⁊ lucanū cothurnatos
appellam⁹ T. Nihil ē q̄d in dextrā aurē fiducia harū auctori
tatū dormias. C. maiorū auctoritatib⁹ niti mulṫ gl̄ioſū: rep
hēſiōi nemī fuit. Pe. Gl̄ioſū ſēp fuit maiorū veſtigia ſequi/ ſi
mō recto itinē pceſſerūt. T. mea ſeq veſtigia mlṫo gl̄ioſi⁹ erit
iubilo. C. ꝯfido ppediē oēs acceſſuros tuis veſtigiis: ecq̄d tibi obſe
q̄lā facio? T. eq̄ me iubilas ac mea pagellula reges iubilanṫ
C. vn⁹ es ſub oī celo cui⁹ pagellula reges iubileṫ. T. Et vn⁹ ſū
ſub oī celo q velut a pdonib⁹ captā redemi eloquētiā q̄q; me
moriā meis opib⁹ extēdi. C. vt video alioꝝ q̄ mēoriā cū tua

extēdiſti. T. imortalitatē donāt ad q̄s aliq̄ cōpoſui. C. ſi ty-
beri⁹ ſupeſſet. te mūdi cymbalū vocitaret. T. aliud tuo aīo ſe
det aliud ore de ꝓmiſ. ꝑſequar tn̄ [Noīa ꝓ cognoīa oib⁹ lati-
nis refellētib⁹ ſcp̄ſiſti: vt guillerm⁹ nomē illi ē ꝓpū cog̃men vō
fāilie de rupe forti] C. ſiccine oēs latinos fāiliares habes: ea
cū nullo tibi facultas cōis ē. T. iſanis cū id me rogas. C. v̄m
dicis. nā iādudū vniūſis auctorib⁹ te renūciaſſe ītelligo. Tar
renūciaui: q eos oēs ī certū q̄ſi corp⁹ ⁊ ſeriē redegi. Supfluis
āputat̄. C. Si tibi q̄ʒ ſupflua āputaſſes. nullū vnq̄ v̄bū faceret
T. ſcio cōmēdatiōeʒ libri ex breuitate eē petēdā. C. vt quid
ſcis: abūde cōſeq̄ris: nil ſcribe / ſʒ qm̄ ſermo lōgi⁹ ꝓceſſit redeū
dū ē. Iſtōꝙ p̄mū exq̄ſito mihi op⁹ ē an te iudice: v̄gil. ouidi⁹ /
marcial / int̄ latios cēſēdi ſint. T. ſic aiūt. Ca. v̄gil. tn̄ de iulio
rū fāilia ſic loq̄t. Iuli⁹ a magno demiſſū nomē iulo. Et ouidi cognoīa
us ad fabiū maximū ſcribit. Maxīe q claris nomē v̄tutibus
equas. Et martial de metelli ac ſcipionis cognoīb⁹ ita loq̄tur
Creta dedit magnū mai⁹ dedit aphrica nomē. Scipio ꝙ victor ꝙꝙ metell⁹ habet. Itidē ad domicianū q poſt duplicē tri-
umphū de dacis germanie pp̄lis germani cog̃mē aſſumpſit
Nobili⁹ domito t̄buit germania regno. Et puer h̄ dign⁹ noīe
ceſar erat. Alibi de eiuſdē cognoīe nomē ab odryſio qd de⁹
orbe tulit. T. qd mihi cū poet̄ iſtis ī qb⁹ tātope te iactare īui
t⁹ ꝯſpicio? C. maiorū tn̄ iudiciū ꝓ rōe hēt. v̄l vt fabi⁹ ait / hone
ſtus error ē magnos duces ſeq̄ntib⁹. T. apd te tm̄ habeas au
ctoritates iſtas: ex faunoꝝ et aborigenū ſecluo repetitas: nul
la ꝑfecto mihi bone ſalut̄ ſpes reliq̄ eſt: cū te tuiꝙ ſiles video
tāq̄ picas auctoritatib⁹ id gen⁹ ſcatētes. Ca. hic vt video mor
b⁹ nullo fomēto q̄eſcit. Actū ē. T. Te ira icēdi: ſic ſoleo ami-
cos. C. proh iupit̄ q̄tū licētie prauis īgeniis adiicit ꝯfidentia
P. finite hac cūctatiōe ſpē meā fraudare. T. ocius pgā [Pul
loꝝ qd fibra velint. icōgruū iſtd ē balbe ātig̃matice fibra ſup
poſitū feīnū ſingulare et velint v̄bū plurale numero diſcre
pāt] . C. vaīſſimā ne chartulā audacule rep̄hēſor explere nō
potuiſſes niſi ī illā librarioꝝ vicia ꝯuinceres. T. qd excande
ſcis: ictū ē int̄ nos fed⁹. C. Qn̄ fas oē abrupiſti: fed⁹ ego abrū
po. neſcis bone de⁹ librariis adhibere. n. facile fuiſſe: qd cum
hec ītp̄tarer oblitterādū oīo curaui: c⁹ rei viſſio teſtionio ca-
ſtigati codices adſūt. T. aliqd mēdacii effingere ⁊ excudere
aduerſus hoſtē fas ē. P. mēdaciū nemo vnq̄ ſapiēs cōcupiuit mēdaciū
Tard. etiam vera didici dicere. Caro. haud equum facit: qui

quod didicit.id dediſcit. Tar.ambitione et mendacio quádo ꝙ optínemus.quod fide pauci preſtant. P. Eſt vt dicis hoím e teni anim⁹altos receſſus ingẽteſꝙ latebras habet:hoc tamẽ eſt documentũ optimũ vt neꝙ premiis neꝙ periculis ſeducti iter a veritate deuiũ aggrediamur. Tar. Quis me ad veri-tatem coget?Ca.Boni ſponte faciũt: quod mali ex neceſſita te cogũtur.breuiter aũt Quid de hac voce fibra ſentiã enũ-ciabo Fibre eteni ſunt extreme iecoris partes et cordis:ꝛ cu iuſcũꝙ viſceris/virgil⁹ Nec fibris requies datur vlla renatis Tenuit aũt cõſuetudo a maioribus obſeruata. vt per fibras vaticinarentur Tibullus nec mihi ſunt ſortes/ nec conſcia fi bra deoꝝ.Quãdoꝙ fibra in herbarũ radicibus fila dicũtur vt in georgicis.et amaris intyba fibris.vnde plinius de arbo rum ſationibus: ſolum ait legi oportere q̃maxime rimoſum ne ſol exurat fibras. Pet. Hec et mihi auditui et tibi relatui vt puto iucunda fuere. Tar.Aſt mihi in ſeniũ vergenti diſ-cere non vſus eſt.Pe.vt grauiter et vere admonent philoſo-phi.Ita ſeneſcere virũ oportet:vt quotidie aliquid noui ediſ cat.ſed reliqua expecto.Tar. [Quid geminas vna q̃ris ſub nocte puellas ſub nocte incõgruũ eſt ſub ei cũ tẽp⁹ vt hic ſig nificat non cũ ablatiuo ſed cũ accuſatiuo tantũ ponitur: vir gil᷑.vrit atro iuno et ſub noctẽ cura recurſat] Ca.Nauſeo ſa cietate harũ ineptiarũ.Ta.contraxiſti frontẽ. victus es triũ pho.Carolus.Sed eo ritu quo ingurtha triũphauit.Tar. Im pinxi tibi aculeos?aĩo vulnus accepiſti.Ca. Vtinã tibi iſtã mentẽ deus ĩmortalis donaret.vt aliqua ex parte animũ mẽ temꝙ colligeres.Tar.Quid garris me vno nihil eſt verius: nihil eſt firmius:nihil in omni genere laudis ad exẽplũ anti quitatis expreſſius.Mihi ĩmortalitas/mihi eternitas / oĩm conſenſu debetur.Pe.Dixtin ſatis?Ta. In infinitũ ſermonẽ extenderẽ:ſi cupiditati mee indulgerẽ.Pe.Ne cupiditati in-dulgeas caue:cui ſi frenos remiſeris:omnis animi virtus ab iicienda eſt.Tar.dulce tamen eſt:cũ iis que honeſta facim⁹/ cõmendatio quedã et quaſi premiũ accedit.C.Ita te iactas. Tar.Iure id quidẽ/nã ſpes atꝙ opes artis oratorie in mevno ſite ſunt.Pet.Longius res procedit Heus carole te oro vt de hac particula ſed aliiſꝙ ſimilibus quedã ſollerti⁹ penſicula-tiuſꝙ diſcutias.Ca.Stilo hec minuta aſſequi difficile eſt .cũ

fibra qd

Iactãtia

preſertim inopia vel(vt ait lucrecius)egeſtate ſermonis pa-
trii laboremus.Pe.qnimo. tritis ⁊ vſitatis v̄bis vtere:in pre
ceptionibus enī tradēdis:non verboꝝ lepos ſedveritas incor
rupta deſideratur.Ca.ſub prepoſitio ſic dicta ꝙ in loquēdo ꝑ Sub pre-
ponitur(ſcire enī debemus tunc ꝑpoſitiōes ius ſuū retinere. poſitio.
cū preponūtur)tū accuſandi iungitur caſu.quādo aliquo noſ
tranſferimus.vt maro poſteſꝗ ſub ipſos nitūtur gradibꝯ:cū
v̄o in ipſo loco ſumꝯ ſexto caſuvtimur. vt arma ſub aduerſa
poſuit radientia quercu Sed hoc triuiale et in propatulo eſt.
Illud doctis auribus non indignū prepoſitiōes quas grāma-
tici locales vocāt.In tēporibus quoꝗ ſimilē ſeruare ſtructu-
ram.quod exēplo clarius eniteſcetvirgil' Sub lucē exportant
calathis.pro ante lucē Itēvrit atrox iuno:⁊ ſub noctē cura re
curſat pro ante noctē Idē ibant obſcuri ſola ſub nocte ꝑ vm
bras.id eſt in ipſa nocte:et alibi Quale per obſcurā noctem
ſub luce maligna.id eſt in ipſa luce.Eadē ratio eſt aliis pre-
poſitōibus geminū caſū exigentibꝯ accōmodanda ex quibus
oībus facile colligitur cū nō ante noctē ſed ipō nocturno tp̄e
iaceri ſolitū ſit:appoſite et ſignate balbū romano caſu fuiſſe
vſū.Vt aūt nihil quod dictu dignū ſit ꝑtermittaꝝ multiplex
huius ꝑticulevis rimāda eſt.que modo ſupra deſignat:vt ter
flama ſubiecta reluxit:modo infra Pedibꝯꝗ rotaꝝ ſubiiciūt
lapſus.Significat et prope:vt quo deinde ſub ipſo Eccevolat
ponitur et ꝑ particula in.vt nanꝗ ſub ingenti luſtrat dū ſin-
gula templo.T.hec mihi ferme grata ſunt cultior quoꝗ fieri
videor.Ca.tu/in quo vno ſpes et opes artis oratorie ſunt po
ſite.cuiꝗ debetur eternitas?Tar.Non adhuc noſti om̄s vires
meas.modo ſum rhetor/modo ioculator/nūc cauſidicus/nūc
cytharedus/ſic me verſipellē facio quando lubet.Pet.hic eſt
protheo ſimilis.Ca.lac lacti non magis eſt ſimile.Ta.Sapiē
tiviro mutare conſiliū ſepe expedit.Ca.gloriari non deſiſtis
Ta.vtinā mea gloria etiā alioꝝ monumētis illuſtrareꝝ.Ca.
percupis id?T.Quidni?laudes mihi crede magna virtutis ī
citamenta ſunt.Ca.meā tibi aſtringo fidē Si opuſculū qđ eſt
in manibus abſoluero.tua facinora ſole futura clariora.T.
meā ne famā attenuabis?C.minime.T.metui.C. nudo de
trahere veſtimēta nemo poteſt.Pe.vt id tuū opuſculū in lu- caroli o-
cem edas matuꝝ tēpus eſt.C.ſingula prius ſic lima exequar puſculū

vt penitētie locū nō relinquā. Pe. cur tibi ſit cūctandū nō vi-
deo. Sūt eteni in tuis libellis (ſi modo qd ſapio) apte crebre-
q; ſententie / facetiarū cumulꝰ ampliſſimꝰ: grauis ⁊ decora cō
ſtructio: et vt breuit̃ qđ ſentio ꝓnūciē: aliquot annis in eo ge-
nere puto nihil abſolutiꝰ ſcriptū: nec iam ſplendeſcit lima / ſ;
atterit̃. Magna eſt de tuis libellis opinio: ſūma exiſtimatio
Aucta eſt etiā dilatiōe expectatio. Caue ne hec tanta mora
ſecordie potius q̄ ſollertie nomen accipiat. Ca. tuo grauiſſi
mo et ſapiētiſſimo iudicio cui omnia tribuo confirmatus cū
primū per ocium licuerit: meū opuſculū ad manus hominū
deueniet: quoniam vero lōgius progreſſi ſumus: iā tardiuus
audiēdus ē. Tar. [fuſca nec albentes pingūt violaria cāpos
cum qui inter album nigrūq; eſt color fuſcus dicatur quem
Ioci gris gallice vocamus: fuſca non ſunt violaria] Ca. In hac ti
bi parte iure cedam. cū vſq; eo lynceus ſis: vt per dēſiſſimas
tenebras colores ſoleas intueri. Tar. Infinitos pene colores
apud terentiū inuenio. Ca. apellē credo nō tot in tabellis co
lores expſiſſe. Tar. In gymnaſiis genera / vires / noīa / differē
tias oīm colorꝶ oſtento. Ca. Si ad pictorꝶ aures id perueniat
bene actū erit: ad te omnes ſtatī cōfluent. Ta. In meo eloquē
tie benedicēdiq; ſciētie cōpendio. colores oēs appoſui. C. vnꝰ
tātū deeſt: q̄ id cōpēdiū pingēdū foret. T. Quis color? C. Co
lor vulcaniꝰ. Tar. malo cū auſpicio loqueris. Pe. Mitte hec
iocularia: et potius aperi / quid de violarꝶ coloribus explora
de variis coloribꝰ tum habeas. Ca. faciā Si primū gellii v̄ba premiſero apud
quē hūc ī modū frōto fabulat̃ Fuluus / flauus / rubidus / puni
ceus / rutilus / luteus / et ſpadix appellatiōes ſunt ruffi coloris
aut acuentis eū quaſi incēdentes: aut cū colore viridi miſcē-
tes: aut nigro infuſcantes: aut virenti ſenſim albo illuīantes
Viole Plinii vero de violis hec verba ſunt: plurima ſunt violarū
genera purpure / luteē / albe / plantis omnes vt olus ſate. Igit̃
cū luteus color nigro infuſcetur: violaria vero ſint lutea: rcē
quoq; dici fuſca violaria cenſendū eſt. Tar. Solitas tibi capti
ones effutis: que quidē quo ſint pacto effugiende non video
Pe. Non ergo eſt percūctandū. Tar. [qm̄ in epythetis quod
vicioſiſſimū eſt / ſemp impitiſſime erras poetrida pica diſce
q; in octauo oratoriarꝶ īſtitutionū libro capite de tropis qn
tilianꝰ docet Epytheton fit p ea q̄ in q; ſūt pcipua: v̄bo cui ap

ponitur ꝯuenire debet: qđ ſi nihil efficit redūdat] Ca. qn̄ hec effrenata cupiditas lacerandis truncādiſq; auctoritatibꝰ mo dū āt finē īponet? Quo tādē aīo hoc eſſe ferēdū putas? tibi vni bonaꝝ lraꝝ corruptela: vexatio dirreptioq; ſtudioꝝ īpu nita erit ac libera? nō ferā/ nō patiar/ non ſinam/ odiū iuſtū ⁊ iamdiu tibi debitū ſenties aliquādo. Pe. Mitte male loqui. Ca. Omniū cōſenſu pmiſſū ē: vt ſi quid īportatur nobis īncō modi: id totis viribus ꝓpulſemus. Pe. Ipſa potius fabii verba incorrupte iuiolateq; recenſeas. Ca. vba fabii (meo eteni animo tenaciſſime herent) iſta ſunt. Cetera iā non ſignificādi gracia ſed ad ornandā: non ad augendā orationē aſſumūtur ornat enī epytheton/ qđ recte dicimꝰ appoſitū. a nōnullis ſequens dicitur eo poete frequetius et liberius vtūtur Nanq; illis ſatꝫ ē ꝯuenire vbo cui apponiť Ita ⁊ dētes albi ⁊ humida vina in his nō rephendimꝰ Apud oratores niſi aliqd efficiat redūdat/ hec ille. Tar. figmēta machinari ⁊ auctoꝝ dcā corrūpere ſepe mihi vſus fuit. Ca. ſic viuitur: multi pmiū ex ſtultia ferūt. Pe. immo eadē res mō temeritatis: mō ſapīe nomē recipit. Ca. nihil miꝝ ē: honeſta etenī ꝯſilia vel turpia (vt inqt pliniꝰ) ꝓut male vl ꝓſpe cedūt Ita vel ꝓcedūt vel rephendūtur vtrāq; in ptē fortuna quidē dn̄ať. Pet. bone deꝰ: q̄ntas ꝯuerſiōes ⁊ fragilitas huāna ⁊ mobilitas fortune facit. Ideo ſapiētis ē nihil deſpare ⁊ nulli rei ꝯfidere Sꝫ hac de re hactenus. T. [oīa ſors variat/ hēticū iſtđ ē balbe] C. ī te ꝯferri peſtem iſtā fas erat quā tu ī balbū dudū machinaris. Pe. loqre ſobrie nullꝰ hic temeritati ē locꝰ. Ca. cēſen ī luſibꝰ ⁊ epigmatꝫ abdita ſūmi opificis archana rimāda fore? In qbꝰ poetaꝝ et oratoꝝ trāſcribi ſnīe ſolēt. vt hic vgilianū illđ Sors oīa vſat Que etēī gaudia qbꝰ merorībꝰ fortuna pmutat? licet dicat ſeneca. neminē adūſā fortunā ꝯtundē niſi quē ſcđa decepit. P hic no ē īſiſtēdū late etēī ſupius de vi ⁊ potētia fortune diſſeruiſti. T [hora fugit volucris celeri pede labiť etas Celeri pede labiť īdoctiſſie ſcptū ē cū enī ſit labē leuiť ſēſimq; deorſū ire valla nono ⁊ q̄nquageſimo quinti elegantiarū titulo dicēte epytheton celeri pede: a verbi ſignificatione diſcrepat. Ca Ita ne? diſcrepent ergo ouidii dicta neceſſe eſt qui ſic inquit. Vt celer admiſſis labitur amnis aquis/ idem Tpa labuntur tacitiſq; ſeneſcimus annis. Et alibi. Labitur aſſidue fallitq;

De epythetis

res ab euentu exiſtimari:

fortuna.

celer.

volatilis etas. Tar. he auctoritates nil me mouent: pluris eq̄ dē vacuā nucē exiſtimo q̄ oēs poetarꝝ cetus. Ca. examuſſin es ridiculus P. ciceronē nō imitabiť quē mira benignitate di cunt poetarꝝ ingenia fouiſſe aut ſylliū/qui natalē virgilii reli gioſius q̄ ſuū celebrabat. Tar. Sic eſt mihi ingeniū. Car. pra uum ingeniū habere/ea demū calamitas maxima eſt. Tar. [Quiqꝫ hodie tanto letatur honore ſupbus: cras erit ille ni hil Hereticū iſtud eſt balbe: cū hoīm aīas poſt mortē nihil fo re crebro ꝓfiteris] Ca. hec eſt perditorū natura vt oīa in pe iorem partē traducant Satis docēt diuine lr̄e (vt philoſophoſ omittā) non extingui aīas. ſed aut pro iuſticia premio affi ci/aut pena pro ſceleribus ſempiterna: balbus vero ſuis verſi culis deplorat humane vite fragilitatē: quid enī eſt tā circūci ſum/tā breue q̄ vita longiſſima? Sic ſalomonē dixiſſe ferunt omnia vanitatis plena et interitura eſſe: proh dolor q̄ miſer rima eſt mortaliū conditio? equidē vel pūcto tempis vitā cū morte permutamꝰ Sapienter itaqꝫ inq̄t plinius. qm̄ nobis de negatū eſt diu viuere/relinq̄mus aliquid quo nos vixiſſe teſ temur. Ta [Durus es et duro cognomē moribus equas Co gnomē cū cognationi cōmune ſit vt iuſtinianus Nomē vero vnicuiqꝫ vt petrus propriū oībus latinis probātibus cognoīe pro noīe abuteris] Ca. iam certis adducor notis: vt animas obliuionis aquā potare putē. T. cur id putes neſcio? Ca. quo niā te rerꝝ oīm obliuia exhaurire conſpicio. Ta. Menꝰ Car. vel tu ipſe potius es aqua et fons et origo obliuiōis. Tar. dii te eradicent. Ca. dii te in hanc miſeriā ſeruent. P. fine et mo do veſtra caret oratio. Ta. paratiores et tanq̄ exercitatiores ad iniurias ſumus om̄s. P. vterqꝫ veſtrū pari iugo ad iurgia nitiť/abiicienda eſt hec animi ꝑturbatio. Ca. faciā vt potero et iam benigne loquar: ſatis ex ꝓpoſitis conſtat/nomē ꝑ cog noīe et agnomine confūdi. Saluſtius de ſcipionis agnoīe ait In amiciciā acceptꝰ a Pu. ſcipiōe cui poſtea aphricano ex vir tute fuit cognomē: huic auctoritati adiumento eſt carmē iu uenalis indicans diuites prenoīe et cognomine venerari: in quit enī Si quid tentaueris vſq̄ hiſcere: tanq̄ habeas tria noīa Quid enī enumerē aliarꝝ auctoritatū multitudinē. Ta. Nō video cur me minorē putes reliquis auctoribꝰ cū tot operas extruxerim. Ca. aranearꝝ operas ſtruxiſti. Ta. hoc tamen bo

vite fragilitas.

animarꝝ obliuia.

ni aſſecutus videor: ꝙ librariis lucri fui. Ca. illis lucri poti⁹ fuiſti q̄ tibi. Tar. Nimiū es dicax ⁊ vrbanus: ſed erige aures queſo. C. actutūquid eſt qđ audiri expetis/eloquere. Tar. in meo eloquētie benedicēdiqꝫ ſciētie hec p̄clariſſima v̄ba conſcripſi [Prenomē eſt quod nōi preponitur differentie cauſa/ vt publius vel magr̄ Nomē quodvniuſcuiuſqꝫ eſt propriū vt guillerm⁹ Cognomen quod eſt cognatiōis cōmune vt tardiuus Agnomē qnod ab euētu iponitur vt anicienſis] Ca. teneo quid animi tui ſuper hac re ſiet: ſed q̄ recte illa cōſcripſeris mecū pariter recognoſce. Tar. quid afferas aures expectant mee. C. vix v̄bis exp̄mi poteſt hec tanta impitia Nanqꝫ ſi magiſter p̄nomē ſit: et cerdo et logycus et faber et omnia deniqꝫ officioꝝ noīa prenomina dici poſſet. Preterea tuo de agnoīe exemplo: innuere videris/homines q̄tq̄t ſunt: agnoīa retinere: cū patriū aut gentile nomen/eque vniuerſis cōueniat atqꝫ tibi. Que oīa falſa eſſe vel ex eo oſtendi poteſt quod plutarchus innuere videtur: hūc in modū inqens Proprio nomini p̄nomen preferebat̄. vel differētie cauſa vt alter ab altero noſceretur: vel cū romani ſabinos in vrbe receperūt ad ꝯfirmandā ꝯiūctionē illoꝝ: noīa ſuis noībus prepoſuerūt: et īuicē ſabini romanoꝝ/atqꝫ ex eo tpeꝯſtitutū eſt. vt nemo romanus prenoīe careret/ quo quidē a ſeruis diſtinguebantur Nā prenoīa ſeruis indere non licebat/hec ille. Diomedes v̄o ſic ait: Sumūtur aūt tripliciter prenoīa/aut a qualitate vl̄ q̄ntitate corpis: vt eſt apud nos vel animi vel facti/vt eſt apud illos Ceteꝝ agnoīa paucis tribuebātur/dicēte ſeruio Agnomen eſt quod extrinſecus ſumit̄ vel a virtutibus vti aphricanus/vel a viciis vt iugulator. Et diomedes inqt. Agnomen eſt quod cognomēto extrinſecus adiici ſolet ex aliqua ratiōe Tar. nūq̄ mihi tm̄ caliginis ⁊ tm̄ pturbationis fuit īfuſū: ego qui laude pta me domū ſemp recipiebā: meo ꝯpendio iā extimeſco. Ca. qd te ad tantū timorē exacuit? Ta. illi plurimū timem⁹ de quo plurimū ſperam⁹ Ca. quid de tuo ope ſperaſti? T. ꝯſeq̄ fructū nō laudis mō ſ ȝ etiā opum. Ca. Spes tibi ē mutāda: ni mauis īfortuniū pati. Ca. fortit̄ īfortuniū q patitur. idē poſt bonū patiet̄. Pe. ſmōi iā finē face tuo. Ta. ad cetera trāſeo [dur⁹ es ⁊ duro pectore marmor īeſt incōgruū eſt duro pectore īeſt abltio ꝑ dtō aut ſīn p̄pōe poſito] Ca. iā me

p̄nomen

Agnoīa

ipſum nequicie inertieq; condemno:qui tecū loquor. Ta.me cum is ego viciis careo:quibus alii non facile poſſūt obſiſte re Ca. marmor penitus incluſū in venis et viſcerib⁹ tuis geſ titas. Tar. fabularis. Car. ad archadicū gregē hanc vocē ex pectas/ꝑficiſcere. Tar. ſermociūculis fabelliſq; duceris. Ca. Quis tam ſtipeus/tā archadicus(te vnū ſemp excipio)inue niri poterit?qui prepoſitiōes adiūgi verbis ignoret? Auguſti nus ille datus ſuis preceptiūculis idipſū adhibere non negle xit. Plinius in decimo:certū eſt pontū trāſuolaturas:de gru ibus loquens/virgil' Infelix ſua tecta ſupuolitauerit alesSer uius ſulpiti⁹ Cū repu. occideret vita exceſſiſſe. Quid plura exemploꝝ hui⁹mōi referta ſunt omnia?Pe.iſta miſſa facia tis in quibus ne puellus quidē dubitare ſolet. Tar. perlegā vlteriora [Iudice me nuſq̄ cantior funeris atriDulcius effū dit gutture carmē olor Iudex tu peſſim⁹ vtpote impitiſſim⁹ optimus vero In decimo naturalis hiſtorie libro plini⁹cum ait olorum morte narratur:flebilis cant⁹:falſis (vt arbitror) aliquot expimētis] C. que imtēperie ad hec te dictitāda du cunt?Tar. pergin inceſſere?cōprime hoc ſtultiloquiū. C. tibi prius linguā largiloquā iminui iube. Ta. liberū hoiem libe re loq decet/ſeruitute non tibi ſeruioCa. ſi ſeruias. tibi hume ros vlmeis ſtilis deſcribi/et latera longis loris loreari ſenti es. Ta. maximū in malū cruciatūq; ſali. Ca. tu ſali ſolus. T. es vicii probriq; plen⁹/flagicia tua recte noui. Ca. flagicioſiſ ſimū eſſe oportet/qui aliena flagicia nouit. Tar. noui cūcta: tuā perfidiā/maliuolentiā/audaciā/cōfidentiā/fraudulētiā falſiloquiū/falſidiciū/falſiiuriū/dolenificia/fallacias. Ca. oli tori nūq̄ ſupplicabis/cōdimētoꝝ ſat habes. Pe. his nihil op⁹ eſt verbis:de cantu oloꝝ iā dice. Ca. quid dicā qd oēs morta les ſciūt?ſegetē auctoritatū(ſi id expectas)adducā. P. qd ad huc moraris?Ca. ouidi⁹ Sic vbi fata vocāt vdis abiectus in herbis Ad vada meandri cōcinit albus olor. marcialis. Dul cia defecta modulatur carmina lingua Cātator cygnus fu neris ipſe ſui. alibi naſoVtq; iacēs ripa deflere cayſtrict⁹aleſ Dicitur ore ſuam deficiente necem. Stacius. Nec ſoli cele brant ſua funera cygni. Ipſe eciam cicero ait. Cygnus anteq̄ moriatur ſuauiſſimū cantum emittere dicitur: ea de cauſa dicatus eſt phebo deo vaticinii. licet hoc plinius tanq̄ hyſtori

[margin: ꝑpoſitio v bis iūgiē]

[margin: Ioci faceti.]

[margin: Olorum cantus.]

cus fabuloſū putet:Audis hec tardiue?Tardiuus.Quid au diam alios:mihi ſoli credo mihi ſoli ſapio.Ca.occiſā ſapere ſic credo ſuem cū manducatur.Tar.inſiſtis in dolos.Ca.do lis contra doloſos vti licet.Tar.pergā [Ni tibi ſeuiciā diua beata foret.diua beata.diua cū ſit auctore ſeruio ſuper quin tum eneidos ex hoīe dea facta:omīsq; dea ſit beata. decima tercii de conſolatione libri proſa boecio probante Iſtorꝝ al- terū redundat] C.Quītiliano acquieſcere debueras:qui hu mida vina et dentes albos dicentē reprehenſione liberat.Di ua autē beata:vt deus īmortalis inuētu obuiū eſt et ne in re manifeſtaria demorer:oratiana auctoritas ſat erit Deus im mortalis vt eſſet Empedocles.T.Quātūvis probationū ad duce conſiliū eſt nil credere.Ca.non poſſum tuo morbo me deri·Tar:nū tibi egrotus videor?Ca.medicū iſtuc tibi ē me lius percontari.Pe.mitte hec dicteria dictitare.Ca.imperio parebo.Pe.facile eſt imperiū in bonis.Tar [Sic rota ſortis erat Quid rumpis queſtibus auras Queſtib⁹pro queſtubus ſcripſiſti decimo tercio libri tercii titulo laurentio valla do- cente] Ca.vale cū hoc valla arrogātiarū pleno et maledicē tie:cui piaculū nullū eſt refragari.Ta.quod ego ſcelus ex te audio?Ca.valle ne ſupparaſitaris?Tar.Paraſitus nunq̄ fui. ſed obſonator optimus.vti facetiis/iocis/fabulis/blandiciis/ dictis ridiculariis/cōmode memini.C.venter hāc creat me moriam.Sed vt ad rem reuertamur Non me preterit vallā queſtubus eſſe dicendū cōtendere.cui auctorū omniū vſus: ipſa inſuper vocule proportio refragatur.neq; tamen hic pri mū cepit a recta via deflectere valla. Quippe qui in plurib⁹ et quidem apertiſſimis rebus allucinaturNam(vt alia omit tam)irridet cenſor ille ſeruiū honoratū. ꝙ nunciū pro re nū ciata neutro genere reperiri aſtruxerit cū catulli poete anti- quiſſimi carmen ſit.Geminas deorꝝ ad aures. Noua nūcia referens Et tibullus diui vera monentventure nuncia ſortis Apud alios quoq; delectos auctores.Illud nunciū et iſta nū cia inuentu facile eſt .Eadem imperitie nebula priſcianū cō prehendit.ꝙ iuger tercii eſſe inclinamenti dixerit.cum plau tus(ne alios recenſeā)in menechinis iugere hellebori profe- ratSed proh deū atq; hoīm fidē:quem imitādū ꝓpones cū a plauto diſceſſeris?Idem(qui in pluribus ſacre ſcripture locis

diua btā

queſtib⁹.

Errata q̄ dā laurē tii valla.

ſementis quid.

ſe cenſorē prebet)in elegantiarꝫ ābagibus diuū hieronymū
taxat. ꝙ ꝑmo geneſeos ſemētis pro ſemīe poſuerit. q̄ſi ſemē
tis tantū ſationē ſignificet/non etiā ſemen. An naſonis car/
mina(ne ſingula proſequar)ita in penitiſſimis erant obſtru/
ſa locis/vt nuſq̄ ad eius manus potuerint ꝑuenire?vos date
perpetuos teneris ſemētibus auctus:ne noua per gelidas vſ/
ta ſit herba niues. vbi ſemētis ſine vlla cōtrouerſia pro ſemi/
ne accipitur.In qnto quoqꝫ elegantiarꝫ libro ſic hieronymum
īcuſat Eadē obliuio eiuſdē fuit:ꝙ gallos matris deū (in oſee

galli matris deorum.

ait)eſſe ex gente gallorꝫ qui a romanis ob ignominiā illius
nationis vindice animo effeminātur: cū a grecis hoc antea
et tunc fuerit factitatū/hec ille. Sed quorſū bone deꝰ hec ver
borū portenta?Quis negat a grecis hoc factitatū fuiſſe?hoc
minime inficiatur hieronymꝰ Sed inquit dūtaxat hunc mo/
rem a romanis in gallorꝫ ignominiā aſſumptū. Quādoqui
dem et gens et ſacerdotes eiuſdē ſunt noīs. Multas inſuper
gallorꝫ ꝯſuetudines greci accepere:cū longe lateqꝫ dn̄ati ſint
et gallogrecia a gallo et grecia nominetur .Sed quis ignorat
illiꝰ in ſeruiū maledictū? ſic enī ait. ꝙ aūt poſuit minime et

minime non ſemꝑ negat.

maxime et ſimilia ſeruius/non recte poſuit Nā minimū ē ꝓ
priū aduerbiū ſuperlatiuū Minime vero pro negatione ac/
cipitur/quaſi nequaq̄. hec laurentiꝰ veritatis īmemor. Tran/
ſeo iuuenalis carmē. Nemo malus felix minime corruptor/
id ē ad minimū Sed hac vna columelle auctoritate ꝯtenti eri
mus. qui ſic ait Circa villam deinceps hec eſſe oportet. furnū
et piſtrinū qnantū futurus numerꝰ colonorꝫ poſtulauerit. piſ
cinas minime duas. alterā que anſeribus pecoriqꝫ ſeruiat. al/
terā in qua lupinū/vlmi vimina/virgas/atqꝫ alia que ſūt vſi
bus noſtris apta/maceremus. Minime igitur id eſt ad mini
mū. neqꝫ hic minime negationis vim retinet. Idē ait laurēti

laureꝰa: m. eſt adiectiuū.

us. miraris te reprehendi cū coronā laureā dicas. cū laurina
ſit adiectiuū. O imperitiā non patiendā/o effrenatā iactātiā
Nō legiſti valeriū dicentē:proqꝫ laurea corona/ cū alicui ſpe
ctaculo intereſſet myrtea vſus eſt Et liuius laureā coronā in
ſecundo bello punico frequenter dictitat Et ne aliquid relin/
queretur intactū Acta inquit laurentiꝰ eſſe rerꝫ priuatarꝫ et

Acta in rebus publicis dici.

minorū ac familiariū. vt cicero ait in cōmētariis ⁊ chirogra
phis ac libellis ſe vno auctore prolatis:ac ne prolatis quidē/

ſed tantum modo dictis. Acta ceſaris firma erunt. que ille in es incidit:in quo populi iuſſa perpetuaſq; leges eſſe voluit pro nihilo habebūtur?hec ille. Ignoraſti laurenti acta/ceſaris publica fuiſſe:vtpote ea tēpeſtate celebrata:qua ille vnicus imperator vniuerſā rēpublicā ſuo nutu moderabaturCe terum acta publicarꝝ rerꝝ dicebantur Romani enī omnia in acta referebant.Iuuenalis fient iſta palam cupiēt et in acta referri Et apud aſconiū legim⁹In actis ſenatus. Apud plini um ⁊ liuiū/in actis triūphorꝝ.His accedit ciceronis ad celiū auctoritas De ocella plane ad me parꝝ ſcripſeras in actis nō erat Sed de his hactenus Nec enī ſūt huius loci aut tpis.has autēveluti primicias delibare fuit cōſiliūvt perſpicuū ſit quā ta impitia cū quāta arrogantia in eo viro piūcta fuerit. Qđ ſi aliquādo per ocium licuerit:illarꝝ ſuarꝝ elegantiarꝝ amba ges infinitis pene erroribus ſcatere oſtēdemus. Nunc ad in ſtituta redeamus.Tar. Ltu potes et fractis manes reuocare ſepulchris Sepulchris fractis duobus in vocabul' qttuor ſciē tiarꝝ te ignarū oſtēdiſti Grāmatice cū ſepulcrū nō aſpirandum aſpiras Phīe cum manes perinde credis materiales. vt niſi ſepulchris fractis reuocari nō poſſint Magice(vt ſi velis te phitonicū magūq; putemus)nō fractōibus ſepulchrorꝝſed incantatiōibus manes reuocētur quo nec in triceſimo libro/ magicas vanitates arguētē pliniū:nec qntiliani ſepulchri in cantati declamationē legiſſe te oſtēdis Rhetorice cū fractis epytheton(qm̄ redūdat)indoctiſſime inculcaris C:ter diuū ingeniū geris:qui quattuor ſciētias duobus verbis oſtendas Id nemini mortali euenire certe ſcio. T.etiā maiora machi nor:cū in regionē aſtutiarꝝ mearꝝ me confero .Ca. Nō placet profecto mihi hec tua regio. Tar.cū mihi conſilia in animum conuoco.factitatis fabricis omnes duco:facio que ſūt viſa vt viſa non fient:et facta infecta vt fient.Pe.gloriarꝝple niorem q̄ ille eſt nō vidi alterū. Ca.nō tn̄ poſſūt tuis factita tis fabricis:he aures claudi:qn tuā audiant vaniloquētiam. Tar.Quid id eſt? Carolus quicquid eſt.Tardi.Quid id ne gocii eſt?Carolus Res palam eſt. Tardiu⁹. Que res palam eſt?Carolus.Tuavaniloquentia palam eſt. Tardiuus .Peri propere. Carolus peri perpropere. Petrus. Eloquere tan dem quid rei eſt.Ca.ego eloquar ſed amabo animū aduor

tito.Hec eteni̅ queſtio que in quattuor dubitatiu̅culis vertit̄
ſepl̄chru̅ diſcutie̅da eſt. Pro prima ha̅c voculā ſepulchru̅ aſpiratione̅ poſtulare donat⁹ tradit. dictu̅ eni ee̅ ce̅ſet ꝙ ſine re pulchra e̅ Et gellii de aſpiratio̅e v̄ba ſunt hec. H. littera ſiue illā ſpiritu̅ magis q̄ litterā dici oportet. Inſerebāt eā veteres noſtri pleriſqꝫ vocib⁹ v̄boru̅ firmādis roborādiſqꝫ vt ſonus earu̅ eſſet viridior vegetiorqꝫ. Atqꝫ id vident̄ feciſſe ſtudio ⁊ exemplo lingue attice ſatis notu̅ eſt atticos ichthyniron. i. piſce̅ paupere̅ multa itide̅ alia citra more̅ gentiu̅ grecie ceteraru̅ inſpirantis prime littere dixiſſe. ſic lachrymas/ſic ſepulchru̅/ſic ahenu̅/ſic vehemēs. ſic helluari/ſic hallucinari/ſic honera/ſic honuſtu̅ dixeru̅t. Pro ſcd̄a et tertia delirātiu̅ eſt int̄ poetaꝝ iocos ac facetias veritate̅ aucupari: in qbus ꝑſepe tantu̅ lepos et illa vrbanaru̅ ſaliu̅ feſtiuitas eniteſcit. Ouidiu̅ eni̅ v̄giliu̅ alioſqꝫ delectos auctores co̅de̅nes neceſſe eſt: priuſq̄ balbi vllam culpā rep̄hendas. Verba naſonis ſu̅t hec. Per tumulos erat ſparſis diſtincta capillis Certaqꝫ de tepidis colligit oſſa rogis. Tibullus. hec canta finditqꝫ ſolu̅ maneſqꝫ ſepulchris Elicit: et tepido deuocat oſſa rogo. Ite̅ ouid⁹. Euocat antiqs proauos atauoſqꝫ ſepulchris. Et ſolidam longo carmine findit humu̅. Virgil̄. Nocturnoſqꝫ ciet manes mugire videbis ſub pedibus terram. Quid queſo aliud dixit ouidius? ſindit humu̅ ſolidā carmine longo: q̄ frangit ſepulchru̅ carmine ipſo. Et Quintiliani in ſepulchro incantato verba ſunt. Nunc barbaro carmine grauem terram totis noctibus pulſat: ⁊ impoſitum ſibi ſepulchrum quod non poſſit euoluere. que ſolebat ipſos diſcutere inferos vmbra miratur. miſer que̅ no̅ tantu̅ verba clauſeru̅t. Nā forſitan ꝑ illa pertranſiſſet. ſed vincula ferrea ſolidiqꝫ nexus ad mortem reduxerunt. Quapropter fractis epytheton non redundare manifeſtu̅ eſt: qđ tn̄ pro quarta ſcie̅tia temere ſe̅tiebas. T. Si centies que dixeris vera ſint tame̅ inficias eo. C. Id quide̅ experior ita eſſe vt predicas. Tarđ. plus dabo q̄ predicabo. vt enim ad confirmandum eſt tibi os: ſic mihi ad negandum huic rei decretum eſt operam dare aſtutias inſtituam: et nimis doctas fabricas
dedale⁹. Caro. Non operepreciu̅ eſt mihi id enarres: tuas qui v̄tutes ſciam/ꝑin exequere. Ta. nec ſi dedalea fugias tibi proderit arte Dedalea pro dedalica abuteris/p̄ſertim vt hic in ſcie̅

tiaꝝ artiūq; noībus:teſte de poſſeſſiuis priſciano. Ca. in pro
patulo frequētiq; vſu hec vocula repitur. An naſonis nō me
miniſti dicentis dedaleas pennas aut Oratii qui in odis De
daleus ſepe inculcat. Ta. dii boni q̄ fragilis et quaſi fugitiua
eſt hoīm memoria haꝝ auctoritatū nuſq̄ memor fuerā. Ca.
haud dubie credo:ſed ad inceptū redi. Tar [q̄ bene ſaturno
fluxerunt ſecula rege. Cū fuit in nullas terra reſecta vias Sa
turnum nō modo regem ſed ne hominē quidem fuiſſe ſuper
epigrāma de natali balbico oſtendet aurelius.] Ca. ida non
tot abundat frondibus quot tu ſtrophis. T. ſi me noris aliter
ſentias Omniū bonaꝝ artiū eruditionē nuper ſum adeptus:
iam merui rudem. Ca. vix ad tyrocinium veniſti. Pe. te dig
num facies:ſi has rixas omiſeris. Ca. Omittā :et ſic cū eo a-
gam vt non odio permotus eſſe videar quod debeo:ſed miſe
ricordia que nulla illi debetur. Res aūt ipſa hortari videtur
de ſaturno rege et quidē iuſtiſſimo quedā alti⁹ repetere. Ille
nanq;(vt auctor eſt lactantius)plus habebat q̄ vt ex coitu tā
torū elementorū genitus eſſe dicatur Aureū enī ſeculū nar
ratur habuiſſe: vt cecinit maro noſter Aurea (vt perhibent)
illo ſub rege fuerunt ſecula ſic placida populos in pace rege-
bat Et alibi. Aurea condet ſecula. Que rurſus latio regnata
per arua ſaturno quondā. et iuſticia ſub eo fuit in terris: vt ē
heſiodi ſententia. regnauit in creta a ioueq; deuict⁹ eſt ac ſpo
liatus imperio In italiam nauigio venit:et cū agreſti quodā
more tunc ibidem viueretur Is genus indocile ac ſparſū mō
tibus altis Compoſuit:legeſq; dedit latiumq; vocari maluit.
his quoniā latuiſſet tutus in oris. Naſo in faſtis. dicta quoq;
eſt latio terra latente deo Ciceronis aūt ſententia eſt expo-
nentis ſtoicoꝝ enygmata. eum eſſe ſaturnū qui curſum et cō
uerſionē ſpacioꝝ continet: eumq; grece idipſum nomen ha-
bere. chronon enī dicitur quod ſpatiū temporis demonſtrat.
ſaturnus enī eſt appellatus ꝙ ſaturetur annis. Qualem autē
mortales eo regnante vitam deduxerunt tibullei numeri teſ
tantur.

De ſaturno.

Quā bene ſaturno viuebant rege prius q̄
Tellus in longas eſt patefacta vias.
Nondū ceruleas pinus contempſerat vndas
Effuſum ventis prebuantq; ſinum.

Illo nonvalidus ſubiit iuga tempore taurus:
Non domito frenos ore momordit equus.
Non domus vlla fores habuit:non fixus in agris
Qui regeret certis finibus ora lapis.
Non acies/non ira fuit/non bella/nec enſes/
Immiti ſeuus duxerat arte faber.

Tar. Quorſū hec inuolucra ſenſuū et v̄boꝝ turbas effūdis? An ignorabas hos antiq̄rios et q̄ſi abrogatos auctores mihi ludibrio eē:qui mei tp̄is eloquētia ꝯtētus: exoletas recon ditaſq̄ voces aucupari ſemp̄ neglexi. Ca. hec v̄ba intēperias olent. T. quicq̄d olet ſentio:ſū q̄ſi canis venaticus:vulpes ꝑſequor. C. ſimias forte inuenies. T. etiā vrſos virib⁹ vinco. Ca. vix vincis vitulos: penſita ſollerti⁹ tuas vires:et vt (in ꝓuerbio eſt) intra pelliculā te cohibe. T. Ni taceas moleſtiarū plenioré te reddā: q̄ vndarū plenū eſt mare. C. tace ſenex acherontice. ni mauis pati lūbifragiū. P. abripiā repēte meme hinc ſubito:ſi a modeſtia diuertitis. T. ne time:lectitare ꝓſequar.

Ioci

[Nōdū pigra tulit paſtor ſub aratra iuuēcos. Paſtoris minime ſed bubulci officiū ē iuuēcos ſub aratra ferre] C. Te neſcire oſtēdis q̄d ſibi paſtor q̄rat. T. nemo recti⁹ id me callet. paſtor q̄rit bene paſci. C. ita ne bene paſceris? T. virones me cōmunicāt ſēp̄ mēſa ſua/orāt/ambiūt/obſecrāt/primus ad cyatū vocor. p̄mo pulmētū daẗ. C. vt refers es eductus in nutricatu pulmētario. T. nō iuenies alterū cōmodiorem ad oēs res:neq̄ ꝯuiuā lepidiorē. Ca. hoc nō clam ē. Nūc de vi ⁊ origine illius vocule expediā. Paſtor eq̄dē generale nomē ē et ei qui oues cuſtodit. Ouid. Paſtor arūdineo carmie mulcet oues. Preterea q boum cuſtodiā gerit. v̄gil. paſtoꝝ muſā damonis et alpheſibei īmemor herbarū q̄s eſt mirata iuuenca. Homer⁹ etiā agamēnona populi paſtorē vocat. Hinc illud tyberii: Paſtoris boni ē oues nō radere ſed tōdere. a paſcendo eni deduciẗ. v̄gil. paſcite vt āte boues pueri ſūmittite tauros. Adde q̄ columella teſte. et itē catone. bubulcus nō aratoris ē ſ3 boum curā habēs. Sed q̄d nūc voluis aſtute tecū in corde? T. res ſubitaria ē: arripiā opē auxiliūq̄ ad rem ꝓpere. C. q̄d rei ē T. nūc demū ſcio me fuiſſe excordē ⁊ excogitabilē. C. ſēſiſti tādē? T. q meū nō eloquētie benedicēdiq̄ ſciētie compendium mecum detuli. Car. quid tuo compendio non

Ioci

Paſtor.

bubulc⁹.

eloquentie benedicendiq; ſcientie vſus eſt?Ta.vt an que nar raſti ſint vera cõſpiciã.Ca.ſcio quidvis dicere:obliuionũ ple nus es:ad librũ confugere oportet. Tar.Ita res ẽ obliuiſcor facile.homo ſum.Ca.vmbra es hoĩs.Ta.adde q id compen diũ magni exiſtimatur.Ca.illud non emã viciosa nuce.Ta. oĩavba ſũt illic aurea.Ca.fortuna fortunatior es:quivba au rum facis.Ta.nũc deſcendo ad reliqua.Ca.deſcende ad or‑ cumvſq;.Tard [ſiluas domos menſas/glans dabat/herba torum.torus paſſim abs te non aſpiratũ aſpiratur].C.noſ‑ tin queſo aliquãdo eiuſdẽ verbi varios eſſe ductus ſignifica tionis diuerſitate:id ipſũ quidẽ in hoc verbo eſt Nanq; torus pro ſede ſeu lecto a tortis herbis(vt ſeruio placet)dicitur. vt inde toro pater eneas ſic orſus ab alto.Et pxim⁹vtviridante toro conſederat herbis Pro pulpa inſup accipitur.virgľluxu riantq; thoris.Iubas etiã notat vt in enei.Gaudetq; comãtes excutiens ceruice thoros. In altera ſignificatiõe diſcriminis gracia ſolet aſpirari.Tar.do firmã fidẽ me id expurgaturũ. Ca.tu ne id expurgabis mihi?T.inſipienter factũ eſſe dico: at non malicioſe.Ca.cur ita inſipiẽter?Ta. tercente poſſunt cauſe concini:non putabã/aliis erã deſtrictus/hoſtem vlciſ‑ ci geſtitabã.Ca.Nimiũ mihi grauis es.Tar.ſi me noſti leui orem dicas q̃ ventus eſt fauonius. Ca.et caliginoſiorẽ q̃ vẽ tus eſt auſter. Ta.oportune de auſtro dixti.In hanc enĩ ma teriã incidimus.Carolus.lege igiť.Tardiuus [Nec comes ire nego gelidus licet vrgeat auſter: et paulo poſt. Siue ru‑ at gelidis hybernus fluctibus auſter. Auſter gelidus et hy‑ bernus neutiq̃ eſt:ſed cũ a meridieveniat calidus:maro ge‑ orgicoꝝ ſecũdovt quo quecq; modo ſteterit qua parte calores Auſtrions tulerit.Claudianus de victoria ſtiliconis ꝑtra ala rium Caucaſeisq; iugis calido nigrãtibus auſtro]en antiphi loſophũ balbũ?Ca.familiarẽ tibi preſto eſſe philoſophiã e‑ gregie declaraſti.Tar.ſi optio euenerit mihi ad meã artẽ ni hil addã.Ca.de arte cenaticavel thraſonica loqueris.Tard. hec vba mihi cor corp⁹q; cruciãt:pect⁹digitis pulto.Ca. Cor credo euocaturus es foras.Ta.mentiris.Ca.fateor nã qđ in tus nõ eſt nõ exibit.Pe.irrita et inania vba fũditatis.Ca.vt illuc redeãvnde abii:meridies gellio auctore:qm̃ certo atq; fi xo limĩe eſt:vnũ meridionalẽ ventũ hẽt:is latine auſter/gre

Torus.

de ventꝫ.

Notus.

ce notus appellat: qa eſt nebuloſus atq humectus. notis eteni grece humor noiat. Ideo ingenioſus poeta ait. Contraria tellus/nubibus aſſiduis pluuioq madeſcit ab auſtro. Et alibi. Madidis notus euolat alis. Terribilē picea tectū cali ginevultum: barba grauis nimbis/canis fluitvnda capillis. fronte ſedent nebule rorāt pēneq ſinuſq. Is aūtventus ꝛ gelidus et hybernus ab auctorib⁹ paſſim nūcupat. Tibull⁹ ſeu gelidas hybernus aquas cū fuderit auſter. Qui vo calidum eum appellauerūt: locivnde ſpirat rationē ſecuti ſunt. Adde ꝙ auſter ſeruio auctore ꝓ qlibetvēto accipit: virgil. Et leuis crepitāsvocat auſter in altū. Et alibi. Eoliā in patriā loca feta furētibus auſtris. T. hecvba nihil ad rem poſſūt eſſevtibi

Ioci lia. C. vtibile magis eſſet eleborū. T. ebriū me putas: qui nū q̄ tecū cyatiſſaui? C. Sitis ne eleborū? T. oium hoim exopto te fieri miſeroꝝ miſerrimū. C. hec capiti tuo cane. T. Canū caput ſat habeo. Ca. ſanū caput nō ſat habes. T. vade in tuā maximā malā crucē. C. illuc cum remige et velo q̄tum ocius potes aduola. P. nuſq̄ finis haꝝ erit litiū? T. ſi tuas accōmodes aures qđ ſequit plegā. P. modo legas: aures meas dedo ī ditionē tuā. T. [Laurea ſeu iūctꝰ ſerta ferat manibus.

laurea adiectiuū. laurea ſerta ꝛ filia crebro ſcribis Incōgruū ē duob⁹ ſubſtātiuis ſine copula aut altero cū adiectio exiſtētib⁹ congrue igit cū adiectiuū ſit laurina dicēdū.] C. pueri q ꝑmulū luſtrum agūt laurea adiectiuū eē ſciūt. vt cornea myrtea: ꝛ talia mille. nec ſemel apud naſonē inuētu ē laurea vgo: laurea arbor et trāqll⁹ coronā laureā ī capitolio fuiſſe depoſitā ait. T. Id tūvalla negat. Ca. ad vulcaniviolētiā hūcvallā apponas. T. ipēvtinā advulcani ſicviolētiā ponerer. C. exoptatū obtiget

Ioci bonū habe aīm. T. ſic me benemerētē/deriſui/fruſtratui/et deſpicatui hēs: ꝑciū reddā duplex. C. diues es nimiū q ꝑciū duplex reddis. T. h palla pādit. C. palla pallorēvtputo t icutit. T. qd tibi mecū ē rei? Inſipiētiū ē rē alienā poti⁹ curare q̄ ſuā. P. vba q̄ſo ꝓfer q̄maxie potes ad cōpēdiū. T [ha miſer adūſo qcūq qeſcit amore. Ha intiectio nō añ vt tu indocte ſ; poſt aſpirat ſic ah: aha ei dicebat: ſic poſteriore remota a re manet poſt aſpiratio: teſte ī ꝑmo libro ꝑſciano C. ex tuo ore

Ah affati affluūt ieptie. T. mihi iſtec etatꝭ hoīm ieptias obiicis neq me decore nēq meisvtutib⁹ neſcis q̄ mltꝭ modis ſapiā?

Ca.iandudū oīa dixti?Tar.haud centuſimā partē dixi:non Ioci
poteris reperire ſub ſole cōmodiorē alterū :'tantas res ago/
tantas moueo machinas/benefactis meis elequētiā florentē
facio.Ca.Nulli mortaliū ſcio obtigiſſe id:niſi duob⁹/tibi et
ciceroni.Tar.Si ſemp ſic dicas vnus viues morigerus meis
moribus. Pet.nequeo quidē riſu meo moderari.Tar.quic/
quid ago ita reddo expolitū:vt improbare nemo queat.Pet.
Nihil eſt hoc glorioſius.Tar.ſatis ſupq; ſapio.C. ſolus ſatis
nemo ſapit.Pe.his relictis rem poti⁹paucis loquere.nō amo
hos longos logos.Ca.vt iubes pauciſſima inverba ſermonē Ah ⁊ ha
conferā.ſeruio diomedi aliiſq; pluribus placet ha interiectio
nem quandoq; aſpiratione prepoſita annotandā eſſe:'q̄q̄ priſ
cianus aſpirationē poſtponi arbitretur: apocopenq; extreme
vocalis/factā aſſeueret:cui conſuetudo orthogꝑhie dux⁊ ma
giſtra aduerſari videtur.Pe.pueris hec agitanda miſſa fieri
debent.que nec dubia ſunt/necviri docti iudiciū limatulum
poſcunt.Ta [blādicias claudis dictat amor pedibus claudis
pedib⁹falſū ē epitheton.pedes enī claudi nō ſūt ſ; ieq̄les]C.
hec tua v̓ba nihilo mihi eēvideꝫ ſeci⁹q̄ īſomnia.T.cur tā in
ſignite in me facias iiuriā ſcioC.dice q̄ſo?T.emulari qm̄ nō
me potes īuides.C.te nō emulabor q̄a negociū patinariū nō Ioci
exequor.nec in cellavinaria bacchanal ago Me nemo potati
one aut vinculis eſcariis vinciet.T.veh tibi nugator.C. ip̄e
haꝝ es pr̄/auus/pauus/abau⁹T.vita te ſoluā tua qui ſic me
flagicii cōples et maledicētie.Ca. maledcīs maledicta reſpō
deo(vt tū ad iſtituta declinē)ſcire op⁹ē pedes claudos paſſim
appellari.vt claudo culta thalia pede.et alibi.Clauda pedes
croceas irreligata comas Eodemq; iure ſeculū felix.et mora
tas vrbes.⁊ poculū epotū.fabio auctore legimus.licet apud
noſtrū balbū per claudos pedes elegiaci verſus intelliganꝫ/
qui impari conſtant numero Sic orati⁹Verſib⁹ imparit̄ iūc
tis Et naſo.Precipit imparibusvecta thalia rotis.Ta.Certe
mihi nunq̄ verba dabis:nil enī credam.Ca. Ego nihil mihi
credi poſtulo.de meo nihil hic noui appoſitū eſt.Auctorum
verba recenſui. Tar .vt tibi rationem meaꝝ fabricarū red/ Facetie.
dā:nullis auctorib⁹aſtringi aut ancillari conſtituo. C.mala
ē hec tua fabricatio.Tar.ex re mea facioNam iſtam ſemel
ſi amiſero libertatem:haud facile rurſ⁹ me in eūdē reſtituā

locū. Ca. vnde hec tibi libertas. Tar. libertate ſū liberior be neviuo ac fortunate: atq; vt volo, ſepe in cena dubia conuiuo: pulmētariā rem ſector. me tn̄ oēs frugi ducūt. Ca. hoc tēpe- ri frugi habēt: qui neq; leges neq; equū aut bonū vſq̄ colunt. Pe. his ſupfluētib⁹ vbis hoīem occupatū occupatis. Tar. qđ eſt reliqui exequar [Queq; manēt eadē nobis diſtamus ab vno. Qđ te crudelis cū ſequar ipſe fugis. Manēt nobis incō grue pro manēt nos. Boecius ſeptīo metro ſcđi de ꝯſolatiōe libri. vos ſcđa mors manet.] Ca. Nō eſt iſti ſanū ſynciput T. quas ꝯtumelias inceptas. C. nūmū a me accipe: iube te pi ari. T. Oēs iſte in te recidēt ꝯtumelie. C. nō poterit hoc ſyn- ciput elebori iugere ſanari. T. etiā ne mutire vnū verbū au- des. Ca. etiā vt tuā largiloquētiā reddere mutā audeam pau cis vbis hec accipe. Manere auctore marcello eſt in loco inſi ſtere: vt cicero in verrē. qui iudicia manere apud ordinē ſena toriū volunt. Modo īminere denotat: vt triſte manebit ſup pliciū. Modo expectare Terētianus miles mane oīa prius experiri q̄ armis ſapientē decet. Modo remanere: vt nemi- nem manentē vidi. Modo firmiter inherere. virgil. Manet alta mente repoſtū iudiciū paridis. Et vt ē auctor diomedes nō ſolū caſu actio iūgit. Vt te q̃ȝ magna manēt noſtri pene tralia regni. Et qui te cūq; manēt iſto certamīe caſus. Sȝ fre quēter q̃ȝ dandi caſū ſibi aſciſcit. vt vgil. Hec eadem matriq; tue generiq; manebūt. Et alibi. Et tibi pena manet. Intellex- tin tardiue? T. tu nūc intellige rationē aſtutie quā īſtitui. C ꝓpurgatis aurib⁹ tibi operā dabo: nam aſtutiarū oēs articu- los noſti. T. nemini factum dice. C. Muti oēs id ꝑus loquēt q̄ ego. T. meū eloquentie bn̄dicēdiq; ſcientie cōpendiū ī ma nibus ſumpſi: adamuſimq; examinaui. C. vſq; huc actū eſt ꝓ be. Ta. quicquid illic non reperi eſſe nego latiale. Aliiſq; ni- bil credere in animū induxi laudas hoc facinus? Ca. Hoc fa cinus pulchrum eſt. hoc probum: hoc factum eſt fabre: nunc id quod ſequitur explica. Tar [diſtamus ab vno ab imperi- tiſſime redundat] Ca. Iſtud tuū fruſtiloquiū redundat. Ta. idipſū te dictuꝝ cogitabā. Ca. vates eſſe poteris: que ſunt fu tura iam vides. Tar. humanū non mihi eſt ingeniū. C. id cō iectura non eget. Tar. docte et cordate loquor. Ca. nihil eſt mirū: in lingua cor habes: in pectore plumā geris. P. balbo

Ioci

Maneo cū dtō.

Iocus

In pectore plumā geris. Pe. balbo iam fer ſuppetias. C. ſup
petias? quaſi aliquid ſit crebri⁹ aut libentius a poetis vſurpa
tum q̄ in verſu ratione cogente prepoſionem addere: vel ad-
dendam ſubtrahere. Tar. Iſtos poetas nuſq̄ oculus meus in
ſpexit. Ca. et eos nuſq̄ inſpicias moneo. Ta. bene mones: ita
me facere certū eſt. Pe. porro vt occepiſtis date operā ami-
cabilē. Ca. ex tuo auſpicio res ageť. T. [Et grauis īnume-
ras ſacculus arctat opes. Sacculo īnumeras opes arctari eſt ſacculus.
īpoſſibile Diminutiuo igitur vt ceteris es abuſus] Ca. ridi
culū An ignorabas ſacculū pro crumena vſurpari: vt ſatyri
cus ferrata diſtat ab arca ſacculus Et martialis Quid ꝓdeſt
neſcit ſacculus iſta me⁹. Hoc autē carmen ex marciale pene
ſolidum balbus mutuatus eſt. q inqt. Et grauis īmenſas ſac-
culus arctat opes. Nūmoꝝ autē receptacula variis noībus
auctore aſconio appellātur Nā vt ſacci ſacculi/ſaccelli/ꝛ cru cumena-
mene/et ſcorte/et mantice/et marſupia/ita loculi/fiſciti/ fiſ- rū noīa.
celle/fiſci habem⁹ vnde fiſcus pecunia publica ē ſicuti erariū
et cōfiſcari dici ſolet. T. qd aures meas his noībus oneras: q
marſupiū leuius pluma gero. Ca. te argenti montes nedum
maſſas habere credidi. Tar. Aucupiū quondā optimū facie Iocus
bam: ſchola erat aurea: auceps ego. eſca meū eloquentie be-
nedicendiq; ſcientie cōpendiū ſcolaſtici aues. C. aucupiū pul
chre inſtitueras. Ta. es afferenti fores patebant. qui nihil ar
genti dederat nugas egerat Nuſq̄ addmittebať: id ꝓcedebat
lepide ex ſententia. Ca. Immo vt audio hoc tibi ſuccedebat
ſub manus negociū. Ta. quondā hęc fuere: nūc tēpus peruer
ſum atq; aduerſū mihi obtigit. et crumena eſt vacua. et ne-
mo affert: hoc precium eſt eloquentie? Pe. ſat tuū defleſti ca
ſum. nunc procede. Tardi. [Aurea forma tibi contigit in
clyta virtus Inclita i latino cū grecū poſtulet perperā ſcripſiſ
ti.] Car. te ſatis ſuperq; admonui ne librariorū incuriā bal-
bo viciū vorteres. Tar. oblitus iam erā. Pe. ſiquid faciundū
eſt male aut malicioſe. īmortalis memoria eſt Q ꝺ bene aut
fideliter faciundū eſt. extemplo obliuioſi efficimur. C. ita ſe
res habet Sed quis tam ignarus/tam imperitus/tā deliramē
torū plenus inueniri poteſt? qui cū hoc vocabulū inclytus a Inclytus
grecula voce clyto/que clarū almūve denotat: traductū eſſe
ſciat: ipſū quoq; grecū y poſtulare ambigat? Tar. iā greciſſas

te non intelligo. Ca. tu neq; greciſſas neq; atticiſſas / ſed pop-
time galliciſſitas. Tar. nugas ais Aliorſū tendā [Creſce igi
tur Creſcet virtus creſcētibus annis Non moritura vorat ce-
tera tempus edax hereticum eſt iſtud balbe tēpus cetera a
virtus eſt eterna

virtute vorare] Ca. preclare balbus quidē cenſuit. aliarꝝ re
rum gloriā vagā et labilē eſſe: ipſā ſolūmodo virtutē / qua ni
hil neq; melius neq; amplius in natura mortaliū eſt: ſempit-
nam ꝑpetuāq; haberi. Nā in hoc tam exiguo vite curriculo:
cū forma / diuicie / vires / corpis ⁊ alia oīa hui⁹mōi breui labā
tur. virtutis ſplendor egregiaq; animi facinora cū omni ꝑoſ
teritate adequata ſunt. itaq; tantū apud priſcos viros virtutꝭ
nomen et auctoritas valuit. vt in ea omnes ſummi boni pre
miū collocarent. nec iniuria quādoquidē ſola virtus erranti
bus ac vagis hoibus viam cōſequende īmortalitatis oſtēdit
Tar. [Amphitrioniados terreat inguen hylas Amphitrio
niados de non dos in gtīo facit. Ca in os (ſi neſcis) formāda
Patronymica i oſ

ſunt patronymica / a greca voce deducta: dos nanq; finitione
caſus generādi apud grecos inclinatur. vt thydeos Naſo Ar
ua phaon celebrat diuerſa typhoidos ethne. Maro panos de
monte lycei. Tarꝭ. has ego grecas variationes penitus ig-
noro: quod mihi cū multis cōmune eſſe ſcio. Pe. Oēs nimirꝝ
errores ex ignorantie fōtib⁹ emanarūt Quid aūt ceſſas? T.
[Pſitacus eoo miſſus ab orbe iacet. pſitacus cū i natura lō-
gum habeat: abs te ꝑperā gemino tt frequēter ſcribitur] C.
quid geſtis hos lrāꝝ ductus balbo totiens exprobrare? vani
d pſitaco

tatū atq; impiatiarꝝ contuberniū. Pet. Nugis omiſſis aliud
eſt quod potius fabulemur: iſtius etenī auicule docilitatē ra
ramq; naturā (qm̄ in hunc incidimus ſermonē) qua ſoles fa-
cūdia humaniſſime carole nobis explica. Car. vtinā ea mi-
hi eſſet eruditio qua tue opiniōi correſpōdere liceret: vtcūq;
tamen potero / tibi moriger⁹ eſſe nitar. Pſitacū impmis auē
indicā in deliciis fuiſſe ob ſmōis huāni docilitatē antiquorꝝ
monumēta teſtāſ Nā ſuꝑ oēs volucres huānas voces reddūt
⁊ qdē ſermocinātes India hāc auē mittit: vt auctor ē plini⁹
pſitacenq; vocat: q̄ accipit v̄ba ꝓnūciat: impatores tā prompte
ſalutat vt id ſpōte et ſuo īgenio facere videaſ. Inde illud ar
guti marcialis Pſitacus a vobis aliena vocabula diſcā Nā ꝑ
me didici dicere ceſar aue Idem īnuit pſius Quis expediuit
pſitaco ſuū chere? ouidi⁹ Chorine mortuū pſitacū deflet / cu-

ius v̓ba ſunt hec Occidit ille loquax hu̅ane vocis imago. Pſi tacus: extremo mun us ab orbe datu̅. No̅ fuit in terris vocu̅ ſimulatior ales Reddebas bleſo ta̅ bene v̓ba ſono Et papini⁹ de pſitaco atys melioris Pſitace dux volucru̅ dn̅i facu̅da vo luptas. Tar. [De natali balbico hic ſi non vbiq; iſtius nugaru̅ tedio affecti: attenti eſte lectores. hieronymu̅ na̅ barbaru̅ min⁹ chriſtianu̅ ſub ſydere peſſimo et ſtercore natu̅: Sterc⁹ vt ſuu̅ deu̅ rogare ſuis verbis oſtenda̅] Ca. peculiare tibi eſt et vi quada̅ nature ingenitu̅. ta̅ fedo et illoto ſermone vnicuiq; adlatrare. P. diſce mi carole moderari animo tuo ira̅ cohibe Ca. Reddende ſunt hoi vices: vt eu̅ ſue petula̅tie aliqua̅do peniteat. Pe. Non feram, no̅ patiar, q̅n tardiue ad verbu̅ repete epigra̅ma: quod vicio dandum exiſtimas. Tar.

Leta dies albo q̄ vellere parca ſecu̅det.
Qua primu̅ clari vidimus ora poli.
Leta dies feſtis ſemper numeranda diebus:
Leta dies niuea. non caritura nota:
Lucida fumoſo madeant chriſtalla phalerno.
Flagret odoratis granea ſpica focis.
Dexter ades ſecli rector ſaturne prioris:
Cerne tibi quante luxurientur opes.
Fac quoq; natalis genio ſacrate december.
Tempora felici currere noſtra rota.
Iunge roſas, pete vina, lyram cape, poſce puellas,
Dum viuis. rapiet omnia mors properans.

Ca. dic litterator egregie, q̄d i h̄ epiḡmate, niſi tacita feſtiui vatis eruditio: et felix illa iocoꝝ argutia deprehendi valet. T. permittas me loqui. C. vſq; ad occiduu̅ ſole̅ loq̄re. T [cu̅ ſaturnu̅ no̅ ieſu̅ ſecli rectore̅: ꝓſcribis te min⁹ chriſtianu̅ ꝓfiteris. C. ꝓus ſecl̄m q̄ꝺ aureu̅ appellaue̅ rectore ſat̄no fluxiſſe ꝑcede̅ſ̄mo patefecit q̄ꝺ neq; i diuina citate aureli⁹ nec firmian⁹ lacta̅ti⁹ iſicia̅t̄ Aliaꝝ auctoritatu̅ omitto cumulu̅. q̄ꝝ difficili⁹ ee̅t exitu̅ q̄ ꝑncipiu̅ iuenire: h̄ ſi tu balbo vt c̄me̅ obiicis, ipſi tia tua rep̄he̅de̅t no̅ ei⁹ crime̅ culpabit̄. P. hec ita ſu̅t i ꝓmtu vt res diſputatio̅e no̅ egeat: ad alia ia̅ ꝑgas. T [ſub ſat̄no ſydere te natum tua verba probant. ſaturnum autem peſſimu̅ eſſe planeta̅ doctiſſimi: tum poete tu̅ aſtrologi doce̅t.] aureum ſeculum

Carolus. quid te audio facere verborum? medulitus deliras Tardiuus. deliro? perdocte cu̅cta calleo: nihil eſt me verſuto

verſutius. Ca. verſutior es ꝗ rota figuli. T. figulũ dicis? qui
virtute promeruivt mihi omnes mortales debeant gr̃as age
re. Id non futurũ ſperaui? Pe. inſperata magis ſepe accidunt
Iocus ꝗ quod ſperes. Tar. hoc ipſe video: multo celerius euenire qͦ
moleſte ꝗ illud quod cupide petas. ſic ſentio me miſeris mo
dis ludificari: qui antea aliis dare ſolebã conſilia mutua : et
oĩbus exemplar eſſe. Tar. a malo opere exempla petebant.
Pe. nimiũ longũ loqmini. Ca. at iam breui expediã. Recon
ditaq; epigrãmatis ſenſa ĩprimis explicabo Nõ enĩ eo tendit
ad ſaturnũ acclamatio. qͦ balbus ſub illius aſtri poſitura in
lucẽ editus fuerit lõge aliena diuerſaq; eſt epigrãmatis intẽ
tio: quã (ſi libet) paucis expediã. Tar ego tua verba aucupa
Saturnalia. bor. Ca an meoꝝ es auceps ſermonũ. Tar. facio aucupium
aurib⁹. P. ſuperſede iſtis vbis iam. Ca. romani qui nouarum
cerimoniaꝝ auctores fuere: ſaturnum vel maxime iter cete
ros honore celebrabãt eiq; ſolẽnia feſta quotannis pẽdebant
decẽbri mẽſe: que ſaturnalia nũcupauere maxima poculorũ
cibiq; indulgẽtia Hunc itaq; ꝓ̃ſcum ſaturnaliorũ morem / ſuis
libellis nõ illepide balbus incluſit eo etenĩ mẽſe ꝑmos edere
vagitus ⁊ aura etherea veſci cepit. Ta. ego pulmẽtis et vnc
tis cibis ꝗ aura veſci mallẽ. Ca. ſapit hic pleno pectore. Pe.
quoniã te quicquid ĩ libris latet veſtigare mi carole. notius
eſt ꝗ vt p verecundiã negare poſſis. Acceptiſſimũ mihi erit
ſaturnalioꝝ originẽ ac cauſã ĩ mediũ proferas. C. amice fa
cis cũ me laudas: malo tamen ad macrobiũ te remittere: qui
vt hoĩs facũdia fuit: latius ea ſplendidi⁹ ac profluẽtius exeqͣ
huc accedit ꝙ iam declinat in veſperũ dies: nihil eſt cũctan
dum. Pe. proin tardiue que ſupſunt celerius percurre. Tar.
de mõte [Rapiet oĩa mors ꝓperans hereticũ ẽ balbe] C. ſãctiſſime
vt mea fert ſententia locutus eſt balbus. nihil enĩ apud mor
tales non modo non eternũ / ſed ne diuturnũ quidẽ eſſe po
teſt Et quicquid in hoc terreo globo ſpectatur eſt mortale et
caducũ: et ſicuti principiũ ita et certum finẽ habeat neceſſe
eſt. Animos vero numine deoꝝ hominũ generi datos eſſe
ꝑpetuos: chriſticolaꝝ ambigit nemo. Tar. [frux vultus for
Frux moſe tui: noĩati⁹ frux obſolet⁹ ẽ teſte feſto pompeio] Ca hoc
cine boni viri eſſe officiũ exiſtim⁹? toties auctoꝝ ſcripta cor
rũpere: feſti pompeii verba ſunt hec Frux frugis dicitur (dix

erunt antiqui fructam et fructum. que verba pre laceſſendi libidine mutilate corruptecꝫ tranſcripſiſti. Tar. hec feſti verba ſubtraxerat mihi obliuio. Ca. Ille eſt vere nauci. qui mēdacio aliquo crimen velare nequit. Ta ⌊Vt rutilat claro feralis crine cometes Que fera terribili nūciat arma iuba: Cometes incōgruū relatiuo et antecedente genere diſcrepantibus Cometes enim maſculini non femini eſt generis.⌋ Ca. Tuā vanitatē iam confutare piget. ne in araneas (vt in prouerbio eſt) arietem agere videar. Primuli puelluli. cometes tam virili genere q̄ femineo variare didicerunt et vtriuſcꝫ inclinamenti multiplicata reperiūtur exempla. Plini⁹ Cometes greci vocāt nos crinitas: horrentes crine ſanguineo: ⁊ comarū modo In vertice hiſpidas. ſic Seruius. Cometes dicta eſt a ceſarie: eſt nancꝫ ſtella comata Et plinius paulo inferi⁹/ de comete loquens. hec fuit de qua tertio conſulatu thiberio imperator ceſar preclaro carmine conſcripſit: ad hunc diem nouiſſime viſam. eaſdem breuiores et in mucronem faſtigiatas: que ſunt omniū pallidiſſime: hic tamen idem auctor virili genere hanc protulit voculam. inquiens fit et candidus cometes argenteo crine Ita refulgens vt vix contueri liceat Claudian⁹ Preceps ſanguineo delabit̄ igne cometes. Quid ad hec noſter rhetor? Tar. Alius caſus et occupatio conſiliū meū premit. Ca. que tandem. Tar. Nihil tibi credam. Car. Mihi quod credideris/ ſumes vbi poſueras. Ta. dicam Operepreciū eſt quādocꝫ vti tectis technis: ⁊ vbi equo cāpo manū conſerere non licet: ex inſidiis tendere. Sic viuitur. mentiri non ſemper obeſt. Car. tua benefacta narras. Tar. hec benefacta benefactis aliis protegam ne perpluant. Ca. recte. Occluſiſti mihi linguam/ nihil eſt quod reſpondeā. Tar. Nunc ad hoc venio ex quo noſtra nata eſt oratio ⌊hieronymi fului nec freta Sāctonici Xanctonici per x perite ſcribitur⌋ C. diſce noſter rhetoriſta hanc voculā per ſ eſſe annotandā Sāctones enī ſunt populi non longe a Toloſſatium finibus que ciuitas eſt in prouincia vt. C. ceſar primo cōmētarioꝝ ſcribit eoꝝ vrbs eſt mediolanū ad oceanū vergens vt in Geographia Strabo meminit De his lucanus in primo gaudetcꝫ ammoto Sanctonus hoſte omnes eī illi populi ad oceanum ſpectant Tibullus teſtis et oceani littora Sanctonici. Tar. Hec

cometes vtriuſcꝫ generis.

ſanctōes

omnia in animo inſculpta habeo. Ca. Quid ais? Tar. aio ꝙ apollo precipit phythius. Ego et regere populum/et ſtabilire leges/et caſtigare improbos noſco. Ca. Ioculare iſtō quidem quod ais: et a multis ſepe deriſum. Tar. Vale. abi. curre. penſilis pendeas. Ca. Tuum eſt munus/hoc a te expectatur. Tar. His dictis morbum mihi incutis grauem. Ca. Nimia crapula morbum incutit grauem. Tarō. Bonus hic eſt morbus. et a multis ſepe petitus. Ca. Hic tibi morbus mortem inferet. Tar. Sic me deſpicatui habes? O petre. nunquid meam cauſam nunc lachrimaris? Pe. Pumiceos oculos habeo/nequeo lachrimas exprimere. T. Pene in foueā decidi: ſed reſiſtam. Heus tu ſi neſcis: ſomnū in multā diem producere/et diutius ſtertere. Crapule medicina eſt. Ca. Somnus immodicus omnium libidinum ſemen atꝗ origo eſt: Vt nō illepide hiſceverſibus teſtatus eſt balbus.

Iocus

Quid iuuat hybernas ſomno deducere noctes?
  Perdere quid longa tempora ſegnicie?
Tutius eſtvigilare/ſacriſꝗ incūbere chartis:
  Tangere ꝗ aoniis Plectra ſub arboribus
Informes ſtertunt per inania littora phoce:
  Gliribus et forſan tota cubat hyems.
Sunt anguſta ſatis. noſtre data temporavite:
  Nil opus eſt cauſas cōgeminare necis.
Si neſcis nihil eſt ſomnus niſi mortis ymago.
  Nobis poſt fatum ſomnia longa manent.

P. In lōgū ſermonē extēditis. Quātū erat ꝯſulti⁹ ſuſceptum negociū exequi. Tard. Nō erovlterius in mora. . [Et poſita eoo littore taprobane. Littus nō. tt. geminatovt tu ſcribis ſꝫ ſimplo ſcribēdū ē.] C. clamabo ſalutē tibi ſaluti ſi cupiat eē nō poſſe. T. Scio te bona eſſevoce. Ca. clamabo te nihil ſalis habere. T. ſatis ſalis habeo/cōdimēta ſalſa ſatis cōdio. C. vt cerno ad nihil es cōmod⁹. T. vbi comedo ſū ſatis cōmod⁹ Minutal/pulpamētū/laridū/cōmodiſſime comedo. C. Abi cito cū iſtac cōmoditate. T. ſic alloꝗris rhetoriſtā? C. Mallē iſtos rhetoriſtas furno merſos eē ꝗ̄ foro. P. Ad remveni iā Ca. faciam. Pe. dudū factū eſſe oportuit. Ca. Littus. tt. geminato ſcribi papyrianus/diomedes/caper/probus/ſeruius et ne ſingulos numerē(vno ore etvnavoce grammatici om-

nes aſſerūt:et ſi per īperitiā illos attinger enō fuit facultas: littus ge.
bonus ille alexander inquiens(littus.tt.duplicabit)te facile tt.
ab hoc exemiſſet errore. Tar. Vera nō loqueris. Ca. Quid
mihi ſit boni ſi mentiar?Tar.Et ſivera loquaris: id non ani-
mo gratū eſt meo. Pe. Ita eſt hoīm natura/oēs mallunt fal
ſo extolli/q̄vero culpari: Sed iam ꝓgredere. Tar L In hypo-
critā.hypochrita aſpirat̄ abs te minime aſpiratū.Ca.Non
poteſt dici q̄ indignū facinus facias defloccate ſenex.q̄ for-
mulatoꝝ culpā in balbū inpingis. Tar. Dolatis dolis in ho
ſtes ē agēdū.P.Oppidū dolis oppugnari poteſt.C.dolos do
lare nequā hoīs ē. T. Immo nequā homo ē q ſeipſū deſerit
Nā dolis dolorē ꝓcul pellere licet. P. ne oīno operā amitta Ipochri-
m⁹nos ꝯmonefacēvelis q̄nā ſit hui⁹vocule traductio.C.ypo ſis.
chriſis ſimilitudo dici p̄t:ab ypo enī qđ ē ſub/⁊ chriſis īdiciū
ꝯficit̄.vn̄ deducit̄ ypochrita:ſimulatorq; rectiſſīe int̄p̄tat̄:⁊ is
ē ꝓp̄e q aliud in pectore clauſū gerit/aliudv̄o ꝓmtū in līgua
qđ hoīm gen⁹ꝑniciosiſſimū ē.nā extremū vt dicit plato ē iiu
riaꝝgen⁹videri ⁊ nō eē. T. hec arbitrio tuo dictitas:ſi tn̄ mil
le ānos ꝑpetuo viuas a ſcl̄o ad ſcl̄ꝫlaſciuos libidinoſosq; bal
biv̄ſ⁹nō excuſabis. Ca.res bn̄ ſuccedit/ſi hercul̄ ſermōe moꝝ
ſanctitatē aliis p̄ſcribis.malefacta tn̄ diſſimulādo nō poſſūt
infecta reddi:teipſū mihi crede impellis in plagas. Tar.ſcio
quo modo me expeditū ex īpedito faciā:aſtutiaꝝ ſū onuſt⁹.
Ca.licet ſis aſtuciaꝝ onuſtus et peruſtus. nullū tn̄ eſt ſtabu-
lū ꝯfidētie nec diuerticulū dolis:audies dolos q̂s:ſꝫ tacebo.
pl⁹ſcire ſatius eſt q̄ loqui.ea demū ſapīa eſt.Pe. vbi libet fi-
nem face.Ca.balbū noſtrū a quorūdā detractoꝝ morſu eri-
pere geſtio:ni tua ſecus ē ſnīa:Pe. audacter q̄ vis dicito:ego
arrectis aurib⁹tibi operā dabo.Car. In balbi v̄ſiculis crebre
grauesq; ſētētie nō fruſtra deſiderant̄:nec venuſtas/lepos/ co
mitaſq; ſermōis procul abeſt.in qb⁹tamē ſi nōnulla paulo pe
tulantiora videtur:erit hūanitatis lectoꝝ cogitare/ſūmos il
los ⁊ grauiſſimosviros q̄ epigrāmata ꝯſcripſere: nō mō a laſ
ciuia ſꝫ nev̄bis qdē nudis abſtinuiſſe Nō hoc ē balbi exēplū
ſed lingua ratioq; epigrāmatū hec lex(vt ait marcialis)car-
minib⁹ data eſt iocoſis.ne poſſint niſi pruriant placere ſolet.
meus balbus hec plinii verba frequenti ſermone vſurpare:
Non moleſte fero hāc eſſe de meis moribus exiſtimationē

vt qui neſciant talia doctiſſimos/grauiſſimos/ſanctiſſimos/ viros ſcripſiſſe me ſcribere mirentur. Ab illis autem quib⁹ notum eſt quos qnantoſq; auctores ſequor facile impetrari poſſe cōfido: vt errare me ſed cum illis ſināt. An verear? ne me nō ſatis deceat: qđ decuit marcū tuliū/aſiniū pollionem varronē: diuū iuliū/diuū auguſtū/anneum ſenecam/ꝛ alios ferme innumeros: qb⁹ nō ſeria modo: verū luſus etiā expreſ ſiſſe laudabile fuit. Sic ſcripſit catullus/Caluus/tibullus ꝓ‑ ptius/ouid/marcialis/auſoni⁹/et qcūq; plegit. Illos etiā naſo nis verſiculos ſepe repetit. Crede mihi diſtāt mores a carmi ne noſtro. Vita verecūda mea ē/muſa iocoſa mea ē. Et mar cialis illud. laſciua ē nobis pagina vita ꝓba ē. Spectatiſſim⁹ vir plinius et oīvite gñe ꝓbatus: epiſtolis mādare nihil eru‑ buit. Scribo verſiculos ſeueros parum/molles/ꝛ laſciuos. Et oīa innoxia relaxacionis exercicia āplector. nec iniuria Nā (vt āit naſo) Nō liber indiciū ē animi: ſed honeſta voluptas. Plurima mulcēdis aurib⁹ apta refert. Ceterū noſcim⁹ horū epigrāmatū illā eſſe veriſſimā legē quā catull⁹ expreſſit Nā caſtū eſſe decet piū poetā ipſū: v̄ſiculos nihil neceſſe ē q̄ tūc deniq; habēt ſalē et leporē: ſi ſūt molliculi ꝛ parū pudici. P. Verior a veris dixti: nō enī ex verbis/ſed rebus potius vniuſ cuiuſq; vita cēſēda ē. Nā frons oculi (vt ait cicero) ſepe fallūt ligua vero ſepiſſime. Quid enī refert: os ad ſermonē eē ꝓbū: ſi ad rē anim⁹ improb⁹ ē? Quid tamē ſit reliq̄ audiamus. T. [Immodico creſcāt tibi vana cucurbita vētre. En ātigrama ticū q̄ cucurbitā femininū ſingulare neutrū plurale balbica licētia fecit] Ca. antiquū retines hoc tuū: vt quo iure quaq; iniuria inſulteris: neſcis bone deus/a formulatorib⁹. ii. ad‑ hiberi obuiū fuiſſe: qđ dū hec inťpretarer abolēdū oblitte‑ rādūq; curaui. Tar. Quo pacto id ſciā. Ca. Sic inuideas ſp/ et nuſq̄ q̄ſq̄ inuideat tuis cōmodis: vt id reſciuiſti. P. Si id re ſciueris ſtulte actū fuit ꝛ pctm̄ eſt largiter. T: qđ tūc reſciui/ et egi. coegit pudor. P. q̄đ ita pudor. T. pudebat me ſenē/ ve terē/decrepitū/veternoſū/ab vno adoleſcētulo demū ſupari Pe. Sepe homīes (vt noſter ait plaut⁹) cum nihil refert pudet vbi pudendum eſt eos deſerit pudor. Tar. vtinā poſſem me conuertere in hyrudinē vt eius exuggerem ſanguinem. Car. Verteris ne in canem?. Petrus. Iam nunc relinque canem/

et cane quibus de rebus cucurbita dici poſſit. Carol⁹ Apud celſum legimus cucurbitam et per diminutiōeꝫ cucurbitulā corneum vel vitreum vaſculum eſſe/quo medici vtūtur ad ſā guinem educendum/itidē ad humores diuertēdos. Iuuenalis iampridē caput hoc ventoſa cucurbita querit. Pro fructu a marciale et plinio accipitur quem maro appellat ſinuoſū Audis hec tardiue? T. Alia cura impēdet pectori: aliosque ras quibus cētones farcias. Ca. Nimiū cerebroſus es: cucurbita opus eſſet: Tar. ſic me ludis? Ca. operam nuſq̄ melius potui ponere. Tar. Ni taces effūdā tot tibi tenebras/caliginem/fumū/Car. vulcani irati es filius. qui fumum fundas Pe. Quid me tantū cruciatis harū nugarū longitudine? T Exequar ego bene et ſedate. Pe. pendens id et intent⁹ expecto. Tar [Et phaethōteis orbita trita rotis. Orbita ſubiectū neutrū plurale hic incongrue eſt. Ca. Si vim ipſā epigrāmatis virtutēꝙ verborū ꝑus pēſitaſſes: orbita dici genere femineo et caſu nominādi aperte cognouiſſes. nec enim aliter integra ſinceraꝙ ſententia ſtaret. Diſce tamē orbitū ꝓ orbe auctore nonio vſurpari: varro vt ſydera celi diuū ea cū terra atꝙ ea voluūtur motu orbito. Orbita aūt duas res ſignificat (vt vult pedianus) Nā et ipſa rota intelligit̄: et veſtigium rote. Hoc tamē poſterius vſitati⁹ eſt. orbitas vero liberorū eſt priuatio Cicero deplorauit enī caſū atꝙ orbitatē ſenat⁹. Statius orbitas omni fugienda niſu. Pro qua ſignificatione orbitudo dixerunt antiqui Accius. Miſeret lachrymarum ⁊ luctuum orbitudinis. Tardiuus vbi gentium queram hec vocabula? Carolus. Mea cauſa quere vel medio in mari. Tardi. Queram potius mediis in ſiluis leporem. Carolus. Es ne venator. Tardiuus. Non inuenies comodiorem: Scio catulos aliter longe olere/aliter ſues. odorem naſus ſentit. De odore poſſem ſiquando olfeci facere coniecturam. Carolus. Iādudum dixi te in canem poſſe conuerti. Tardiuus. Si canis eſſem crura pedes/latera/dentibus per pulchre tibi pingerem Carolus. apage/apage hec ſane non placet pictura: apelles atꝙ zeuxis/te pingant pigmentis vlmeis. Tardiuus. Vitam tibi interimam: qui me ſic ludificas. Carolus. tibi prius minuam caput. Nam in acherontem horcus te libēter accipiet. Tardiuus. Superſede hiis verbis. Carolus. Operā da ⁊ ope.

Cucurbita quid.

Orbita quid.

orbitas.

orbitudo

ra dabitur tibi. Petrus. Nihil ad iſtam rem verba hec referunt. Tardiu⁹. Ad rem me iam referam. [Ad mnraniū pictorem Murani latie decus thalie Murani in vocatiuo pro murane.] Carolus. Admonui ſepe tibi corruptū eſſe caput Tardiuus. Hoc corruptum eſt caput qnando vini nihil capit. Caro. Quantū vini capit hoc caput? Tardiu⁹ Nimis ocioſus es: qui res alienas ſic queritas. Carolus. Nihil humani (vt terentianus ille loquitur) a me alienum puto. Tardiuus vis dicam: muſice etatem ago. cenis dubiis gaudeo: ibi fabulandi/ridendi/iocandi/locus eſt idoneus. Carolus. Scio inter patinas exhibes argutias: nimis tamen es bardus (ut in viam redeam) qui neſcis muranius in vocandi caſu i aſſumere vtpote cum viri ſit proprium. Tardiuus. Eſt ita vt ais. Carolus. cur ſecus conſcripſeras? Tardiuus. Ignoro niſi forte melius q̄ ſatis fuit biberam. Carolus. Oraculum apollinis non potuit verius loqui: nunc ſequentia noſcamus. Tardiuus. [Potentiori ineleganter pro potentiore: quoniam in comparatiuis ablatiui in e non in i debent finiri] Carolus. Grāmatici oēs vna qdē voce: cōparatiuoꝝ ſextos caſus in e et in i abſqꝫ vllo diſcrimine finiri tradiderūt. Quod complurium auctoritate corroboratur Iuuenalis Conſtat leuiori belua ſumptu. Lucanus. Maiori pondere preſſū ſigniferi merſere caput. Statius Anima maiori corpore iūcta. Rationem refert priſcianus quoniā vetuſtiſſimi or in omni genere cōparatiuū gradū terminauerūt: que finitio capax eſt vtriuſqꝫ ablatiui. Valerian⁹ hoc ſenatuſconſultū prior factū eſt Caſſius bellum punicū poſterior. Claudius prior bellū quod cū his geſtū erat. Tardiu⁹. Iam ſpes mee ſunt extincte: neqꝫ vbi eas collocem haheo vllum munitū locum: meticuloſus iam ſum. Carol⁹. neſcis q̄ meticuloſa res eſt: conſciam mentem gerere. Petrus. Immo nihil eſt miſerius q̄ animus culpe cōſcius. Tardiu⁹. Iam timeo. Carolus. tu qui eloquentiā florētem reddis? Tardiu⁹. Fateor virtute id factū mea et magiſterio meo. Ca. quid igitur times? T. quia me itricas tricis: aliq̄ tū ope extricabor. C. vñ hāc opē moraris. T. aliquid/aliqua aliq̄mō/alicūde/aliquā opē tenebo. Ca. tenebis ꝑ auriculas lupum. T. Muliebris adhibenda eſt malicia ſi aliter non ꝓcedet/fraudibus eſt agendū. Petrus Fraudib⁹? Tardiu⁹. ſcis

de ablatiuis ꝯpatiuorum

Ioci

ſolitum eſſe tali ludo ludere. Carol⁹. age vt lubet: tam facile te vincam q̄ pirum volpes comedit. Tardiu⁹ [Ethereis animas tantū dii mittite ab aſtris Nam manus artificis. cetera membra dabit Cetera indoctiſſime ſcripſiſti: cum et anime membra non habeant.] Caro. aliquid indignū ſemper effūdis. Tardiu⁹. indignū? quē dices digniorem eſſe hominē hodie pariſius alterū? Carol⁹. In cuius cuſtodiā grex archadicus cōmittat. Neſcis adhuc defloccate vetule: genus hominū ex corpore et anima eſſe? ſtudiaqꜫ omnia noſtra corporis ali a/alia animi naturā ſequi. Alioq̄n cetera ſeruio auctore aduerbium deincepsqꜫ notat. Maro. Cetera parce puer bello. quid nunc ais? Tardiu⁹. Aſtutias in cor conuoco. Eripiēdū eſt aliquid callidi et conducibilis conſilii. Carol⁹. vis dem cōſiliū catum/quod laudes. Tardiu⁹. Illud accipiā. Carol⁹. abi cito/ꝓpera/fer pedē/cōfer gradū neptuni domiciliū viſas Tar. q̄d mihi nūc es auctor vt faciā Impetratū reddā. modo in hoc domicilio ſint pulmenta. ⁊ vncte patine: ⁊ amphore fumantes. Pe. ſatis eſt luſū: iā non eſt cūctandi copia: nōᵉeſt in q̄ dormitandum. Ta. quid dormitandū: ſomnū omnē ſepeliui: oēm obdormiui iamdiu crapulā. Pe. vigila igitur/et age q̄ð ais. Tar. quid agā? Pe. legas. Car. legā [Si dura hyrcino cedūt adamāta cruore Dura adamāta ceduntOēs quotquot hic cōmitti ex induſtria poſſent incōgruitates balb⁹ liquido cōmiſit Primo adiectiuū et ſubſtātiuū caſu diſcrepāt: adamāta enī ſubſtantiuū accuſatī dura vero adiectiuū noīatiui caſus eſt q̄ð verbū cedunt probat. Sc̄ðo genere. adamāta maſculini dura femini aut neutri generis eſt Tertio numero adamāta ſingularis dura pluraľ numeri ē. q̄d cedūt v̄bū oſtēdit Quarto ſuppoſitū et verbū caſus incōcinnitate diſcrepant. Accuſatio adamāta ꝓ noīatio adamas cū ꝑſonali verbo cedūt poſito Quito numero cū adamāta ſingularis cedūt pluralis numeri ſit.] Ca. multo ſermōe profluis: exclamas gloriabūdus quaſi te cornu copie īueniſſe putes. ſtructura defloccate ſenex te fefellit: opa itaqꜫ mihi ē danda: vt verſiculi v̄ba aſtruam. Si durum hyrcino cedunt adamanta cruore Cedūt ſubaudi hoies. nō v̄o adamāta Adamāta durꝫ. i. adamantē ſanguine hyrcino: id eſt hyrcorum cruore. Quod autem ſit durum et nō dura: eorum qui me interpretātem audiuerūt

Ioci

cetera.

Facetie.

libelli teſtantur. Tar. ipſe captor captus ſum. Car. Nulla hac
in re captio eſt. Tar. deceptus fui: quia verbo cedunt idoneū
caſū adiūgere non mihi obtigit. Sed quid agas? ſic eſt huma
norū debile ingeniū. Car. ſic eſt impitoꝝ ſtulta et inanis cō-
fidentia. Sed vt hui⁹ verſiculi magis ſit explorata ſententia.
pauca de adamantis natura repetēda videtur. Adamas nan
q̄ diu non niſi regibus ⁊ iis admodū paucis cognitus fuit in
De natura adamantis. ethyopibus tantū naſci putabatur (vt auctor eſt plini⁹) tantiq̄
precii erat: vt gaudiū diuiciaꝝ diceretur. cui⁹ lapidis duricia
inenarrabilis eſt ſimulq̄ igniū victrix: et nūq̄ caleſcēs vnde
et nomē indomita vis greca īterp̄tatiōe accepit Cruore hyr-
ci tantū frangit̄. Siquidē (vt plinii verbis vtar) illa iuicta vis
duaꝝ violētiſſime nature reꝝ: ferri ignisq̄ cōtēptrix: rumpi
tur ſanguīe hyrci Ac ne aliter q̄ recenti calidoq̄ macerata. ⁊
id q̄ꝫ multis ictib⁹. hec hacten⁹. T. Abſurde facis q̄ mihi lo-
quēdi copiā eripis. C. qđ tibi nuſq̄ fuit nuſq̄ eripiet̄. T. nōdū
Iocus nosti īgenii mei aculeos Ca. id libido ē ſcire. T. nō ſic vulgo
meā opam vulgo. C. vulga nobis q̄ſo. T. ſi id efflagitas dicā
plenus ꝯſilii ſū. optimas fruſtratiōes ſcio / non me angorib⁹
dedo. ſed iocor / ludo / rideo / faceciaꝝ articulos noſco / ſi q̄d re
ctū curatū velis mihi mādavironi ſepe blādior. Id qđ is vult
id ago atq̄ id nego. C. es ioculator graphicus / et q̄tiuis pre-
cii. T. mihi nūc caperat frōs ſeueritudīe nūc faceciis affluo
ſic varios vultus induo. Ca. euge euge / lepide / facete / cōmen
tū laudo. T. Sapio. C. etiā ſapere in hac etate oportet q̄s ca
caſſida. pite candido. T. ſi annos numeres exiguū vixi / ſi v̄tutes euū
Pe. de hiis hacten⁹: nūc negociū exeq̄re. T. [Non adaman
teo caſſide tut⁹ eris: adamāteo caſſide adiectiuū et ſubſtanti
uū genere diſcrepant: caſſis nanq̄ feīnū eſt.] Car olus. non
neſcius balbus caſſida feminei eſſe generis: quod alibi ſatis
de varia modulatiōe vocū oſtendit inquiens. Caſſide mars poſita. Sonum vocabiliorē
et ameniorem ſecutns eſt. quod laudi dandum videtur Inter
rogatus etiam valerius vt meminit gellius. has ne vrbis an
vrbes: et hanc turrem an hanc turrim dici oporteret. Si aut
v̄ſū inq̄t pangis aut orōnē ſolutā ſtruis. atq̄ ea v̄ba tibi dicē
da ſūt: nō finitiōes illas p̄rancidas neq̄ fetudinas ḡmaticas
cupreſſ⁹. ſpectaueris Sꝫ aurē tuā īt̄roga q̄ q̄d loco ꝓueniat dicere. qđ
illa ſuaſerit id ꝑfcō erit rectiſſimū Hac rōe enni⁹ rcōs cupſſos

dixit:contra receptum vocabuli genus.hoc verſu.Capitibus
nutantis pinos rectoſq; cupreſſos.Firmior et viridior ſonus
eſſe vocis ei viſ⁹ē.rectos dicere cupreſſos q̄ rectas Sic ī ānali Eunes.
bus:aere fulua dixit non fuluo Lucreti⁹eque auribus īſerui-
ens funē feīno genere appellauit:in hiſce v̄ſib⁹.Nūc vt opi-
nor enī mortalia ſecla ſupne: Aurea de celo demiſit funis
ī arua:cū dicē vſitati⁹manēte nūero poſſ3 Aure⁹e celo demi
ſit funis ī arua Idē fecit v̄gil' Cū aliis ī locis.tū h̄ ī v̄ſu:Hec finis vtri
finis p̄ami fatorꝝ vbi ſi h̄ finis dicas.durꝝatq; abſonū eritRe uſq; gn̄is
ſpuētq; aures qd mutaūis.In his et p̄lib⁹ aliis auctores neq;
rationē verbi neq;ꝯſuetudinē ſ3 ſolā aurē ſecuti ſūt.ſuis ver
ba modulis penſitantes Quod qui non ſentiūt(īquit cicero)
cū de numeroſa et apta oratione diſſereret.quas auris habe
ant aut quid in his hoīs ſimile ſit neſcio.Tar.hos omnes au
ctores in meo eloquētie benedicendiq; ſcientie cōpendio con
ieci.Ca.fuiſti quaſi coq⁹.qui vnū multa iura cōfundit.Tar.
coquus?qui oēs auctores lima et cenſura expoliui.Car.vna Iocus
opera ebur atramento candeificare voluiſti.T.quid garris?
Priſcianū taxaui qui finis feīno genere reperiri mentiebat.
et alexandrū illū adoleſcentulorꝝ pniciē et venenū:qui pga-
mus feīeo genere variabat.Caro.vtrunq; incōſultiſſime ut
puto carpſiſti: v̄ba gellii hec ſunt Iſtunc verbis probus ⁊ hac
fini hoīem dimiſit Et alibi ex ſentētia chilonis Hac inquit fi finis ge-
ni ames tanq̄ forte fortuna oſurus: hac itidem tenus oderis neris fe-
tanq̄ forte poſt amaturus:vbi et hac fini et hactenus.Idē ſo minei
nare videntur et proptius nulla ne finis erit nr̄o cōceſſa do-
lori.Eadem eſt ratio de hac vocula pgamus attali regia.de pergam⁹
qua euſtachius et ſtrabo plura vt enī omittā probū/caprum gn̄is femi
diomedē/alioſq; litteratores Statii carmē ſufficiet.Ipſe deus nei.
patrie celſam trans equora mittit pergamon.et alibi Perga-
me pinifera multo felicior ida.Quid ad hec dicis?Tar.dico
mea conſilia vndiq; oppugnari:multa in hunc locū confluūt
que meū pectus pulſant Proh dolor quenā eſt hec mutatio?
Mihi cūcta vſq; adhuc proceſſerūt proſpero flatu.C.hic fla
tus tuā ratem deſeruit:vt autē priorē ſermonē expediamus Caſſis.
Caſſis pro rete virilis eſt generis quod planū facit ouidius
Decidit in caſſes preda petita meos Pro clypeo aūt caſſis ⁊
caſſida diciturStatius Aurea cui poſt nudabat caſſida frō-

tem: Ideo caſſũ inanẽ dicimus ab aranearũ caſſib⁹: vt marcello placet: ꝙ ſint leues et nullius ponderis: vͣba plauti ĩ aulularia ſunt. vͥginẽ habeo grandẽ dote caſſã atqꝫ illocabilẽ:

Incaſſũ. Vnde incaſſũ quaſi fruſtra ⁊ ſine cauſa dictũ eſt: a caſſibus traductũ: ſine quibus venatio eſt ĩanis et vacua auctores nonius ſeruius. Tar. Si alterũ tantum auctoritatũ adhibeas: nihil admitto in aures meas. Ca. ceratas aures geris. ſi nec pfectiſſimorũ viroꝝ auctoritatẽ vereris: nec iudiciũ ſequeris Ta. Optima te audio opportunitate: nõ te iupiter eripiet qn barbarus ſit. Ca. vis aliis ꝓpriũ nomẽ ĩpartiri. nimiũ liberalis es. T. tu nimiũ barbar⁹ es q pfectiſſimoꝝ nup enũciaſti in meo eloqntie bñdicẽdiqꝫ ſciẽtie copẽdio vͣba ſũt hec. Oĩpotens et pfectus et ſimilia non cõparantur: quod vt legas oro.

Facetie. Ca. adlega aliũ ad hoc negociũ. Non eſt tanti deridere. Ta. emendatione ne opus meũ eget. Ca. etiã: ſed non multa. T ĩmo vͦ nulla. C. vnica etenĩ litura tot⁹ liber emẽdari facile

pfect⁹ cõparatur. poteſt: pfect⁹ (alia nãqꝫ cõmodi⁹ in tp̃s differo) cõpari hec ciceronis vͣba oſtẽdũt ꝑfectiſſimi mihi videt̃ Et iuuenal̃. Nã pfectiſſi⁹ hoꝝ. Si qs ariſtotelẽ ſimilẽ vl̃ pictaton emit Nũ tua errata reperio radicitus? T. noli me vexare: capiti male habeo C. grauis ẽ morb⁹ qui a capite diffũdit̃. T. Vt acerbũ ẽ pro bñfactis ignominiã pati: procedã ad reliq. ⸤Adamãteũ caſſidẽ epitheton ipſũ ẽ vicioſiſſimũ: cũ nõ ex adamãte ſꝫ ex calibe et lõge tutior caſſis ſit. C. clamare cogor: quo me vertã? q̃ fomẽta q̃rã? vbiqꝫ delirameta remediis fortiora. P. nimiũ clamitas: cũ ſurdis loqui arbitraris. C. Iã plane loquar. Adamãteũ caſſidẽ id ẽ durũ vocitam⁹. quãdoq̃dẽ vt p̃cedẽs ſermo patefecit. adamãte nihil ẽ durius. Sic Iuuenal̃ ferrea pectora: et tibullus ſaxea corda. id ẽ rigida et obdurata dixerũt. Hi etenĩ auctores trãſlatõe poetis atqꝫ oratorib⁹ cõmuni ſũt vſi T. nõ liqdo omine extra lĩmẽ hodie pedẽ attuli hereo qua ĩſiſtã via. C. qd ſecreto ſuſurras? Tar. id nihil ad te attinet. C. nõ ꝯuenit aliud palã/aliud agere ſecreto. T. dicebam iã diẽ nocti ꝯcedere. P. Proin ſi lꝰ lucis ad vmbilicũ ꝑuenire affectas: feſtinãdũ ẽ. T. feſtĩare neqo cõſit⁹ ſũ ſenectute onuſtũ gero corp⁹ C. pedẽ cõfer/ꝓduce ꝓpera. T. formicino gradu properabo. Petrus duram rem ago. Propera inquam lingua et non gradu. Tardiuus. nihil iam moror. ⸤O manus/

o crines o colla o lactea ceruix. Manus cum ſingularis hic de nume
numeri ſit quā deſcribis: de petra puella vnam dūtaxat ma rorumva
num habens: altera manca eſt]. C. Quid preter fabii verba rietate
referam Maxime autē in ornando valebit numerorꝫ illa li
bertas Nam et liui⁹ ſepe ſic dicit Miles romanus prelio vi-
ctor. cū romanos viciſſe ſignat. et cicero ad brutū. populo in
quit poſuimus et oratores viſi ſumus ſed etiā quotidiani ſer
monis vſus recipit: hec ille. Sic virgilius de militibus grecis
ait. Atqꝫ vterꝫ armato milite complet Et alibi litus cuſtode
teneri Ouidius. Non arabo noſter rore capillus olet. Ta. Iā
diu clauſi tibi omnes cōmeatus: et mihi viam munini. Ca. q
pote? Ta. Quotiens tandē dicendū erit: vniuerſis auctorib⁹
renūciaui: mihi ſoli viuo / mihi ſoli credo / mihi ſoli ſapio. C.
tibi ſoli delira / tibi ſoli debacchare? Petrus. illud ne tam cre
bro erit admonendū vt iniuriis ſupſedeatis. C. firmā aſtrin
go fidē me tibi obtempaturū. Pe. nihil hōi dari poteſt mai⁹ / Fides
q̄ fides: cū intemerata īpollutaqꝫ ſeruatur. Ca. ni fidē ſoluā:
mihi ſupremus opifex iratus ſiet. Pe. in ꝓmiſſis ſat eſt Nūc
ꝓcede tardiue. Tar [Itala cecropie palas cōiūcta mineruę
Et longe poſt Quicquid ab eois pinus vehit Itala qcqd Ita-
la i vbiqꝫ breuē balbica abuſio ꝓducit. C. laſſitudinē hercle
verba tua mihi adiiciūt. Tar. vt collibitū eſt animo ſic laſſi
tudinē aut gaudiū verbis adiicio. orator ſū. Car Arare ma- Iocus
uellem q̄ ſic orare. non te pudet eſſe inuentū inanē / quaſi caſ
ſam nucē? Pe. tu quid ſit veri eloquere. plenū humanitatis ē
errantē in ſemitā rectam ducere. Ca. ſtultū eſt illi recte face
re. quando qđ facias perit. quippe malo benefacere tantūdē malis nō
eſt periculi: quātū bono malefacere. Pe. vſu ſic compertū eſt benefaci
Malo ſiquid benefacias in maleficiū conuertitur: tamen ad endū eē.
obiecta reſponde. Ca. Itala prima producta enūciari maro Itala pri
hiſce verbis docuit. Et longe italiam longe itala regna vo- ma pro
care. Et in nono Volat itala cornus aere per tenuem. Stati ducta
us in achile. Aſt tu quem primum longe ſtupet itala virtus
Graiaqꝫ Sexcente ſunt auctoritates / ſi ſit ocium. Tardiuus.
nugas ais. Carolus. Ex tuis moribus alios iudicas. Tardi-
uus. Moribus meis vel lycurgo antecedo: mira et mag-
na facinora facito. Carolus. Iſta magnifica verba et iſ-
tas magnas nugas non pluriſſacio quam ancillam meam

que latrinā lauat. Tar. veh tibi. Ca. Immo iſtuc tibi. T. mihi cuius nomen vbiq; volat. Ca. ſine penis volare haud facile eſt. Tar. Sūma tñ fuit de me opinio. Ca. fuiſti q̄ſi ſolſtitialis herba repente es ortus et repente occidiſti. Tar. Mihi cerebrū excutiūt hec tua dicta. C. lapides loquor. T. gladios reſpondebo. P. Iam in rectā ſemitā redi. T. [Et ſolus noſcis dubioſa enygmata perſi] Dubioſa balbicū eſt vocabulū. C. Gellius (ne ſingulos pſequar) hāc vocē vſurpat: in q̄nto libro inquiens. Tum iudices dubioſū hoc / inexplicabileq; eſſe q̄d vtrinq; dicebat̄ rati. Q̄d ſi apud balbū hoc primo vocabulū eſſet natum: id ei laudi ducendū eſſet. Si enī auctorib⁹ timiditas obſtitiſſet (inquit priſcianus) vt nullis aliis vterent̄ vocabulis ipſa natura et ſignificatiōe rerum exigente. ppetuis latinitas anguſtus dānata māſiſſet. Imitatus itaq; ſtoicos eſt qui v̄boꝝ archetypi dicunt̄. Quid enī phibet nouas voces in lucem deducere: oratiano p̄cepto. vt ſilue foliis pronos mutant̄ in annos. Prima cadunt ita v̄boꝝ vetus interit etas. Et iuuenū ritu florent modo nata vigentq;. Sic et reatum nemo ante meſſalā: ⁊ munerariū nemo ante auguſtū dixerat. Audendum itaq; eſt (vt ait fabius) nec accedo celſo qui ab oratore verba fingere vetat. At deriuare / flectere et cōiungere. q̄d natis poſtea cōceſſū eſt / quādo deſit licere? Hec ille. Tar. opinabar nouas appellatiōes fas nō eſſe deducere. Ca. At opinari ſcire q̄d neſcias nō eſt ſapiētis ſ; temerarii poti⁹ ac ſtulti. Tar. Stultitia pro ſapiētia quādoq; vti licet. Ca. cano capite atq; alba barba ſic loqueris? periiſti. Tar. perii? Pe. ego illum periiſſe duco: cuius quidē periit pudor. Tar. nolo aduerſari tuam aduerſus ſententiā: nullus tamē frugi eſſe poteſt homo: niſi qui et bene et male facere nouit: vtrūq; tam facile ſcio q̄ nomē meum malum et. Ca. teneo iſtud / ſed ego illud quero cōfragoſum / an bonum ſcias? Tar. tu quidem ex ore orationē mihi p̄ripuiſti. Pe. Queſo ambages mitte. Ta. Mittā. [Eſſe deum mōſtras ſub trino corpe ſolus.] Deū trino corpore monſtrādum hereticum eſt.] C. ha he. T. Quid eſt quid rides? pergin. Ca. ha ha ha. deficio ridēdo. Tar. ludis me tuo ludo? Car. nunq̄ vllo die riſi adeque: neq; hoc q̄d reliquū ē plus riſurus opinor. Pe. quid rides? fare. C. aſſem para / audi aureā fabulā / Pe. Iſtud expecto ſcire q̄d fiet. Ca.

vocab̄la eſſe fingenda.

mihi forte in mentē venerat riduculū lentuli facinus.qui ho trinitas.
mo neq̃/acherontis pabulū/et perfidie domiciliū:nulla ex-
cultus doctrina de diuinis archanis cōcionari ſit auſus. Idē
de trinitate verba faciens:que ingenio ac propriis nō poteſt
ſenſibus cōprehēdi:alioqn tolleret quod īter deos atq̃ homi
nes differt:eam lentulus hyſtrioni qui varias perſonas agēs
in ſcenā cōmutatis laruis procedebat:aſſimilare nihil eſt ve
ritus.noſtin de quo fabula narretur?T.Nimiū eſt quod ſcio
Car.In hunc balbus iocatur inquiens Eſſe deū monſtras ſub
trino corpore ſolus.ea tamen ratione vt aliene ſtultitie non
eius opinionis teſtimoniū accipias.Tar.Nimiū mal⁹ es.C.
bonis bonus/malis malus ſū Nā indignis ſi maledicas ma-
ledictū id eſſe dico:verū ſi dignis dicitur benedictū eſt. Ta. Facecie.
me dignū vocas?Ca.tu dixiſti/ego taceo. Tar.ob has ſycō-
phantias/magnū et ſolidū malū tibi debeo.Carol⁹.Si quid
debes/tibi condono/tibi habe.T.aceto hec acriora ſunt.blā Verba
da verba cū audio mel mihi videor lingere.C.v̈ba blāda le blanda.
pida ſunt memoratu:eadē in vſu aculeata ſunt. Pet. Immo
mer⁹ viſcus eſt adulatio:melle et felle(vt plautino v̈bo vtar)
fecūdiſſima.guſtū dat dulcem:amarū ad ſacietatē vſq̃ agge
rit Sed quoniā declinatū eſt de via iam redi.Tar. [Deſine
diuitias natis cumulare ſuperbasNatis incōgrue pro gnatis
g prepoſito ſcripſiſti Natus enī adiectiuū gnatus vero ſubſtā
tiuū et poeticū ē] C.Errores ad tete trahis vt cecias nubes
Tar.Hec verba egri mihi ſunt.Ca.calidā picem bibito:egri
tudo abſceſſerit.Tar.hoc eſt demū quod percrucior.me hoc Facecie.
etatis ludificari.Ca.Eodem poculo quo aliis propinaſti nūc
bibe.Tar.quod bibam non video.Ca. cauponē quere. Tar.
nūmus non eſt mihi plumbeus.Pe.cui eſt animus equus ſa
tis habet:qui bene vitam colit.Ca.nūc vos viciſſim date lo
cum meis dictis. Pet.Equū iubes.Car.Summa eſt.auctore
papyriano inter elementa g n q̃ cognatio. Ideo vetuſtiſſimi
auctores euphonie id eſt ſonoritatis gratia:agchiſes/aggens g et n co
agguilla dictitarūt:varronis de origine latine lingue ſūt ver gnatio.
ba.Aggens/agguilla/aggulus/in eiuſmodi greci et acci⁹ noſ
ter binam gg ſcribunt.Similiter agceps/et agchora/hec ille.
Eodem iure priſci comici per adiectionē g gnatus ignarusq̃
protulerunt.vt auctor eſt priſcianus.Terentius Meum gna

Natus ꝑ filio. tum rumor ē amare. Alibi. Perq; vnicā gnatā tuā et gnatū meū Sed natus quoq; pro filio vſurpari (preter te dūtaxat) ambigit nemo. ven⁹ cupidinē filiū apud maronē ſic alloquit̄. Nate mee vires mea magna potentia ſol⁹. alibi Et nati nato rum et qui naſcētur ab illis. Hoc neq; fugit vallā vt(paulum tibi blādiatur)familiarē tuū/inquit enī ille Oratores ſepius dicunt filius q̄ natus:poete potius ecōtrario. Tar. hec nō no ram. Pe. Aſt nemo dicat(vt cyrus docet apud xenophontē) que minus certa norit. Tar. hec certo noram. C. prius nega ueras. Tar. Qua negauerā lingua eadē nunc concedo. Car. verbū vſurpabo vetus in re noua Senex extemplo cū quis ē nec ſentit/nec ſapit Aiūt ſolere eū rurſ⁹ repueraſcere. T. vti nā repueraſcerē. C. medeā q̄ras q̄ peliā recoxit ſenē/ꝛ medi cādo fecit ex ſene adoleſcētulū. P. ſatis fabularꝫ ē T. [Mu nera nulla valēt natis maiora parētes Linq̄re q̄ laudis noīa clara ſue. hereticū et ſcandaloſū eſt Nā bonorꝫ morū doctri ne/virtutis/fidei/munus citra compationē mai⁹/et ſua pro pria q̄ parentū aliena laus longe maior] Ca. licet complu res exagitare pro monumento habeas. tamen q̄ntū mei mo

ꝙ̄ va gl'a res/non tua iurgia poſtulāt reſpondebo. Pe. recte. qui enim leuiter ſeuiūt ſapiunt magis. Ca. primū igitur omniū fate mur fidem/integritatē / ceteraſq; virtutes antique proſapie titulos anteire: et ſatius eſſe propria virtute florere q̄ paren tum laudidus initi. longe preſtanti⁹ homines rebus geſtis et vita innocentiſſime acta/q̄ maiorꝫ imaginibus commen dari. Verꝫ hec vt magna ſunt ita non hereditaria relinquū tur ſed pluribus laboribus ꝑiculiſq; comparantur. Maiores enī(vt eſt apud ſaluſtiū)liberis ſuis relinquere diuitias/ima gines/memoriā preclarā/virtutē non relinquere/ neq; pote rant: ea ſola neq; datur dono neq; accipitur. Optima aūt he reditas(vt inquit cicero)traditur liberis omniq; patrimonio preſtantior: gloria virtutis rerꝫq; geſtarꝫ: cui dedecori eſſe nefas et viciū iudicandū eſt. Tar. Siquidē hoc viuat caput: aliquā machinabor machinā: qua parem tibi gratiā reddā.

Facecie. Ca. virtutē tuam mihi experto predicas? ſed nihilo pl⁹ ages q̄ ſi imbrem in cribrum geras. Tar. Si te non magno atq; ſo lido mulctem infortunio dii me exheredē faciant vite. C. qđ cunq; optes tibi eueniat. Tar. Ni taces/haud tibi longe ē os

ab infortunio.C.Si vnū verbū muſſes:tam frictū ego te red-
dam q̄ frictū eſt cicer.Tard. vt ſpero vltro ſupplicatū ad me
aduenies ob ſtultitiā tuā.meq; ſūmo honore coles..Ca.regi
ones mauellē colere acheronticas.Pe.hac de re ſatisMalis
enī principiis maxime ſimultates ſepe orte ſunt. Tar. [No
bilitas virtusvera eſt hec ſola beatos Poſt cineres reddit ce
tera mortis erunt.In hereſim paſſim relaberis:et in hereſi p
ſeueras obſtinatus.cū nobilitatē non fidē beatos reddere di
cis et cetera mortis eſſe] C.Iam hoꝝ tuoꝝ verboꝝ me ſaci
etas tenet:reputa queſo cū animo tuo q̄nta calūniandi libi-
do te inuaſerit.⁊ caue ne hec dicacitas aliquādo in tuā perni
ciem caſura ſit:q̄uis balbus accepta iniuria ignoſcere q̄ pro-
ſequi mallit. Pe.recte/nam vt humanū eſt peccare/ſic huma
num eſt ignoſcere.Ca.Non nobilitatē (vt per ſecordiā arbi-
traris)ſed virtutē:ad bene beate viuendū iter aperire preſēs virtꝰ laudatur
carmē oſtendit.meditare tuipſe mecū quid a ſapientiſſimis
viris de virtute quā nemo ſatis digne laudare poteſt pſcrip
tum ſit.Hec vt tercio de re.pu.tradidit plato:eſt ſanitas que-
dā et bona valitudo ipſiꝰ anime:et philoſophoꝝ princeps ari
ſtotiles.tūc demū hominē eſſe felicē dicit:quū aliquid cū vir
tute operatur.que ſi oculis cernereť: mirabiles amores (vt
idem inquit plato)excitaret ſapiētie.Ideo ſatyrus exagitāde
nobilitatis cauſa ſic loquitur Tota licet veteres exornent vn
diq; cere Atria:nobilitas eſt ſola atq; vnica virtus Nam di-
uitiarū et forme(vt inquit criſpus) gloria fluxa atq; fragilis
eſt:virtus clara eternaq; habetur.Alioꝝ ꝯpluriū teſtimonia
enumerare poſſē/niſi ea res longius ab incepto nos traheret
Pe.optima documēta tradidiſti. Tar.mallē cadū vnū vini Iocus
veteris tradidiſſes.C.Tua hec eſt ſapiā?Ta.vti vino vetere
ſapientis eſt.Ca.nimiū inaniloquus es/ſycophantioſe loque
ris.Tar.Ex re mea id facio ne deprehēdar. Ca.ſcio anguil
la es facile elaberis.Tar.turbo non eque citus eſt vt meꝰ ſer
mo.Ca.cito galliciſſitas/ſi latine loquendum eſt palato lin
gua heret.viſcus labra glutinat.Tardiuꝰ.Sic me habes peſ-
ſimis deſpicatū dolis? Petrꝰ.id ioco loquitur. Tar.non pla-
cet mihi iocus qui bilem mouet.Pe.dic quod placeat. Tar
[Hic crepitans leues molit fauoniꝰ auras.fauoniꝰ a corripit
tu vo abuſiōe balbica pducis]C.paucis vbis te volo pcōtari

Facecie. Tar. quod dicā delphi reſponſū dicito. Ca. Intelligis nē tuū eloquentie compendiū? Tar. vix. C. exculpſi tandē vt diceres verū. Tard. Miraris? Oracula apollinis ſcripſi. Ca. vera dicis: nam pol credo hec tua ſcripta niſi ſybilla legerit/ interpretari poſſe neminē. Tar. ſaluus ſum ſiquidē iſto dicto ſolida perpetuaq; eſt fides: tibi gratias ob has laudes ago. C. ſis igitur beneficii memor. Ta. iiuriaꝝ libentius memini. Pe. more hominū facis/ ſiquid benefacias leuior pluma eſt gratia Si quid peccatū eſt plumbeas iras gerunt. Ca. Animaduerte q̄ſo balbo ſemel feciſſe obiectas: qđ veteres oēs ſepe factitarūt. qui metro inſeruire coacti ſyllabaꝝ ſpacio licentius ſunt vſi. Cui enī potius q̄ fabio acquieſcas? qui inquit. Preterea que fiūt ſpacio: ſiue quū ſyllaba correpta ꝓducitur: vt italiam fato profugus ſeu longa corripitur: vt vnius ob noxam extra orationē non deprehēdes. ſed nec in carmine vicia ducēda ſunt. quod certe balbo preſertim/ in tā longo opere condonandū fuit. Tar. quid mihi has poetaꝝ tricas enarras? ni taces me ab incepto ſubmouebo. P. caue. nā multo deterius eſt incepta relinquere/ q̄ omnino non incepiſſe. Tard. Si res ita ſe habet. procedā. Pe. prius tamen cuius hec vocula fauonius index ſit. mi carole (ni moleſtū ſit) expedias. Ca. faciā/ ſed res ipſa hortari videtur pauca prius deventis explanare

de vētis. Sunt nanq; (vt phauorin⁹ apud gelliū fabulatur) tres vēti orientales/ aquilo/ vulturnus/ eurus/ quoꝝ medius eurus eſt. his oppoſiti cōtrarii ſunt alii tres occidui: eurus/ quē ſolent greci argeſtin vocare. is aduerſus aquilonē flat. Itē alter fauonius qui grece vocatur ȝephyrus. Is aduerſū eurū flat. tercius aphricus qui grece vocatur lyps Is aduerſus vulturnū flat. Ipſe quoq; plini⁹ ab occaſu equinoctiali fauoniū ſpirare docuit Tar. [Et leue frondoſo vertice cantat auis: leue p u dici minime poteſt Nanq; pro plano e prior longa eſt: pro non ponderoſo nulla eſt ſentētia] Caro. Ingeniū ſupra q̄ alicui cre-

Leuis. dibile eſt obduratū geris: nil ne te naſonis v̄ba (non enī cōſiliū ē in re apta plura teſtimonia ꝑterere) mouebūt dicentis Et leue gramineo ceſpite cantat olor. An ita ab ineunte etate inſtitutus es: vt oēs illuſtros auctores ludibrio habeas? quorum balbus (vt terentiano verbo vtar) emulari exoptat negligentiam potius q̄ tuā obſcuram diligentiam. Tardiu⁹

ſemper aliquid contrahere litigii cupis .Ca.teipſũ incuſes/q initiũ introduxiſti : mihi tantũ obuiam ire contumeliis fuit conſiliũ:ne ignoſcendo malis bonos perditũ irem .P.his rebus non eſt ſtandum.homines malis artibus imbuti/ad iniurias propenſiores ſunt.proinde alio veſtra ſe flectat oratio Tar.exequar [Concors eoa ludit cũ tygride dama: tygris ꝑ ore i latino cũ grecũ et dama m geĩnato cũ ſimplũ poſtulet: indocte vt cetera ſcripſiſti]Ca.In nimiã incidis procacitatẽ librarioꝝ ſecordiã balbo tam frequenter obiectans : qui ſuo quodam iure illud marcialis dictitare poteſt.Non meus eſt error nocuit librarius illis.Dum properat verſus annumerare tibi.Pe.edico tibi tardiue ne vltra de his nugis verbũ facias.Tar [Diues odorato cardine ſeruat arabs Cardinẽ/ ſi ferreũ intelligis odorato falſũ eſt epytheton:ſin florem barbare accipis.nam carduus dicitur]Ca.queſovt tandem ſomnũ et ſecordiã ex pectore et aĩo tuo amoueas.Ta. de iſta re in oculũ vtrũuis conquieſcito.vigilantior ſũ q̃ argus q totus oculeus fuit.Pe.diiveſtrã fidẽ quota eſt hoĩm porcio:q̃ ipſa ſeſe noſcat.Tar.vis te moneã.Ca.tu ꝑus monendus es.T. dicã tamen fruſtra pro balbo conaris.C.id fruſtra an ob rẽ faciã:in doctoꝝ iudicio ſitũ eſt Nũcviciſſim reſponde Cenſen id ſolũ eſſe cardinẽ:ſupra quod ianua mouetur.vt apud maronẽ.In foribus cardo ſtridebat ahenis.Tarð.id iamdiu cõpertũ habeo.Ca.aliis aliter videtur.Ta.mea nil refert id aliis videatur necne.Ca.ꝯſuetudo tamen(vt dicit appollinaris)cũ dña oĩm reꝝ/tũ maxime verboꝝ eſt. Tar. tecũ actũ eſt preclare ſi ex aliorũ pendes cõſuetudine.Ca.obnoxii animi eſt et infelicis ingenii:maioꝝveſtigiis non inniti.Ne aũt prolixior ſim q̃ res poſtulat:paucis ſic habeto Satis notũ eſt limites regioneſq; celi eſſe quattuor.exortũ/occaſũ/meridiẽ ſeptẽtrionem/quas mũdi quaſi cardines appellauerũt.quare geographi quattuor vẽtos ſpirantes per totidẽ mũdi partes cardinales vocitarũt.poeteq; occiduũ ſeu eoum cardinẽ frequẽter ſcriptitãt:eodẽ iure per odoratũ cardinẽ orientalẽ plagã noſter balbus indicauit.Tardi.me his auctoribꝰ enecas?Ca.verũ dicasvelim.Tar.non mihi ius meũ optinendi optio eſt?Ca.maxime.Tar.vtinã que dicis dictis/facta ſuppetant.Ca.ius tuũ eloquere.Tar.nullius auctoritati acqui-

cardo q̃d

Facecie.

eſcere: ius meũ eſt. Ca. Eo iure catus vixiſſe dicitur. Pe. im
proboꝝ ius eſt/ius violare. perge. Tar [In medio phrigiis
domus eſt enixa colũnis Clauſa adamãteo valua riget cali
be Adamanteo calibe falſũ eſt epytheton/cũ calibs ex ada-
mante non fiat] Ca. nil preter nugas ingeris. Tar . hec mee
nuge eque magne ſunt habẽde: atq̀ ea que in priſcis volumi
nibus lectitantur. P. nulla res capitalior eſt q̃ falſã doctrine
ſibi preſũptionẽ induere. Ca. hunc interea tibi eximã ſcrupu
lum. ne calibem adamantẽ perperã dici exiſtimes . Id in te
beneficii collocabo. Pe. virtutis propriũ eſt magis conferre
beneficia q̃ accipere Generoſi animi eſt (inquit ſeneca) ⁊ mag
Calybs. nifici / iuuare ac prodeſſe. effare igitur carole. Ca. calibes vt
eſt auctor ſtrabo: populi ſunt incolentes pontũ: apud quos du
riſſimũ naſcitur ferrum. vnde illud maronis India mittit e-
bur molles ſua thura ſabei Et calibes nudi ferrũ. Quaprop
ter ethymologiaci id eſt originẽ verboꝝ indagantes: calibs ꝑ
ipſa materia inde duci tradiderũt: quod maronis confirmat
auctoritas Sudificusq̀ calibs. et propercii Durior et ſaxo du
rior et calibe. Tar. huius tam infrequẽtis vocabuli ratio me
fugiebat. Ca. Et quoniã adamas vt ſupra narrauim⁹ adeo ẽ
durus: vt nihil ad ei⁹ duriciẽ addi poſſit: adamanteũ calibẽ
id eſt durũ copulauit auctor Sic et Titus poeta admodũ in
ſignis Nõ adamanteũ pectus habere iubet. et naſo Illic et ſi
lices illic adamanta tuliſti. Tar. [Valua vocabulo vno ſe-
mel ⁊ iterũ erraſti: tũ valua ſingulariť abutẽdo cũ value plu
raliter dicãtur. tũ domi priuate tribuẽdo cũ locoꝝ ſolenniũ
ſint q̃ꝫ vel tritũ illud in valuis eccleſie probat] Ca. penſicu-
Iocus lati⁹ id carmẽ ponderandũ fuit: ſic neutrũ offendiſſes errorẽ
Tar. vtrũuis hodie excuſes. ⁊ victor eſto. Ca. cõditionẽ acci
pio. Tar. ſtat ſentẽtia. Ca. valua/biga/quadriga/habena/ et
voces alie cõpluſcule cũ multitudis tãtũ numero apud ſcrip
tores reliquos: numero quoq̀ altero apud poetas inclinantur
Auctores ſerui⁹ ⁊ donat⁹ Ad reliquũ ſupuacaneũ eſt dicere
cũ preſertĩ nõ de ꝑuatis edib⁹ ſermo in hoc carmie habeatur
Sꝫ equi phebei ſacelli value deſignãť atq̀ apud naſonẽ Argẽ
ti bifores radiabãt luĩe value Vtrũq̀ nodũ ſolui. Tar. Infi
ciari nequeo. Ca. victor ſum. Tardiu⁹. Nec hoc quidem infi
ciari poſſum. Ca. Ergo iure bellico te miſeris vinclis colli-
gabo: et in catenis more captiuoꝝ deuictũ traham. Tar. qs

bellũ tecũ iniuit?C. Tu.a q̃ iandudũ denũciata indictaq; eſt pugna. et hic ſtatus eſt dies. Pe.nõ ſemper vindicãdũ eſt no bis qcqd licet:nã ſũmũ ius antiqui ſũmã putabãt crucẽ .C. nihil in bello nimis crudele fieri poteſt. Pet. at in hoc bello/ doctrine gloria prepoſita eſt:non captiuoꝝ exuuie. vtinã ta men aliquãdo pacẽ q̃ bellũ malletis. Ca.in tam diuerſis mẽ tibus:concordie aut pacis nulla eſt ſpes.Pe.hactenus de his dictũ ſit:quid nunc ceſſas?Tar [Laurea frõdoſo cortice mẽ bra tegit.laureã pro lauro barbare ponis.cũ laurea corona/ laur⁹ vo arbor ſit]C.quouſq; tãdẽ hoc ſaxũ euoluã?qñ hec du ra ceruix mollietur?Non te ſemel atq; iteꝝ docuim⁹/ laure⁹ laurea adiectiue dici.vt corne⁹ myrte⁹ et ſimilia Nolo bis ite rare ſat ſic lõge fiunt fabule. quare comiter lepideq; daphnẽ in laurũ fuiſſe verſã. balbus hoc verſiculo expreſſit. Laurea frondoſo cortice membra tegit. Tar. ex animo iam hec mi hi deciderant. Ca. cur in alienã contumeliã tuã obliuionem cõuertis?P. corroborata eſt multoꝝ opinio ex his que ex ter ra gignũtur:ſolũ lauri fructicẽ fulmĩe non tangi poſſe:dic q̃ ſo mi carole quid de hac arbore cõpertũ habeas. Tũc enĩ de mũ viuim⁹ cũ anim⁹ doctrina et ſciẽtia excolitur. Ca. Laur⁹ apud priſcos et inter hoſtes quietis erat indiciũ:et romanis letitie victoriaꝝq; nũcia:hec ſola domos exornabat: et ante lunã excubabat:triũphis proprie dicata Ea victores delphis coronabãtur:et triũphantes rome.faſces quoq; ĩpatoꝝ de corabat. ſataꝝ receptarũq; fulmĩe ſola non ledit̃. tyberiũ pn cipẽ tonãte celo coronari ea ſolitũ ferũt:contra fulminũ me tus. auctores plinius et trãquillus eadẽ humecta purificatio nibus adhibebatur. Iuuenal. Cuperet luſtrari ſi qua darent̃ Sulphura cũ tedis et ſi foret humida laurus . Ouidi⁹. vda ſit vt laurus lauro ſpargũtur abvda Omnia que dominũ ſũt ha bitura nouũ Et feſto auctore milites laureati ſequebant̃ cur rum triũphantis:vt quaſi purgati a cede humana intrarent vrbẽ:qa eãdẽ laurũ oĩb⁹ ſuffitionib⁹ adhiberi ſolitũ erat.hec habui ĩpreſẽtiaꝝq̃ de lauro dicerẽ. Pe.meo corde accepi hũc ſermonẽ:q̃ ãplit̃ oblector. T.hec mihi tãti ſũt q̃nti ẽ fũg⁹ pu tid⁹.P.omnes res pinde ſũt vt eas exiſtimes . Tar. Animũ obfirmaui nil niſi meũ eloq̃ntie benedicendiq; ſcĩe ꝯpendiũ exiſtimare. Petrus. Sic viuitur. modus profecto haberi non poteſt. Caro. ille eſt vere nihili. qui nequit animo moderari

de lauro

ſuo. Tar. moderari? neſcis q̃ magna ſemper incepte. Ca. incipere multo eſt q̃ efficere facilius. Ta. efficiã ſi quid mihi creditur. Ca. iam ꝯfregiſti teſſeram: nil tibi credo. Pe. ſegregra tuũ ſermonẽ: expecto quod ſequitur. Tar [Frondoſo cortice epytheton falſũ: nam non cortex ſed arbor frondoſa eſt] Ca Quid frequẽtius ac vſitatius apud poetas eſt? q̃ rei cuiuſpiã membrꝝ pro re integra ſolidaꝗ appellare? cuiꝰ generis eſt apud maronẽ: puppis pro naui. vt puppibus et leti naute ĩpoſuere coronas Et alibi. vaſtis ferit ictibus erea puppis. Et caput pro integro corpore: vt bina boum nobis troia generatꝰ aceſtes: dat numero capita In naues hec copioſius exequi: q̃ neꝗ ſecreta neꝗ extra vulgarẽ vſum ſunt poſita: minutioris eſt cure. Sed quoniã eo vſꝗ proceſſũ eſt vt tibi quoꝗ verborum ſtructura ſit nectenda: hũc ſic aſtrue verſiculũ: laurea frõdoſo cortice membra tegit. Tegit: ipſa ſubaudi daphnes: mẽbra laurea id eſt mẽbra in laurũ verſa: cortice frondoſo: id ẽ arbore frondibus referta. Tar: mira eſt horꝝ gloſematũ mixtura: procedã tamẽ. C. procede: modo hec loquentia omnẽ ĩ poſterũ tibi fidẽ deroget. Tard. [Facundum ſacro pectine tangit ebur Facundũ ebur falſũ eſt epytheton. nanꝗ facũdia ebori tribui haud poteſt] Ca. his ne ſtipatus adminiculis: cõferre pedẽ audes? Tar. quidni? Ca. quidẽ tam vulgare tamꝗ cõmuniter in omniũ animos receptũ? q̃ id quod efficit ex eo quod efficitur oſtẽdere? que figura fabio aſſertore et poetis et oratoribus eſt cõmunis. ſic mortẽ pallidã: ſegne ociũ: hylarem adoleſcenciã / dictitamꝰ. Tibullus pendebat leua garrula parte lira. Garrula lira: eadem ratione protulit. Et apud ouidiũ. Cythara ſonora: facũda lyra: ſepe ĩculcat: hec vt nota longiori ſermone non ſunt explicanda Sic et facũdũ ebur id eſt lyra: facũdũ et ſuauẽ remittẽs ſonũ ĩcorrupte et ĩtegerrime balbus enũcianit. Tar. has arguciolas alonge conquiſitas / et ex oĩbus latebris quaſi extractas coniectasꝗ non admitto. Ca. ſi eſſes equus: eſſes indomabilis. Tar. ſi me irritaueris / exoſſabo ego te itidẽ vt murenã coquus. Car. noſter rhetoriſta bona verba queſo. T. me aduerſũ exordiris argucias? Ca. in fermẽto totꝰ es / ita turgẽs. Tar. mea virtꝰ me turgidũ facit. Ca. vtinã hydropicũ quoꝗ tua te faciat virtꝰ. T. ſic mee fame inſidias locas? Ca. delirantis eſt tue fame inſi-

pars ꝓ toto ponit.

Facecie lepide

diari. Tar. benedicis: nunc mihi anim⁹ demū in tuto eſt loco Ca. nunc queſo delirus eſt qui ei rei inſidiatur/ que nuſq̄. T. probe dixti: liquido nunc legam animo: Ca. liquida potius legas lingua. Tar. qui pote? pumex non eque eſt aridus atq; mea eſt lingna. Ca. dyoniſio liquore vſus eſſet: interea ſic ari da lingua. perge. Tar [Piſeo ve fugit carcere liber equ⁹ Carcer pro hac ſignificatione ſingulari caret] Ca. dabo operam ſedulo vt in paucis cōferā quod dictur⁹ ſum. Carcer igiť pro loco vnde erumpūt quadrige et equi vna nois figura enūcia ri docuit maro. Non tam precipites biiugo certamie cāpos. Corripuere: ruūtq; effuſi carcere currus. et tibullus. Qui pri or eleo eſt carcere miſſus equus. Tar. dudū dixerā: me odiſ ſe poetas eque atq; angues. Ca. dudū dixerā eleboro op⁹ eſ ſe. Tar. dudū dixerā in cuſtodiā mihi eloquētiā relinqui. C. mauellē lupū apud oues cuſtodē relinquere. Pe: ſic verba fa citis quaſi negocii nihil ſuperſit? Tar: reduxiſti me vſq; ex er rore in viam proſequar. [Vt mare mobilior flauiſq; incerti or auſtris. vt mare mobilior incōgruū eſt: congruū aūt p po ſitiuū ſic Sors vt mare mobilis. aut vt remoto et per ablati uū ita mari mobilior.] Ca. diſce mi rethoriſta ſextos caſus harꝝ appellationū in e q̄ ab auctorib⁹ figuratos: lucan⁹ Erep to natale feret. ouidi⁹ Cur tibi pro lybicis claudūtur rete leo nes? plaut⁹ in rudente Suā quiſq; partē piſciū poſcent ſibi: di cent in mare cōmuni emptos Varro ab erythreo mare orti. Tar. narras mihi mera ſomnia. Car. cū dicis iſtud alteri. te non ſoles reſpicere. Tar. reſpicere? Neſcis quid ſciem? Ca. p be ſcio: tantundē es quaſi ſit ſignū pictū in pariete. Ta. pictu ram me credis? Ca. ariolare. Tar. quia tot colores inuenio. Ca. tu quidē meū animū geſtas: ſcis quid dicturus eram. T. Occaſio ad multas res eſt mea virtute: nil me latet. Ca. muſ ca es/ nil poteſt clam te haberi. Tar. his me verbis beas: por rectiore fronte nūc legā [Sparſa vel oſtrino concha erycina toro Oſtrino i correptā vtpote in colorꝝ noibus balbica pro ducit abuſio] Ca. ſemper i producta oſtrinū deprehēdes: qđ planū faciūt cū ceteri poete tū noſter properti⁹ inquiens Nec timet oſtrino velle cubare toro. diciťq; oſtrinū ab oſtro colo re q̄ ſubrube⁹ ē: nonio auctore oſtrū ſiquidē purpura ē: ab oſ trea in qua ſar piſcis ꝑperitur apud tyrū: vt plinius eſt teſtis

Cacer in ſingulari

de ſextis caſib⁹ ter tii inclīa menti

Facecie.

oſtrinū. i ꝑducta.

quē colorē annotauit maro. Auroq̄ inſignis et oſtro. Tard. Decide mihi collū ſi cuiq̄ auctori credā. C. Immo vniuerſis auctorib⁹ renūciare memor eſto. Ta. id ſatis memini. P. vt ait plaut⁹. memorē immemorē facit: q monet qđ memor me
bladicie minit. Tar. oīm memini: Nimis ſcite ſcitus ſum. Ca. plebiſcitū nō eque ſcitū eſt. Tar. Si ſic dicas nulla cōtrouerſia mihi tecū erit. Pe. dii immortales obſecro blādicie qđ valent? Tar. Facile quiſq̄ me vadatū blādiciis vinctūq̄ retinet. Pe. q blādiūtur hoīes ex ſtultis ſtultiores reddūt. Nūc audire ex pecto cetera. Tar [Imminet ⁊ vacuo parca ſiniſtra colo: parca ſingularit̄ ꝓ parce pluraliter abuſiue poſuiſti] Ca. ſi verſiculi huius ſententiā pſpicacibus oclīs inſpexiſſes. haud ſec⁹ eū ac nūc cōpoſit⁹ eſt recte ſtare cognouiſſes. vtpote cum de vna tātū parca ſēſus ipſe carminis ſyncer⁹ integerve eſſe poſ
De pcis. ſit. Parcas aūt marcianus ſuperū librarias excriptriceſq̄ dicit. Noſtri vero poete pro diſpoſitione deorū accipiūt. hinc illud maronis: ſic voluere parce: eas tres eſſe homerus teſtat̄. quarū vna colū baiulat/cloto. Alia lacheſis filat. vltia atropos filū frangit. de qua marcialis. Et ſp de tribus vna necat. Aſt heſiodus in theogonia. Naſcētib⁹ bonū et malū indicere tradit. Stati⁹ ꝙ̄ dies aderat parcarū cōdit⁹ albo vellere. Id noīs ſingulari nūo ꝓtulit ouidi⁹ Et ſtabat vacua iā tibi parca colo. Pſi⁹ Pcat tenax veri faces vt aūt gelli⁹ cōprobat. parca ī mutata littera vna: a partu ē noīata. licet ſerui⁹ ꝑ anthiphraſim dictā autumet. qđ nemī parcat. ſicut luc⁹ a nō lucendo et bellū a nulla re bella. T. repperi repperi. Ca. qđ repperiſti? Tar. nō qđ pueri clamāt in faba ſe reppeiſſe. C. qđ igit̄ repperiſti? T. nolo pticipē mei ꝯſilii quenq̄ facere/neſcis qđ ſim rapturus. C. Scio te miluiis aut aqlinis eſſe vnguibus. Tar. Vno in ſaltu apros capiā duos. C. hoc nulli cani facile ē. T Dicā me perperā plura ſcriptitaſſe. vt piclitarer qđ animi tibi et balbo eſſet. nū hec fallacia eſt fabrefacta?. C. Immo nō fallaciā aſtutiorē vllus facit poeta. Tar. ſic meo omine ibit dies. ſic victus vincā. ſic mihi nomē parabo. Pe. Male partū male diſperit. Tar. Non tantillum intermittā tēporis: quin hanc baliſtam intendam. Ca. iam tuarū aſtutiarū ratio pa-
Colus tet. Nunc lege. Tar [Colo vacuo incōgruum eſt colo ſubſtātiuo feminino adiectiuoq̄ maſculino] Carol⁹. Colus quoq̄

maſculinū genꝰſibivendicare feſtus affirmat.cuiꝰ verba ſūt
hec.Colus quoqꝫ maſculine dixerūt.eſt enī genus tormenti
e corio.Id aūt noīs balbo noſtro virili genere pronūciare li
buit.quoniā languidus et quaſi incōcinnus ſonꝰfuiſſet:ſiva-
cua/parca/ſiniſtra/tā frequenti reiteratione a.elemēti dice-
retur.Ipſi ergo mollius teretiusqꝫviſum eſt vacuo ſcribere q̄
vacua.cuius ratione ſufficienter ſuperius oſtendimꝰ.T [nā Mauſo-
mauſoleū tangit iactura ſepulchrū.Sepulchrū cū mauſoleū leum.
ſit redūdat] C.Dic bona fide didiciſti ne mauſoleū adiecti-
uū eſſe?Tar.Quid diſcā qđ nuſq̄ gentiū repitur?Ca.proper
cii auctoritas te facile ab hoc redimet errore/q inquit. Nec
mauſolei diues fortuna ſepulchri.Mortis ab extrema con-
ditionevacat.Mauſoleū aūt fuit ſepulchrū ab regina arthe-
miſia factū:mauſolo carie regulo.opus id inter ſeptē mūdi
miracula plinio auctore enumerabatur.Erāt illic oratorum
poetarumqꝫ certamina: vnde extabat tragedia a theodote
gellio auctore:que mauſoleꝰinſcribebatur:adiectiuū frequē
ter repitur vt propcii carmē edocuit:ſic et regnū mauſoleū:
etveſtis mauſolea:dicere nil prohibet. Nō tamē aduerſor ꝓ
quocūqꝫ nobili ſepulchro.Id quādoqꝫ accipi.Lucanꝰ.pyrami
des claudūt indignaqꝫ mauſolea.Marcialis.Mauſolei ſax-
is marmoribuſqꝫ leges.Hinc ceſaris mauſoleū apud tranq̄l-
lum legimus.et apud diogenē:anaxagoras cūvidiſſet mau-
ſoli ſepulchrū:monumētū inquit precioſum et lapidibꝰorna
tū diuitiarū imago eſt.T.Quid faciā cauto opus ē?Ca.qđ
facies. dice?Tarđ.Nil tibi dicā:ſcio quo pacto ſoles ꝑplexa
ri.Pe.Decipit̄ nemo:q̄viris prudētibꝰrecte narrat res ſuas
Tar.Scis q̄d cupiā.C.Dānū:qđ mercuriꝰminime cupit.T.
Te ita dicturum iādudū ſenſi et ſuboluit mihi.Car.Sagacē
naſū habes:eſſes optimꝰin luſtro.Tar.Nō potuitveritasve Iocus
rius loqui.cūcta enī luſtro.C.vin te faciā ex leto letiorē ma-
gis?Tar.Quid ceſſas?Ca.licet luſtres:ſepiꝰtn̄ luſtraris.T.
vera dicis.Sic etatē meā extēdo:nūc alia de re ꝯſiliū iirevo
lo.P.Iā ſatis ē nugaꝝ:nimis diu ⁊ lōgū loqmi:lectita iā. T
[Altaqꝫ nobiliū culmīa pyramidū.ꝓ pyramidarū; ſicut ca
nū ꝓ canaꝝ balbice loq̄ndo inꝑtaſti.C.q id cōmetꝰē legiru-
pa ⁊ ſycophāta merito ē cēſēdꝰT.ego hiſce auribꝰaudiui.C.
oleū tūc ī auribꝰgeſtabas.P.ne icaſſū tps ꝯteramꝰ pauca de

Pyramides pyramidib⁹dictu digna recenſeas.Ca. Pyramides ſūt mire magnitudinis lapides in acutū tendentes: artificū celatura nobilitati.dicti ab ipſa figura que flāmā imitatᷣ igneā. a plinio aūt hi lapides miraculavocitāᷣ: quoniā ad admiratiōnē potius q̄ advſū cōſtructi erāt.ſic Marcialis Barbara pyramidū ſileat miracula memphis.Sub eis fuerūt reges ſepulti.eapropter pro ſepulchris accipiūᷣ.Lucanus. Nō mihi pyramidū tumulis auulſus amaſus.Statius de tumulo paterno.Audacia ſaxa pyramidū.Tar.his fabulis me pdis.Ca Lucrū facio.Tar.exequar. [Tēpus edax meritos reb⁹ ſub ducit honores.Meritos ſanctis et ſiribus honores ſubducere erroneū eſt] Ca.de diuino honore qui clarus eternuſq; habetuᷣ pſens nō iudicat ſermo.ſedvt ſūt humana/nihil eſſe ppetuū datū:balbus oſtēdit.Ariſtippus quoq; ſtoicus īſignis oīavorare et cōſumere tēpus edocuit. Et ariſtotiles inquit. Oīa tpe ſeneſcereIngenioſiſſim⁹quoq; ouidi⁹eādē quā balb⁹ ſententiā expreſſit.Tēpus edax rerū tuq; inuidioſavetuſtas Oīa deſtruitisviciataq; dētibus eui:Paulatī nigra conſumitis oīa morte.Tar.Neſcio ego iſta:philoſophari nūq̄ didici neq; ſcio/ſed oratorib⁹cūctis ſine controuerſiavlla antecedo

nihil humanū ppetuum.

Facecie. Ca.vt diuitib⁹oībus hyrus anteceſſerat.T. Nūc mihi morigerus etvoluptati es: animo bene habeo.Pe.bonus anim⁹ in mala re dimidiū eſt mali.T. Deus ſcōus reſpexit me aliquis: cū ſic laudor.Pe.plege igiᷣ.Tar. [Squalebāt ceco lumine thyreſia.Ceco luīe:falſū eſt epythetū/cū lumē cecum ſit nullum.] C.hec tua ſemp de errore in errorē gradiᷣ quidā proceditq; oratio.Tar.Quaſi hoc epythetum in vicio nō ſit?Ca.Principium tuoꝝ errorum et quaſi ſeminariū eſt poeſios imperitia: quā e medio oīno tollis: et in ea fūditus delenda occupatusvideris.Nam luminis appellatiōe delectiſſimi auctores oculos deſignāt.Marcialis.Lumina ſyderib⁹ certant.Maro Immota tenebat lumina.Oculosvero cecos/et aures ſurdas frequētiſſime reperies.Nam(vt alios omittam)inquit tybullus.Nunc ſurdis auribus eſſevelim.Tarō. Enarras mihi magnas tricas q̄ meū ſollicitāt animū.P.mitte pluraverba facere.Ad alia progrediendum eſt.Tardiu⁹

minerua [Plectra dedit clyo calamoſq; thalia.Minerua laurosMineruam lauros dare /falſum eſt poetrida pica. Car. Altius

quedā de minerua dicēdā videtur. Aliquid eni ſp ad cōmunemvtilitatē conferre equiſſimū ē. Minerua itaq̧ fuit cognominata: vt de natura deorū tradit cicero. quaſi vi ipſa minetur. Vel vt ſeruio placet: quia ſit minuēs neruos. eo ꝙ optimis artibus inſudātibusvires imminuūtur. neutroꝝ ꝑfecto cōtēnenda eſt ſententia. eā cicero ex iouis capite ortā dixit: cui accedit Lucan⁹ inquiēs. Hec et pallas amat patrio q̄ vertice nata eſt. Eandē belli inuētricē memorāt. ob qđ bellona a nōnullis appellatur: tritonia quoq̧ cognoīata ē a tritone lydie flumine: apud quem ipā dea vt eſt apud herodotū virginali habitu ꝑmo perſpecta eſt Maro. Nec dubiis ea ſigna dedit tritonia mōſtris. virtus quoq̧ ei cognomento pallas cōtulit: vel a pallade gygante deuicto (vt cicero vult) vel a grecoverbo palo qđ apud latinos iñpretatᷣ verbero: quoniam haſtā vibrare cōſueuit. Lucān⁹. ſāguinea bellona manu lōgaq̧ fatigat cuſpide. nec min⁹ ꝑclarū hoc q̄ illud iudicādū eſt. Hāc vt omniū artiū indagatricē ſed ꝑſertim poetices antiqui excoluerūt: et ei ſolēne ſacrū quot annis pēdebāt. Ideo cecinit Naſo. pallada nūc pueri docteq̧ ornate puelle. Qui bene placarit pallada doctus erit. Mille dea eſt operū certe dea carminis illa ē. Si mereor ſtudiis adſit amica meis. Et quia ad ſtudiū poetice laudis ſe accōmodātes lauro coronabātur: ideo fitvt eque in tutella muſarū mineruęq̧ ſit laur⁹ atq̧ apollinis. Quod adeo imprōptu eſt: vt qui ſecus exiſtimet: impitiſſimi potius nomen habeat q̄ ſtudioſi. Tar. Hec nō tā pēſiculate aīo aduerterā. Car. Satis tamen cicero nos docuit: in oīb⁹ negociis ꝑuſq̄ aggrediamur adhibēdā eē ꝑparatā diligētiā. turpiſſima ē quidē excuſatio cū quis affert in hec incidi: quia nō arbitrabar poſſe euenire: et vt dictitabat Aphricanus. Turpe ē dicere nō putarā. Pe. q ad alios coarguēdos accedit: caueat ne id modo cōſideret q̄ ille infeſt⁹ ſit: ſed etiāvt habeat nocēdi facultatē. Tar. Satis ſupq̧ mihi cōfido. Ca. at nimiū cōfidere demētis eſt. Nā vt q̄ſq̧ maxime excellit: ita maxīe oīꝫ rerū timet euēt⁹ Sapiēter eī (docet curci⁹) Nihil eē tā ſūmū cui periculū nō ſit etiā ab inualido. P. Licet ſocraticis ſmonib⁹ hec abūdet diſceptatio valde tamē illud cōſiderādū eſt, ne, diuti⁹ q̄ res tēpuſq̧ exigit imoremur proin tardiuū audiam⁹. T [k]alēdisꝛ carol⁹ p .k. vt impitū

Pallas.

tritonia.

In oī re eē ſollertiā habēdam.

vulgus nõ per.c.vt debes ſcribis] Ca. Tibi iperitũ vulgus a ſcribe: quẽ cõuẽticula ineruditoꝝ vndiq; ſepſerũt: quiq; ex er rore iperite multitudinis pẽdes. ſed quoniã hic locus incom prehẽſibilis lubricuſq; eſt: neceſſe erit cõſtituere q̃d accidere poſſit in vtrãq; ptẽ. Impmis ꝯſiderãdũ ẽ vt ſupra enarrauim⁹ nõ eẽ ſcribẽdi legẽ/ſ3 ꝯſuetudinẽ: ipſãq; orthographiã vſũ tã

de k lrã. tũmodo deſiderare: et ex eo oĩno pẽdere. Et ideo vt Fabius docet ſepe ĩmutata ẽ. Nã ꝙ de.k.littera dictũ ẽ: trãſferri po teſt in diuerſas ptes. ſiquidẽ nigidiũ/figulũ/nũq̃.k.vſũ ĩ cõ mẽtariis ſuis papyrian⁹ eſt teſtis. Ab aliis tñ in vſu recepta eſt. Quĩtiliani v̾ba hec ſũt.k. quidẽ in nullis v̾bis vtendũ pu to: niſi q̃a ſignificat etiã vt ſola ponať. Hoc eo nõ omiſi ꝙ qui dã quotiẽs a ſequiť ponẽdã credunt. Hec ille. Altera tñ opi nio magnos q̃3 aſſertores habet. v̾ba dyomedis hec ſũt.k.⁊ q.qð.c.littera hoꝝ locũ poſſit ĩplere/ſupuacua quibuſdã vi deť. ſed inuenim⁹ in kalẽdis et in q̃buſdã ſimilib⁹ noĩb⁹ ꝙ.k. neceſſario ſcribiť. Et ſubdit.k. vtimur qñ a correpta ſequiť. vt kalẽde/kaput/kalũnie. Verũ aũt ſi volum⁹ iudicare: vt q̃ſ ꝙ doctiſſim⁹ ſcribit: ita ſcribẽdũ eẽ cenſeo. Hec enĩ cũ tpe cõ mutanť. Nã multa aliud (vt inquit marc⁹ varro) nũc oſtẽdũt aliud aũt ſignificabãt. De recte ſcribẽdi q̃3 ſciẽtia quã greci orthographiã vocãt: idẽ eſt iudiciũ. Tu nũc tardiue ſi q̃d ha bes rectius eloquere. T. neſcio que egritudo animo meo ob iecta eſt. Ca. Quaſi per nebulã ego ſcio quib⁹ incõmodis an garis. Tar. malũ video omen. Ca. an tibi coruus a manu le ua crocitat? Ta. ſic nugaris in re capitali mea? Me miſerum q̃nta calamitas animũ inuaſit. Ca. malaꝝ reꝝ exitus: ſem per calamitoſus eſt. P. exue curam: et ad inſtitutũ reuertere

Baſiati- ones. Tar [baſiationes balbicũ eſt] C. Inſolentia hui⁹ vocis tuas forte ꝑcuſſit aures? Tar. multa mala mentẽ mihi percutiũt Neſcio quas cõtra legiones parem. nec quibus ſignis depug nem ita animus eſt in merore Nonne hoc miſerrimũ memo

Catull⁹. ratu eſt? oratorẽ galloꝝ ſic peſſundari? Ca. Satis es cõqueſt⁹ Me nũc certiorẽ reddas: an catullũ aliqñ ĩſpexeris. T. q̃ſqs iſte ſit catull⁹: eũ ocul⁹ me⁹ nũq̃ vidit. C. tñ gelli⁹ fabi⁹q; ipſi⁹ carmẽ nobile iudicarũt Ex q̃ multa in rẽ ſuã cõuertiſſe ma ronẽ ꝑſpicuũ eſt. T. q̃d ad rẽ? C. audies: Is cui credendũ eſt. nihil minus q̃ virgilio/haud ſcio an magis ſic cũ leſbia iocať

Queris quot mihi baſiatiões tuē leſbia ſint ſatis ſupq;. Ta
Nūc primūvideo quorſū euadas:curq; neſcio quomodo/ q̄ſi
pleno ore catullū laudaueris.C a.qd nūc cogitas? Ta.res ſe
cus euenire atq; exiſtimabā. vtināq; cū hoc hoſte nuſq̄ cōfli
gaſſē.C a.q̄to tibi rectius cōſultū foret. exequere tamē.Ta.
[Attica gemino.tt.ſcribēdū archiepiſcopus i priore latino
et tiara i latino ſcribēdū.]C a.In moroſitatē īutilē atq; odi
oſā laberis balbo totiēs exprobrādo formulatoꝝ negligen
tiā:niſi alios q̄3 auctores abiiciēdos cēſes:quoꝝ pluribus li
bri mendis ob id cauſe referti ſunt.Pe.male mereri de īme- quo pac
rente inſcitia eſt.Tar.facio meo aīo volupe.Pe.malarū re to ſit ira
rū voluptas in merorē cōuertit.Tar. Inuēti etiā ſūt qui non ſcendū.
modo vba ſed vitā quoq; fuderūt:vt in inimicos animaduer
terēt.Pe.Immane quidē hoc ē et beluarū ſimile.Oīs eni ani
maduerſio et caſtigatio iniuria vacare debet:meritoq; cicero
nō audiendos cenſet.qui grauiter iraſcēdū inimicis putant.
Sed de his ſatis.C a.hoc loco abiecta oī cūctatiōe breuit diſ
ſerendū eſt de his voculis quarū noſter hic cēſor ductus īſcri
ptionēq; refellit.Pe.ꝓpoſitū laudo. Nā vt ingerere ſeſe ī ea
que neſcias arrogātis eſt.Ita tacere qd ſentias/timidi.C aro Attica.
Attica(hoc eni primo in diſcrimen venit)grecie regio a ſtra
bone dicit.quā athene ille ſcientiarū inuentrices cultriceſq;
decorabāt.vbi omēs diſcipline et ingenue artes floruerunt.
Ideo ſermonē comitate leporeq; fluentē/atticū appellamus archyepi
et atticos ſales atticāq; venerē in dicēdo cōſectamur. Archi ſcopus.
epiſcop9(nā hoc ſecundo loco in queſtiōe ꝑpoſitū erat)ex ar
chy qd̄ principē indicat.et epi ꝑpoſitiōe:et ſcopos qd eſt ſpe
culatio cōſolidat.cui9ſignificatū noti9ē q̄ vt interꝑtatiōe3 ali tiara
quā deſideret.Tiara vō(qd vltimo diſcutiēdū fuit)geſtamē
eſt capitis pſicū.Ideo iuſtinus ſemiramidē caput tiara dicit
exuiſſe:eo velamīe vſi ſunt poſtea reges.Iuuenalis de pamo
loquēs.Poſita tulit arma tiara.Nec nos fugiat maronē viri
li genere eam ꝓtuliſſe vocem:quam alii femineo inclinarūt.
Tarō.Hec verba in caſſum cadunt.C aro.Quid ita?Tardi
uus.Quoniam aīo meo nihil cōprēdo:ſed hoc tecū tacitū ha
beto.C.Fidei nō melius credit.T:Licet ſapiēt docte/corda
te/cate loqr:⁊ mihi ſit theſaur9 ī līgua ſcit9:nō tñ hec accipio
Car.tardior es q̄ corbite ſūt ī trāqlla mari cocleas q̄3 viicis

tarditudine. Tar. Cōtumelias ſi dicis/audies. Ca. Saluti tibi hec ſūt verba. Tarō. Apage iſtius modi ſaluti/cū cruciatu q̄ aduenit. Pe. te iā ad inſtituta confer. Tar [Pōpa matoneas proſequor eximias. tute matonianus matonū mato. Matoneas barbare pro matonianas latine poſuiſti.] Caro. Illud marcialis dyſticō ſuccurrit: oīa vis belle mato dicere: dic aliquādo ſed bene: dic neutrū: dic aliquādo male. Tar. Quem matonē appellas? C. Famelicū hominē: ſichophātā/ſterquilinīū publicū/maliviciī ꝓbiꝗ plenū/edacē/rapacē/auidū/oīm deniꝗ ſcelerū et flagitiorū ſemen. Tar. Quā inceptas fabulam? Ca. Sine me puenire quo volo. Pe. Satis eſt. Modus oībus in rebus eſt retinendus: nam merito mediocritas illa q̄ inter nimis et parū eſt a perypatheticis cōmendatur. Caro. Vt cumulatius ſupra apparuit eque matoneus et matonianus: atꝗ maroneus et maronian⁹: ceſarius et ceſarian⁹: ſyllcus et ſyllanus priſci retulerunt: quorū rationem cū latiſſime pateat ad plurimoſꝗ ꝑtineat qui penit⁹ ignorāt a doctorum cōſortio exterminādi ſūt. Tar. Mihi nullū cū doctis cōſortiū eſt. Pe. Tamē q̄ ad ꝓbos ꝓpinquitate proxime te adiunxeris: tā optimū eſt. T. [Atꝗ vrit pectus ſeua puella meū: libidinoſū te ſp oñdis.] C. Es ne forte in eorū ceſēd⁹ numero. q cū verbis philoſātur vita luxu ⁊ inhertia defluit. Recte qdā pcipere videt̄ q cū grauiorib⁹ ſeueriſꝗ rebus ſatiſfecim⁹ ad iocos faceciasꝗ animū noſtrū trāſferri haud inutile arbitratur: modo ne qd cōmittam⁹ qd alios offendat quo in gñe (vt inquit cicero) Nō mō plaut⁹ noſter ⁊ atticorū antiq̄ comedia: ſed etiā ſocraticorū libri referti ſūt: multaꝗ multoꝝ facete dcā q̄ a ſene catone ſūt collecta q̄ vocant apothegmata. Eſt eī nature hūane innata qdā vrbanitas feſtiuitaſꝗ: ab honeſtis actionib⁹ mīme aliena: q̄q̄ hoīes ſint multū diuerſi/ ac diſpares. Aliis incredbilē t̄buit natura grauitatē. Aſt reliq̄ quouiſmō oīb⁹ affabiles eē gaudēt. Hii v̄ſutū et callidū ingeniū tenēt prōptiſſimū ad oīa ſimulāda et diſſimulanda. Illi ſimplices ⁊ apti ſūt oīaꝗ plane agēda putāt. Vn⁹ ē ad voluptatē ꝓpēſior: alter ābitione poti⁹ vexat̄ ⁊ gloria. Studia itaꝗ ſue nature ſinguli metiāt̄. Id eī maxīe queꝗ decet: qd vi q̄dā naturali ī nr̄is mētib⁹ īſitū ē. In ipis itaꝗ liberiorib⁹ locis: vel a ſeueriſſimis ceſorib⁹ admiſſis aliqd ꝓbi īgenii ſepe lu

Matoneus et maṫonian⁹ dicitur.

Iocos nō eſſe damnandos.

hoīm natura eſt mltiplex

men eluceſcit. Tar. Nimiū longas agis ambages: nimiū mo
rologos ſermones habes: ego ad reliqua feſtinabo. Ca. feſti-
na: ſed teſtudineo gradu. Tar [Merdoſis ſcribis quid carmi
na digna cloacis. cloacā hic barbare valla in raudenſē refe-
rente ponis] C. pluribus modis indignis te moleſtū prebes
Ta. omni in re quid veri ſit indagari decet. Ca. Aſt quid ſit
cloaca non recōdita quadā ratione cernitur: ſed ē in ꝓmptu
Tar. tu igitur hoc nobis expone. C. Id facilius abs te guſtu
ſentiri: q̄ a quouis alio explanari poteſt. Pe. Facete. Tar. Nō
idcirco meis conatibꝰ obſtas. Car. eos contēpnere et reiicere
malo. T. cur nō de cloacis aliquid diſcutis? Ca. has partes ti
bi agendas relinquo. Pe. haud tamen abſurdū eſt minima q̄
que expendere. Ca. Faciam: ſed ea ratione vt rei fetide non
adhibeatur v̾boꝝ obſcenitas. Omnis itaꝙ de cloacis duplex
eſt queſtio Nā et vnde hec vox trahatur. et proprie quid oſtē
dat indagandū eſt. Aliqui e greca voce cloacā ortum habu
iſſe tradunt Feſtus pompeius affirmat cloacā a cloare qꝺ eſt
foedare / inquinareꝙ deduci Eſt autē cloaca receptaculū oīm
ſordium ⁊ immūdiciaꝝ: per qꝺ ſordes colluuiesꝙ defluūt:
q̄obrē ſcribit vulpianꝰ ad ſalubritatē cītatū ꝑtinere: vt cloace
purgeꝰ et reſeceꝰ Nā ⁊ celū peſtilēs ⁊ ruinā minanꝰ īmūdi-
cie cloacaꝝ Tota autē vrbs romana pēſilis erat cloacis: ſeptē
amnibꝰ (vt īqt pliniꝰ) a marco agrippa corriuatis q curſu p̄ci
piti totiꝰ vrbis ſordes ī tyberī deferebāt: qđ iuuenaꝉ carmē vi
deꝰ īnuere Vernula riuaꝝ pinguis torrēte cloaca. His itaꝙ
expoſitis: q̄le ſit id qđ q̄rebaꝰ ītellectū puto. qđ reſpōdes tar-
diue? Tar. caput prurit. Ca. īſanie indiciū eſt. Tar. animi pē
deo: neſcio q nouꝰ ſubito meror obiectꝰ eſt. ſpero tn̄ tps illud e
uentuꝝ. q̄ mihi ad hec refellēda copie ſuppetāt. C. Iſtud erit
quo die orchꝰ ab acheronte mortuos remittet. Tar. Spero tn̄
Ca. Sperare qđ aſſeq nequeas / leuitatis crimē arguit. Ta. qꝺ
reliq̄ eſt ꝑcurrā [Heu qđ grata tibi malꝰ abſtulit ocia liuor.
qꝺ ocia incōgruū ē: ꝙ ⁊ antecedēte ocia numero diſcrepāte]
C. Hec impitia ſine dubio finē ⁊ modū oēꝫ tranſit Nōne hec
ꝑticula ꝙ frequēter ē īuariabilis: copulās ſermonēꝙ piūgēs
q̄ꝓ vinculo inꝑoniꝰ orōni. et laxa ac diffuſa verba: more ca
thene deuincit Hoc ignorare non ſolū eſt imperiti / ſed eciam
omnino delirantis. Tard. Nunc demū me miſerū et infelicē

[margin: Ioci. | đ cloacis | Vernula | ꝙ ꝑticľa]

eſſe ſentio. Codex quem deſero me prodidit. Ca. Alter fu-
iſti bellerophon. Ta. factū eſt. Illud fieri infectū non poteſt
proh dolor nunc primū pudet quod prius non puditū vſq̄ fu
it. Ca. prius te cauiſſe q̄ pudere equū fuit: non mihi hii pla-
cent qui quando male fecerūt purgāt ſe. Tar. pre dolore lo-
qui nequeo. Pe. ſatis diu defleſti: id quod reſtat nūc perlege
Tar. faciam vt potero [Ledeūq; putas diſſociare gen⁹. diſ-
ſociare in iſta ſignificatiōe balbicū eſt] Car. tibi nec incipiē
di ratio/nec finiendi modus vllus ineſt Putabā que in prin-
cipio de hac vocula latius diſſeruerā tibi ad errorē deponen
dum ſuffragata fuiſſe. T. ea non amplius recordor. C. turpe
eſt valdeq; odioſū: virum natu grandiorē/ in re preſertim tā
manifeſta oberrare. Ta. loquar ne quod pace tua liceat dice
re? Ca. loquere. Tar. ſed caue vt clanculū hec ſint dicta. Ca.
Nature Erunt perinde ac non dicta. Tar. audacter iā fabulabor: mi-
crimen. hi non eſt dedecori ſi doctrina neq; inſtitut⁹ neq; ornatus vi-
deor. Eā eī natura nimiū iniqua contexit atq; abdidit: que in
multis ita imperfecta ꝛ quodāmodo manca eſt: vt nil laude
naturē p̄ dignū aſſequi valeant. Ca. hec ſentētia multū a veritate diſ
ſtantia. crepat. nec quēquā hoc errore duci oportet: vt ſuā ſegniciem
atq; ſecordiā in naturā ipſā transferat. que om̄es vires ad cō
munē hominū vtilitatē videtur contuliſſe: magnāq; adhibuiſ
ſe ſollertiā: vt nos om̄s participes rationis efficeret. et quan-
dam inſatiabilē veritatis perſcrutande cupiditatē mentibus
noſtris infunderet. qui bonis igitur artibus dediti rerū expe
tendaꝝ/fugiendaꝝq; delectū habent: et omne tēpus in cogi
tatione ac ſciētia collocant. in omni virtutis genere facile ex
cedunt. Aſt qui languori deſidieq; ſe dedunt: et a laborib⁹ ad
ignauiā profugiūt: eoq; deferri volunt quo ab appetitu ipſo
deducuntur: vbi per luxum atq; luxuriam etas defluxit. na-
ture fruſtra auxilium implorant. Non enim quaſi diuina vir
gula res ſcitu digniſſime ſuppeditantur: ſtudiis/ſollertia/at-
q; vigiliis animus prudentior fit. Sed hec dicta ſint ſatis plu
ra vero in hanc ſententiā a philoſophis diſputatur: deinceps
de noſtra materia diſſerendum eſt. Tardiu⁹. [Quam ſube-
ant animo gagyni obliuia noſtro Subeant animo incongru-
um eſt datiuo vel ablatiuo pro accuſatiuo poſito] Carolus.

Nullus eſt a te pretermiſſus locus quo minus omnis tua vir
tus ingeniūq; noteſceret. Ta. preſtiti quod in mea fuit poteſ
tate. Omnis nanq; vita in diſciplinarꝝ cogitatione verſata ē.
Ca. tempus cū ſtudio amiſiſti. Tar. et ſi non fuerim quod in
tendebā aſſecutus: voluiſſe tamen abūde pulchrū atq; mag qd ſit a-
nificū eſt. Ca. In omni conſilio capiundo diligenter ponde- gendū ī
randū eſt: quanta illa res ſit quā efficere volum⁹. ⁊ id velle negociis
debemus quod eſt ingenio noſtro cōmodatū. Magna etenī huānis.
adbibenda eſt ratio neu maiora: neue minora moliamur/q̄
vires noſtre poſtulent: nihilq;(vt aiūt) minerua repugnāte eſt
agendū. Tar. aberrare ad alia incipis. Ca. a ſuſcepto ſermo
ne non declinabo: non tamen admodū eſt inutilis huiuſmo-
di rerū exquiſitio: ſed ne aberrare me credas tecū ipſe medi
tare et attētius cogita(nam ad obiurgandū inuitus quidem
venio) q̄ parū tibi ipſi conſtes q̄ turpiter in apertiſſimis etiā ſubeo cū
claudices. adoleſcentuli p̄mis imbuti elementis verbū ſub- datiuo.
eo quod in queſtione poſitū erat: dandi caſum equa ratione
accuſādiq; ſibi copulare intelligunt. T. ad hanc opinionē ani
mus non mihi reuocabitur ni ſentētiā tuā locupletibus teſti
moniis accumules. Ca. a ſana mēte nō proficiſcitur in his he
rere que non magnopere declarationem preceptaq; deſiderāt
vt tamen ſatiſfactum tibi dicas: hec qntiliani verba accipe.
Nobis vero natura aduerſus exanimes ingenuit non ſolum
miſeratione que cogitationi noſtre ſubit: ſed etiā religionē:
naſonis quoq; carmen eſt. Non mihi pyerides ſubeunt dria-
desq; puelle Quintus curtius vero huic verbo dandi caſum
adiecit Sera penitentia ſubiit regem. Tar. me miſerū Nihil
iā habeo qđ ſubuenire opitulariq; mihi poſſit. Ca. muta igiť
hanc mentē: iracūdiā exue: ne ſis in erroribꝰ pertinax Qui eī
id in quo peccatū eſt exequiť: neq; corrigit quod ſciat a pluri
bus rep̄hēſum: eius ſalus omnino deſperanda eſt. Tardiuꝰ
Iſta poſtea videro: nunc ad alia me transferā [Obliuia bal-
bicum eſt] Carolꝰ. Te profecto omniū bonarꝝ artium lon-
ga exhauſiſſe obliuia hiſce verbis oſtendis. Tar. Mitte iſta
loqui. Nihil laude dignū alios īceſſendo ꝯſeq poſſumus Ca.
Vtinā tibi ipſi hoc documentū accōmodares. Pe Sic ē hoīꝫ ī nēo ſeip
geniū vt ī alioſ delicta clariꝰ cernamꝰ q̄ in nobmetipiſ Aliena ſū noſcit

enīviciavt docet ſeneca in ochulos habem⁹: a tergo nr̄a ſūt
Ca.Hoc in genere tardiu⁹noſter in exēplo eſt: cuius quanta
ſit doctrine aut ingenii gloria ex hoc maxime noſci poteſt.
Quippe hācvocē obliuiavt minus aptam minuſq; latinā dā
nat atq; reicit. Tar. Et tu negas? Ca. Virgilius id negat q in
ſua enei. inquit: latices et lōga obliuia potāt: Et ouidius fre
quēter hācvocēvſurpat. Tar. Ad hec cogitāda animū nō cō
tulerā. Pe. In omni re gerēda priuſq̄ incipias matura cogi
tatione opus eſt. Tar. Ira cogitādi ſpaciū ſubripuit. Ca Qui
ſibiipſ aut aliis recte cōſultare cupit: ab omni animi pertur
bationevacuū eſſe debet. qđ niſi ad trāquillitatē noſter reuo
ceť animus rationi nō ſatis obtēperat. P. Immo cōſtantia q̄
in oī cōſilio capiundo ſeruanda ē. niſi animo ſedato retineri
nequit. Sed hec dicta ſufficiant. Nā cū modus ad omnē vſū
vite referri debeat: maxime tamē ſermoni videtur adhiben
dus. Ca. Nūc igiť tardiuo relict⁹eſt dicēdi locus. Tar [Am
biciofe tumes terdiuo noīe. Terdio et nō diuo dicendū ē]
Ca. ira te huc et illuc rapit atq; ad dicendū impellit: cū qua
nil recte loqui nec cogitari poteſt. Nā ſi mēte defecata cogi
tationeq;: iſtiusverſiculi ſentētiā cōplexus eſſes: quouis ꝓfe
cto q̄ iſto modo loqui maluiſſes. Tar. Quid ita? Car. Quo
niam eo verſu quē nūc reicis atq; dānas. ſūmā laudē es aſſe
cut⁹: cū tamē nil tā eque delectat animū q̄ ꝓprie virtutis cō
mēdatio. Tar. Cur hoc mihi ſit honori neſcio. C. Prope ad
eſtvt fiat palā qđ celatū eſt atq; occultūvſq; adhuc. Tar. Iſti
qdā orōi edyppo op⁹eſt cōiectore: q ſphyngi intˀpres fuit. C.
Aliqd igiť ex quo id eluceſcat dicēdū ē. Magne veteribus
(altius q̄dā reppetā) vt qntilian⁹ē auctor cure fuit gratiā di
cendi ex paribusſimilibuſq;voculis acquirere. delectatus eſt
ī his publi⁹Virgili⁹. Sed maxime in eo genere Cicero labo
rauit: que omnia exemplo planiora fient. Ciceronis in catili
namverba ſunt. Non emiſſus exvrbe ſed immiſſus in vrbē
videať. Et alibi. In hac calamitoſa fama q̄ſi in aliqua perni
cioſa flamma. His duabus auctoritatib⁹ tertia maronis adi
ciať. Puppeſq; tue pubeſq; tuorū. Tale igitur aliquid ī hoc
carmine apparetvbi tardiu⁹vna īmutata littera terdiuus ap
pellatur. Vide queſo tibi quantū laudis acceſſerit. Ipſi ceſa
res omnium gentium/omnium ſeculorum/omnis memorie

paſſiōes conſiliis obſtare.

cōpoſitio ex ſilib⁹.

facile principes:quibus ortus occaſusq; paruerat diuivocati fuere. Tu autē ob egregiā virtutem/ preclaraq; facinora: terdiuus (balbo iudice)appellari meruiſti. Vt igitur numeris noſtra claudať oratio:viue alacris terdiue. Irrideat īſcia turba. Viue alacris maius ceſare nomen habes. Tar. Sat habeo:bene dixiſti nūq̄ vidi melius loqui: ex doctrina id mihi noīs inditū eſt. P. Feſtiuiſſim⁹ſuauiſſime carole tibi ſermo ineſt: ſale plurimo conditus et faceciis : vbi oīa inter ſe ſunt apta et conueniētia:⁊vt ſemel dicā omnes dicēdi veneres cō ſectaris. Ca. qđ tantū mihi tribuis/q̄ntū ipe nec agnoſco nec poſtulo: humanitatē tuā declaras Sed quāuis elaborandū ſit vt ſermo lenis ac ſuauis habeatur. cui lepos inſit ⁊ venuſtas Multo tamen eſt cura maior adhibēda: neu qd molle ⁊ effeminatū ac rurſus ne quid petulans et obſcenū inter loquendū excidat. Nam vt animus ꝑturbatiōe:ſic lingua turpitudine carere debet Et mea quidē ſentētia modeſte loqui pri⁹eſt q̄ cogitare prudenter Prudens nanq; cogitatio vni ſoli ꝓdeſt et in ſeipſa vertitur. Sed modeſtus ſermo ad cōmunē omniū vtilitatē conferre videtur. Pe. Immo nulla alia re magis animuns ad virtutē retrahitur q̄ oratione prudentiū Alia eſt tamen ratio: cur nihil obſcenū aut illiberale fari deceat. Nam vox mentis eſt noſtrarūq; cogitationū q̄ſi index. et ſermo ipſe viciū aut virtutē indicat ineſſe moribus. ſed longius progredi nō eſt cōſiliū. tu nunc tardiue tende quo cepiſti. Tard. qd in ſermone obſeruādū ſit.

[C aſſide mars poſita poſita luget egide pallas Luget u producta balbica licentia corripuit.] Carolus. Nulla ne veteris diſcipline tibi īeſt verecūdia?nulla ſane mentis viget induſtria?puelluli qui primo pubeſcunt dictionibus permutatis carmen ſic eſſe legendum. Caſſide mars poſita luget poſita egide pallas. facile aīaduertūt. teipſū ne decipis an alios decipere tentas?Prudentie partes ſunt ab aliis non falli: bonitatis alios non fallere. Quod mauis elige. nam ſi alterum effugies crimen/in alterū incidas neceſſe eſt. Tar. Vis tecū aperte agā?Ca. cupio: nā ex occulto et inſidiis agē perfidie ē Tar. Multiuage perturbatiōes motusq; animi ad hec effundenda me deduxerunt. Ca. te ne facti piget?Tard. In dubio ſum: animū equidem expleui. de inimicoq; ſum vltus Petr⁹. fugiendum eſt illud imprimis ne appetitu temere aſſentia-

mus Nam vbi libido preeſt: ratio obtemperare coacta ē. C. Qui ſecūdis rebus et ad ſuā voluptatē fluentibus elati animos effrenatos gerunt: eis fortaſſe aliqua venia debetur qp pe in magna felicitate minima modeſtia eſt. Illi vero: qui obſcuris orti parentibus in parua tenuiq; fortuna collocati neq; modū neq; tēperamentū vllum retinent: eorꝫ iure optimo damnanda reitiendaq; eſt nequitia Tar. Ad me ne tuus iſte ſermo refertur. Ca. hoc tibi conſiderandū relinquo. T. caue ne extra modū ꝓdeas. Ca. operā dabo. ne dubita. P. ꝓbe

De ſermone

Nam cū omnis noſtra actio tum ſermo in primis eſt ad mediocritatē reuocandus. diligēterq; conſiderandū eſt quib⁹ cū verba facimus: vt ad eos oīs noſtra cōmodetur oratio. Nec enī ſolum loquentis: ſed etiā multo magis audiētis cura eſt habenda. ſermoneq; eo vti decet. qui et danti ſit vtilis et accipienti non moleſtus. Caro. recte ſentis. nā omnino ſi quicq̄ prudētis eſt. nihil eſt profecto magis: q̄ verba ſua quatenus delectationē habeant conſiderare. Tar. philoſophari neſcio. Ca. igitur dic quod ſcies Tar [Muſa iocoſa mihi eſt: ſ; ſūt ſine crimine mores Vitaq; labe caret. Mentiris hieronyme barbare] Ca. hoc probe noſcis. Tar. id lubens facio: licet parum acerbitatis hec habeat obiurgatio. Car. Ex paruis ſepe magna intelligūtur. Interdū tamen malis diſplicere vtile honeſtūq; cenſeſ. P. Idcirco oportet habere delectū improbi et probi. Alteri⁹ enī iudicio nihil eſt faciendū. alteri vero ſumma auctoritas tribuēda. Caro. facilis eſt hec delectio. P. immo vo oīm difficillima: tā magne ſepe numero exiſtūt i animis varietates: hūc ſūmiſſū ⁊ abiectū aliū ſeſe nimiū efferētem vides. Iſte ad rapinas ꝯſiliū omne reuocat Aſt illi⁹ largitio bonorꝫq; ꝓfuſio dānatur: plures etiā multitudinis iudicio ferūtur. hic blandiciis capitur: alterū grauitas delectat Sūt q ad voluptates: ſūt q ad hōres igeniū applicēt In paucis admodū vˀa ſedatio ꝑturbationū mod⁹q; dephēdiſ. Adde ꝙ crebro morū / īſtitutorꝫq; fit ꝑmutatio: nec diſparib⁹ etatib⁹ eadē officia tribuūſ Adoleſcētia qdē a libidinib⁹ arceri neqt Moroſitas ſenib⁹ ē comes: media etas ābitiōi poti⁹ inſeruit. Prudētis itaq; ē ꝙ queq; deceat ex etate ꝑcipue iudicare. T. de his nihil mihi eſt dicendū. Ca. igitur has ineptias ad exodiū duce quas ad odiū iādudū perduxiſti. Tard [Ego tanq̄

de diuerſis hoīm morib⁹.

ſorex meo indicio me prodo: ſorici tuo indicio te ꝯparas.] C. Vah callidus cenſor qd animaduerſiōe dignū adinuenit Pe. aliquid querendū eſt/ex q̄ magis emergat qualis ſit hec de ſorice ꝯpatio. Ca. tibi obtēperabo. Illud vero p̄mo eſt ſignificandū ſoricis eſſe propriū vel ſtridere clariꝰ q̄ mures: vel ſtrepere magis: friuola preſertim erodentes: cuiꝰ indicio vocis plerūq; per tenebras quoq; tranſfigūtur. hinc plautinū illud Confeſſorē te faciā ſorica venia. quod emulatus eſt aptiſſime terētius ingens. Egomet meo indicio miſer quaſi ſorex hodie perii. vtrūq; balbus noſter imitatus facetiſſime dixit. Ego vero tanq̄ ſorex meo indicio me prodo. Tar. tuo q̄ꝫ indicio aliis iſte patefactꝰ eſt locus. Pe. ut ad ꝯmunē vtilitatem ſtudia noſtra ꝓferamus natura ipſa magiſtra et duce admonemur. C. quo minꝰ noſter ferendꝰ eſt qui omnes neruos ad alteriꝰ cōtumeliā intendit. Tarđ. ira cogit. Pe. at ratione vti oportet. Et qcqd agas (vt dicitur) agere conſiderate. Nēpe hoīes reliquis animātibꝰ mente ſola et cogitatione diſtinguūtur. Sed heus tu eſt ne hic libelli finis? Tar. ope inchoato: et prope abſoluto: quedā balbi crimina tanq̄ faſtigiū impoſui. Ca: memēto opus eſſe vt omni careat labe qui alteꝝ criminari paratus eſt. T. [Balbus nulla diſpēſatione vſus quadragesima carnē vorauit eccleſie diuine ꝯtemptu] Car. Id ei auctoritatis extrema valitudine laboranti vir ſapientiſſimꝰ cōtribuit angelus cato (quē honoris cauſa nomino) vienne archiep̄s. huiꝰ memorie ſine cōtrouerſia philoſophoꝝ p̄nceps. quo probiorē non facile alteꝝ reperies neq; fortaſſe ſolvidet O turpē notam tempoꝝ noſtrorū. in hos maledicos qui alienam famā ereptū ire gaudent: non animaduertis? Nihil ē tamen quod his tuis verbis admirer. Quippe vetus iſtec tua eſt militia. ad hanc te natura genuit: vſꝰ exacuit: fortuna ſeruauit. Pet. Sepe neceſſitate fit vt quod plerūq; turpe haberi ſolet. inueniatur non turpe. Ca. vt hoc tibi magis perſpicuū ſit eo tēpore medicoꝝ monitis balbus obtēperauit. quū vel parēdū fuit vel vita cū morte cōmutanda. tam grauis morbus adoleſcentulū inuaſerat. Tar. iſta neſcio medicus nō ſū Ca. Non ſed vna littera plus es q̄ medicus. Tardiuus. mitte male loqui. Carolus. quum vt dignus es dico bene non male loquor. P. Nulli eſt exprobranda paupertas. C. fateor/ſed

Sorex

vbi ad paupertatē acceſſit infamia fediſſima paupertas fit.
P·ſupereſt ne aliqd adhuc?T. [Supeſt ꝙ balb⁹ ſpreto iure
iuſiurandum. iurando in cordigeroꝝ ſcolis in me inuetus eſt] Pe. Nullū
vinculū ad ſtringendū fidē iureiurando arctius eſſe poteſt.
Ca. vt inquit actius neq; fidē dedi neq; do infideli cuiq̄. T.
cur tā inſigniter in me balbus cōtulit iniuriā?Ca. quidvnq̄ is
egit quod male tuo gratū eſſet animo? Non mulierosū nec
mendacē, neq; aleatorē, aut furacē, aut ebrioſū te cenſuit. nō
te virum leoniū et meretricū contuberniū vocauit. Nūq̄ pro
tulit multis viciis tibi animū eſſe inquinatū. tantūmodo de
fediſſimo ⁊ teterrimo bonaꝝ litteraꝝ parricidio grauiter ido
luit. maioꝝ noſtrorū calūniatores crebro execratus eſt. Qđ
genus iiuſtū atq; impiū ab omniū hoīꝫ cōmunitate extermi
ndāū eſſet. P. Sermonē iā cohibe. ſatis eſt mihi perſpicuū, ⁊
quid tibi videatur, et que ſit inter vtrūq; controuerſia: nunc
mulſa dicta dicā. et operā omnē ſtudiū curāq; cōuertā. ſi ad
aliquā probitatis ſpeciē illius animū reducere liceat. Ta. qd
tecū tacitus ſuſurras?Pe. paucis verbis tecū loqui eſt anim⁹
Tar. auriū tibi operā dabo. Pe. tuā prius aſtringe fidem, nil
mihi ſimulati relaturū. Tar. meā aſtringo fidē nil tibi ſimu
lati relaturū. Pe. equū facies. nā aliud agentes aliud ſimulā
tes perfidi et malicioſi ſunt. ex omni eī vita ſimulatio ac diſ
ſimulatio tollēda eſt. Imprimis igitur ſcire expeto: quid cau
ſe ad balbū inceſſendū tuā mentē exacuit?Tar. gloria. Pe.
cur non ſit peccādum. Si gloriā queris ſcelus abſit. in quo nulla poteſt eſſe gloria.
Tar. ſcelus ignotū eſſe arbitrabar. Pe. q̄ vere philoſoph⁹ co-
gnomento protheus dicebat: virū ſapientem non peccaturū
eſſe etſi peccaſſe eum dii hoīesq; ignorarent. Non eni metu
aut infamie cauſa non eſſe peccandū puto: ſed iuſti honeſtiq;
ſtudio. Tar. aſt inimici mei incōmodo: meū agere cōmodum
volui et fas fuit. Pe. propter ſuū quiſquis emolumētū violat
nulli eſſe detrahēdum. alterū humani generis hoſtis cenſendus eſt. magis eni arbi-
trandū erit eſſe contra naturā. hoī detrahere ſui cōmodi gra
tia q̄ omnia incōmoda ſubire. Ta. quouis modo propria vti
litas ſectanda eſt. Pe. Qui vtilitatē virtuti anteponūt, diri-
munt omnē hnānā ſocietatē: qua ſublata fides, probitas, ce-
tereq; virtutes funditns tolluntur. Tardiu⁹. Fxpedit quan-
doq; malum eſſe. Pe. nihil expedit quod non deceat. vtile e

putare quod turpe ſit pernicioſiſſimũ eſt. Ta. Quãtũvis phi
loſophare me ab hac ſẽtẽtia nũq̃ amouebis/q̃n aduerſus hoſ
tem mendaciũ fingendũ eſſe putẽ: ſi preſertĩ id occulto fieri
poteſt. Pe. fides etiã hoſti ſeruanda eſt: nec cadit in virũ bo
num mentiri tardiue Eſt enĩ hoĩm nature: quã ſequi ſũmope
debemus maxime amica veritas. De fide ac religiõe (vt ait
ſeneca) ſcias agi vbicũq; de veritate tractatur. nec aliquid ce
latũ fore arbitrare. Hi eteni v'ſus ſophoclis ſũt in ore ſemp
habendi. Hic nihil occulte: qm̃ cũcta tuens·Et cuncta audiẽs
vna reuelabit dies. Ideo ſapiens poeta dixit veritatẽ filiã eẽ
temporis. Tar. Quicquid dicas licet aliqñ ſui cõmodi cauſa
a fide iuſticiaq; diſcedere. Pe. hoc dicto nihil tetri⁹ nec fedi⁹
excogitari poteſt: nec credo peſtẽ maiorẽ in vitã hominũ in
uaſiſſe: q̃ vt ꝯmoditas honeſtati preferat̃. honeſtas enĩ (vt ait
cicero) omni põdere grauior eſt habenda q̃ reliqua oĩa: velut
zenoni eſt viſum ſola expetenda eſt. Tardi. hec verba meas
aures obtũdunt. Ca. licet pace tua verba pauca loqui. Pet.
licet. Ca. operã et ſumptũ perdis. Pe quid ita. Ca. qm̃ ſtulti
tia eſt venatũ ducere inuitas canes. Pe. ſcio/ tentare tamen
volui. Ca. vna opera ex pumice aquã trahere voluiſti. Petr⁹
quid igit̃ reſtat? Ca. qm̃ rem elocuti ſumus oẽm tuũ integrũ
ſyncerũq; iudiciũ expecto. Tar. idipſũ ego expecto: ſed fac vt
glorie ac nois mei meõr ſis. Pe. Hec ad iudicandũ erunt fa-
cillima. Tar. vt lubet. modo mee gl'e ratio habeatur. Pe. Iu
dicis eſt in cauſa verũ ſequi· Tar. verũ eſt me ſapere. Ca. ſa
pis multũ ad geniũ Tres iudicabit/ modo petr⁹ ſanã habeat
cenſurã. Pe. Si perſarũ montes qui eſſe aurei ꝓhibentur/aut
mihi gygis anulus condonaretur: cuius cum palam ad pal-
mam cõuerteret a nullo videbatur: ipſe aũt oĩa videbat. a ve
ritate minime oberrarẽ. Ca. ſic facile ſpectatur vir qui ĩgenio
eſt probo. cũ ad malefaciendum ei poteſtas vel etiam oppor
tunitas datur: ſi id non facit. Pe. Nulla eſt res tanti aut com
modum vllum tam expetendum: vt viri boni officiũ amit-
tamus. vbi enim eſt turpitudo ibi vtilitas eſſe non poteſt. T
timeo tamen. Carolus. Tuo ex ingenio mores alienos iudi
cas. Tar. ſemper cauere ſapientiſſimũ eſt. Ca. ab improbis
cauendum eſt. Tardiu⁹. virtus eſt vbi occaſio admonet eſſe
improbum. Caro. malicia certare tecum miſeria eſt. ſed pe-

non eſſe mentiendum.

gygis anulus

tre dudū ſententiā tuā exopto. Pe. Vide ne tacere ſit recti-
us? Ca. Iudex es. tuū officiū equum eſt colere et facere. Pe.
Quod facturū dixeram nō īmutabo. Ca. ſententiā igitur pnū
cia. Merum ius rogo. Pe. Te īpetrare oportet quādo equū
poſtulas. Tar. Hic aures magis ſūt adhibēde. P. vt a ſūmis
hoībus ſapiētiſſimiſq; accepim⁹ qui alterū violare conatur vt ip
ſe aliquid emolumenti pſequi valeat. ab omī equitate longe
abeſſe videtur. Suū etenī cuiq; malū poti⁹ ferendū eſt q̄ de al-
terius bonis ſurripiendū Siquidē vt exigit ipſa nature ratio
ſi vir bonus eſt qui prodeſt quibus poteſt nocet vero nemini
Nihil eſt profecto magis vituperandū: nec vlla pernicies vi
te maior inueniri poteſt: q̄ alioꝝ fame atq; laudib⁹ quaſi eſu
riente lupū inhiare Hec cōſideratio ſi mentē tuā quādoq; ſub
iiſſet (aduerſ⁹ te tardiue mea nūc dirigetur oratio) non tā te-
trū facinus ab hoīe libero prorſus indignū admittere contē
diſſes. vt balbi dedecore atq; infamia (talis enī in animo tuo
fuit cogitatio etſi ad id non pueneris) inanē glaꝫ populareq;
aurā captares. cuius nec acceſſione melioremvitā fieri. neq;
diſceſſiōe peiorē pſpicuū eſſe debet De illi⁹ doctrina ſupuaca
neū eſt dicere: cui quidē aduerſari ſine dedecore non potuiſti
Non hercle tam diſpari precio arma glauci et diomedis ex
iſtimata fuerūt. ſed quoniā e multis malis malū qd minimū
eſt ſemp eligere debem⁹. muta hanc mentē. exue omnē ira-
cūdiā. ſtultitia eſt te illi eſſe iratū cui⁹ ſapientia plus poteſt.
Animi pſtātiā ſume/q̄ oīm ē dn̄a ⁊ regina virtutū (et vt ī ſer
mone trito dicitur) pridie caue ne facias qd pigeat: poſtridie
tuū animū moderare: patiētiā cole: qđ optimū eſt erumne cō
dimentū: diſce bn̄ficiis poti⁹ q̄ ptumeliis cōtendere Improb⁹
eſt homo qui beneficiū ſit ſumere: et reddere neſcit Tu autē
doctiſſime carole operā amico dediſti laudabilē/probā/⁊ ſa
pientē/et ſobriā/quod pauci ſolent. Sunt enī admodū rari q̄
amici certi ſient. Sūmis igitur laudib⁹ efferēdus es. Nam q̄
non defendit iniuriā cū poſſit: neq; propulſat: peruerſe facit
vt enī grauiter et vere in moraliū libris docet ariſtotiles. Il
le videtur ſtudioſ⁹ eſſe: qui rebus gerendis quādoq; amicū ſi
biipſi prefert. Tar. Nihil vnq̄ fedius/turpius/flagicioſi⁹/atro
cius/inhumanius/fieri/dici/cogitari/potuit: veteratores/ va
fri/legirupe/ſycophante/parricide/mee fame nōis glorie vir

ſētētia iudicis de tota diſputatiōe

Amicitia.

tutis raptores nequiſſimi. Sed quid ceſſo quid ſto. qu id mror. ibo ibo: introrūpā in domū. Nuſq̄ edepol me in craſtinum ꝓſpicietis diē. Pe. vt ſeſe repente hinc arripuit. Quāto furore incedit. vt brachia iactat: vt caput agitat. Tardiuus.

conq̄ſtio Tardiui

Qui modo ſublimi ſcandebam noīe celſa
Sydera: qui nulli fuerā virtute ſecūdus:
Spernor / et inuiſū merens inglorius euū
Duco: Nec tantos poſſum finire dolores.
Magna repente ruūt: ſūmis ſors dira. negauit
Eſſe diu: varioq; fluūt mortalia lapſu.
Vos eterni ignes mūdi quibus ima regūtur:
Vos precor imiſſis elemēta exurite flāmis
Terra neget fruges: Nullā vaga cynthia lucē
Prebeat: et mūdi moles operoſa laboret.

Nullus nullus ſum: totus totus occidi. Neſcio vnde auxilii / preſidii / profugii / mihi copiam comparem: aut expediam. iactor / crucior / agitor / ſtimulor verſor Non vidi nec audiui nec pol dici aut fingi poſſe credo / hominem infortunatiorem. ſū penitus perditus: tot mala meſtitudoq; obtigit: male res plurime ſe agglutinant. Multa mala mihi in pectore acria et acerba perueniunt: que me miſerum macerant: que me miſeria et cura contabeſcunt vt me in tricas conieci: preſagiebat iampridem animus: proh dolor / redactus ſum vſq; ad hoc decus: metus membra occupat. onuſtum porto pectus dolore: abundat cor amaritudine: animus merore mortuus eſt: Vndiq; me ira / pudor / pauor / terror agitant: hominem me miſeriorem nullum eſſe opinor Quid dico opinor? certo ſcio ſic corpus ſtimulis foditur. Erūnis meis hec dies preſtituta fuit Peſſima hec mihi lux hodie illuxit: de capite meo hodie fuerunt comicia. Ita dolore angor ⁊ inopia argentaria Quid agam? quid faciam? quid / quod / vbi / nihil nihil eſt auxilii. Nulla nulla eſt gutta cati conſilii: quo me vertam. neſcio / ignoro Nullum eſt homini perpetuum bonum. que leticia in quem merorem verſa eſt. Olim tantam gloriam habui Equidem adhuc orator ſum. ſed procedit parum. Omnes irrident Quidni facile eſt miſerum irridere: vbi vbi moror vbi aſto? Sum non ſum / viuo non viuo. Quis me in priſtinum reſtitu et locum? Siccine tam benemerenti tam mala refertur gr̄a? Neceſſe eſt verſis gladiis depugnare: imo ambulabo in ius

deferam qui meam famā prereptū ire gaudent. Quid medi tor ?quid loquor? Animi pendeo/cor contabeſcit/quaſi in a- quam ponas ſalem. manifeſto teneor. quo igitur fugiam im brem perpetuum laborem/algorem /ſufferam . Scio quan- tum malarum rerum ſuſtineam. Arripiam ne mihi decurſo in ſpacio breue qđ vite reliquū eſt? ſi morior de cōmuni vtili- tate plurimū detraheť. orbata penitus erit eloquētia. Quid ad me refert: diffinitū eſt effugere iſtas erūnas. Ibo ibo quo me ducēt pedes: quo me fortuna et error trahēt. Certum eſt mihi ante tenebras cōſequi tenebras. Pe. Ineſt erroris ma- cula huic hoī in pectore: que elui neutiq̄ poteſt. Car. due res que lāguorē afferūt ceteris ſecordia et īperitia. queq̄ ad cū- tumeliā exacuūt? Pet. Error id ꝑcipue agit. qui fons ē frau dū/maleficioꝝ/et ſcelerū oīm. Sed quā nūc ꝯſciētie labem: in pectore eū cēſes habere? Ca. Scio ſi ꝑncipiū malū ⁊ nequā eſt: male resverti. Nā ille ēvere malus ⁊ nequā: qui tāq̄ mus ſemp rodit alienā famā. P. Noui hoīm mores maleficos/ia ctatores/meri ꝯfidētes/garruli/maliuoli/qui alteri de nihi- lo dicūt cōtumelias. Ca. Iſti q̄dē nōvbis ⁊ diſputatiōe philo ſophoꝝ: ſed vinculis ⁊ carcere coercēdi ſūt. Pe. Tu tū carole boni viri officio fūct⁹ es amico operā dādo. C. mea ſentētia tardo amico nihil eſt iniqui⁹ Pe. Niſi iniuſta ab amico petā tur: tūc eni nos tardos eē decet. Nāq̄ et nō tribuere qđ recte poſſis. et tribuere qđ nō fuit equū cōtra officiū ē. Ca. hoc ꝑ- fecto deliberādi genus nō cadit inť bonos: nec amicitia a vir tute diuelli vnq̄ poteſt. Petrus. Rari ſunt admodum tales. Noſtro enim tempore homines amicitiam metiuntur emo lumentis et commodis (et ſicut refert plautus) vt cuiq̄ homi ni res parata eſt amici ſunt ita firmi. Si res laſſe labent. Iti- dem amici conlabeſcunt. Res amicos inuenit. Carolus. Nō ego has amicitias pluris exiſtimo: q̄ viciosam nucē. Petrus Tecū ſentio. Nā q īgratū amat: operā oēm perdit. ꝓbis aūt qđ bene fit haud perit. Sꝫ hec hacten⁹. C. Reliqui ē vt īmor- tales tibi grās agā: qui hūc diē operam mihi dediſti nec ad aliud negociū occupari paſſus es. Equū aūt arbitror vt mi- hi ignoſcas. ſi tuas oppleui aures nimia v̄boſitate. Adūſari nāq̄ vicio nō meo: morileg⁹ fui. P. īmo ipſa mihi opportuni tas nō potuit opportuni⁹ hodie aduenire: Sic hylaritate mihi

leges amicitie.

eſt animus onuſtus:ſi preter ſpem tantū mihi gaudium euenit. Ca.Nunc demū animo meo bene eſt. ꝙ te letari ſētio Pe.Quoniā optima diei pars iam peracta eſt:vſus eſtvt te domū recipias.Hocqꝫ optatiſſimū nūcium balbo referre ſis memor.Ca. Mercurius qui nūcius iouis perhibetur: nunq̄ tale patri ſuo nūcium attulit. Vale ſuauiſſime petre.P.Et tu quoqꝫ ſuauiſſime carole:balboqꝫ meo noīe ſalutem plurimā dicas.eūqꝫ admoneas:vt forti et inuicta mente perditorum cōtumelias ferat. Quas quidem cōtemnere et pro nihilo ducere magni animi et excelſi eſt.

Hieronymus balbus Ambroſio de cambray cancellario pariſienſi.regioqꝫ conſiliario S.P.D.

Erlege(ſi a grauioribus ſtudiis aliquādo recedere potes)has icptiolasvirorū ſapiētiſſime.⁊ ſi qd min⁹apte/minusve cōcinne pſcriptū iuenies.id ꝓ tua hūanitate ſūmaqꝫ eruditione libētius emēdabis:ꝙ ſi aliq̄ ex pte opuſculum noſtrū abs te cōmēdari ſēſero/nullius cēſurā(vereor ne improbe dicā)āplius extimeſcā.Quis enī talis viri iudiciū nō multipēdat?quē dn̄s oīm rerū ac moderator de⁹naſcivoluit vt eēt in q̄virtus oēs ſuos articulos exerceret: nulla ꝑfecto eſt tāta dicēdivis:nullū tā diuinum atqꝫ incredibile orationis genus:quo ſingulas animi tui dotes:non dico cumulatius recenſere:ſed ne per capita quidem enumerare valeam. Quod enim eſt tam preclarum facinus:que tanta ingenii ꝓbitas atqꝫ conſtantia:que avita et moribus tuis abhorrerevideatur?Nulle perditoꝝinſidie:nulla maliuoloꝝcontumelia ab illa humanitate atqꝫ modeſtia quā ab ineunte etate longo exercitio corroboraſti mentē tuā potuit āmouere Quinimo vt igniū feruor auꝝ purgati⁹defecatiusqꝫ reddit:ſic iſti detractores iniquiſſimi aliene laudi ac potentie tanq̄ rapaciſſimi lupi ſēp inhiātes p̄mēdo atqꝫ inceſſēdo: nomē tuū clari⁹ illuſtriuſqꝫ per vniuerſa mūdi clymata effecerūt.Atqꝫ vtinā eſſet facultatis mee:tales ac tantas laudes ſempiternis monumentis mandare:ſed non mihi ſi lingue centū (vt virgiliano verbo vtar)ſint/oraqꝫ centū/ferrea vox/tantas poſſē percurrere laudesNe āt ſingula proſequar(nec enī oīa ſunt hui⁹

diſputationis aut tēporis)q̄ compoſita(bone deus) ac modu lata oratione/qua facile ad priſcoꝝ eloquētiā accedis:Guilermū tardiuū nonnulloꝝ maliuuloꝝ vocibꝰ:q lites int̄ optimum queq; ſerere ꝓ gl̄a ac monumēto ducūt.a me alienatū mollire voluiſti.q(vt virū ꝓbatiſſimū decet) tua v̾ba mīme aſpnatus.ſe arctiſſima familiaritate me ꝓſecutuꝝ:et oībꝰ in rebus mei acerrimū defenſorē futuꝝ pollicitꝰ eſt Sed cū idē inuectiuā aduerſꝰ nos ⁊ qdē acerbiſſimā ꝓditoꝝ(vt arbitror) potiꝰ delatiōibꝰ irritatus:q̄ ſuapte natura cōmotꝰ:iādudū edi diſſet.reſpondere fuit ꝯſiliū.ne mea taciturnitas mentē alicuiꝰ crimis conſciā arguere videretur.Eteni viꝝ bonū accuſare addecet ſuſpitionē nedū culpā abs ſe repellere Aliter tamen ſe res habet atq; hoīꝫ eſt opinio.nec enī illiꝰ vitā aut mores vlla ex pte redarguere animꝰ eſt:q̄ ſine nefario ſcelere facere non poſſē(q̄nquidē ei ſūmā ꝓbitatē/ſingularēq; modeſtiam ineſſe ita ꝯſpicuū ſit:vt id q neget eum nō ſane mētis exiſtimē)ſed famā nr̄aꝫ(quā qui negligit ab oīm hoīm ꝯſortio extermināndꝰ eſt)quouſq; patiebat̄ eqtas tueri ſtuduimꝰ.Si q̄ igit̄ amicoꝝ optime dicta ridicularia delicatiſſīas aures tuas offēdēt.ſic accipias velī:vt ea nō ad virū q̄q̄ pacto īceſſendum quo cū bn̄ficiis q̄ iniuriis certare malo: ſed ad lectoris faſtidia minuenda a nob̄ excogitata fuiſſe arbitreris.Quis enī (cui ſana inq̄ eſt ratio) quēpiā redarguere conet̄ꝰ quē et vita īnocentiſſime acta/et bonaꝝ litteraꝝ eruditio ꝯmēdat? Ceteꝝ ſic ꝯpertū habeo inter ſūmos ⁊ excellēti īgenio viros non aliqua liuoris rabie:ſed animoꝝ ꝯſilioꝝq; diuerſitate ſepenumero ꝯtentiōes extitiſſe Animū igitur noſtꝝ(deos atq; hoīes teſtor)ad h̄ ꝯſcribēda accōmodaui:n̄ vt illiꝰ famā gl̄aꝝ aut decus nomēq; celebratiſſimū vlla ex pte cōmaculare:cui decori atq; augmento eſſe ſtudeo:ſed vt aliquo honeſto fructuoſoq; exercitio īgeniū cultiꝰ polliciꝰq; redderē(Nec q̄ antehac vel hoc nup edidi libello:nullꝰ in tardiuū tuū īuidioſa interpretatiōe retorqueat velim:cuiꝰ ſempit̄nā famā eximiūq; decꝰ:nec olim nec nūc/nec poſthac me leſuꝝ ꝓfiteor)Et tandē aliqd meaꝝ vigiliaꝝ monumētū extet:q̄ qd animi habeā adūſꝰ huānaꝝ artiū ſtudia teſtatū relinquā.Tuū igit̄ erit o p̄cipuū oīꝫ v̾tutū decꝰ(cui ꝓ īmēſa clemētia īcredibiliq; huānitate oīꝫ bonoꝝ patrociniū debet̄)hos libellos tā q̄ nr̄i īgenioli p̄micias ita tueri atq; defēdere:vt improbis/maliuoliſq; hominibus nullus detrahendi locus relinquatur.Vale.

BY UNKNOWN PRINTER

BALBUS, HIERONYMUS. Dialogus de eloquentia. Undated.

Girolamo Balbi, or Balbo, was a native of Venice, but lived most of his life outside of Italy. In 1484 he went to Paris, where he taught at the University. Soon he became widely known for both his learning and licentious living. Like so many of his fellow humanists, Balbi had a quarrelsome nature and got himself into violent controversies. In 1494 he published his *Rhetor gloriosus,* ridiculing Guillaume Tardif, the grammarian. The book is written in the form of a dialogue, with Charles Fernand, Pierre de Courthardi, and Guillaume Tardif as interlocutors. Tardif is represented as a conceited fool, whose poor Latin style was full of errors. In reply, Tardif the following year published his *Anti-Balbica,* and used his influence with the authorities for the banishment of the Italian, whose scandalous way of life was notorious. Balbi left Paris, spent two years in England, and then went to Vienna as professor of the Latin classics. However, he did not remain long in Austria. Where he spent the next fifteen years is unknown. In 1514 the King of Hungary appointed him rector of the College at Pozsony, and four years later the Emperor Maximilian made him bishop of Gurk, in Carinthia. Both Maximilian and Charles V had often used his services on diplomatic missions. His eloquence was much admired. He died probably in 1535.

The *Rhetor gloriosus* is a very rare book; a French writer on Balbi remarks that he could not find a single copy of it in any public library.

Printed in Paris by unknown printer. Undated.
Received in November, 1896.